¶ Domini Symphoriani cham-
perij physici ex varijs: tū phie. tū
medicine ꝓfessoribus amphoris-
morū siue collectionū libellus. in
decem diuisus capita.

Johannem Laurencinum sancte aplice sedis
prothonotariū et Sanctorū Stephani ⁊ Ni-
zerij Lugd. sacristam dignissimū cū litteris tū
moribꝯ optimis ornatissimū Symphorianus
chāperiꝯ physicꝯ plurima iubet salutē ipartiri.

TUa qua ergame semper
vteris beniuolētia ⁊ familiaritas optime
dn̄e h̄ efficit vt qd̄ nr̄a musa āliqn̄ affert
id tuo noī ascribere: dicareq; audeā Nihil
etenī eē puto qd̄ piū ⁊ religiosum virum
magis deceat ꝗ̄ bonis lr̄is nōnunꝗ̄ oblectari ⁊ humani
tatis seq̄ officia. Et id nec te subterfugere nec familiarē
tuū achatē dn̄z canonicū Johānez bessonatū exploratis
simū habeo. Nā si iterdū me corā adeē ⁊ isup bonaꝝ ar-
tiū rōnes ꝗppiā aut rudimēta referre accidat nō ē dictu
facile quā letꝯ verba suscipis. ⁊ id nō possuz nō laudare
ꝗ̄plurimū. Quippe nō nisi ꝗ bonarū lr̄arū ē amātissimꝯ
is earū argutias libētissime auscultat. Quo fit vt nemo
sit ꝗ te ad eas nō cē natū auderet ꝯcedere ⁊ id ē qd̄ est i
poetica vulgatissimū opz poetā nasci vbi poetā accipien
dū eē cēserē ꝗ nō minimā hz bonaꝝ oīm lr̄aꝝ cognitiōez
siq̄dē ꝗ sūt fuereue nomē hoc meriti. ꝗs lr̄aria ars disse
rēdi dicēdiq; rō astronoīa: musica: geometria: arithmeti
ca ⁊ q̄cunq; certe facultates latuerit. Nulli pfecto ide qz
solī poetꝭ sctā carmia decātare i faciūdis sacrificijs fas
erat factū ēvt ⁊ ipī diuinivates appellati sint ⁊ diuinis
insup laudibꝯ celebratissimi. Qd̄ ⁊ ipz nomē ⁊ cōgruissi-
mū ⁊ familiarissimū tibi parere nacta ē āpla tua oīm fa-
cultatū eruditio. Suscipies igiť si placet hāc nr̄am exi
guā q̄dē ⁊ tātoviro idignā lucubratiūculā. s. ex varijs nr̄e
facultatꝭ pfessoribꝯ: āphorismos siue collectiōes: ꝗs nō-
nūꝗ̄ ceterꝭ defatigatꝯ negocijs: gr̄a solatij salutare pote
ris: diūsas cū si varia delectēt: ibidē offendes materias
Quiꝫ si ppauci sint: tuo tn̄ officio nō videř icōgrui. Ua
le ex bibliotheca nr̄a ad idꝯ maij. Anno, M,ccccc,vi,

Symphoriani chāperij physici de medici atq̄ egri officio collectionum Caput primum.

Dico medicinam esse artem propterea ꝙ medicine facultas illius qđ curat naturam considerat: et causam eorum que agit: potestq̄ borū cuiusq̄ reddere rationem. Plato in gorgia.

¶ Medici nāq̄ tradunt salubribus epulis non prius nutriri corpus ꝙ impedimēta pellantur. Plato i sophista.

¶ Queādmodum sepe ex peritis medicis audiuisti: qui quotiens aliquis dolore oculorum affectus eos consulit aiūt non posse oculis mederi: nisi prius capiti medeantur neq̄ caput absq̄ totius corporis medicina posse curari: hac de causa regulis quibusdā toti cōferētibus vtūtur. ⁊ a toto ad partē transeunt restituendam. Plato in carmide.

¶ Queādmodum oculos sine capite curare non decet: neq̄ sine reliquo corpore caput: ita neq̄ sine anima corpus. Omnia nanq̄ vel bona vel mala ab anima in corp⁹ et hominem totum manant. Indeq̄ similiter vt ex capite in oculos effluunt: illam igitur primum et maxime curari iubet: si modo caput et vniuersum corpus bene valere debet. Idem plato i eodem.

¶ Cognoscebant illi ꝑfecto nostri generis fabricatores nos ad cibum potumq̄ intemperatos fore ac propter ingluuiem plusꝙ modus aut necessitas postularit: ex his sumpturos. Igitur ne subitus propter morbos interit⁹ proueniret. atq̄ ita imperfectum mox genus mortale deficeret: inferiorem ventrem fabricauerunt ad esculentorum poculentorūue superabundantiam capiendam. Eū preterea spiris intestinorum circumplicauere: ne subito alimenta nobis assumpta defluerent: ac rursus noui alimenti confestim necessitas immineret. Time⁹ plato.

Timeus platonis. ¶ Os vero deus ita cōposuit. Terrā atterēs purā leuēq̄ miscuit madefecitq̄ medulla. id postea in ignez fecit. deinde in aquā mersit. rursus in ignem: iterū τ in aquam. Atq̄ ita sepe trāsferens in vtrūq̄: tale reddidit vt a ueutio liquefieri posset. Hec igif vsus sphera esse a q̄si torno facta cerebrū circūsepsit. hinc angustos reliquit meatꝰ.

Timeus platonis. ¶ Deus medullam simul τ ossa deuinxit: τ hec oīa carnibus cooperuit. Que igitur ossa aiata maxime erāt paucissimis carnibus adoperuit. quevero minime cōtra plurimis atq̄ crassissimis.

Timeus. ¶ Caput nudū esse relinqui omīi alio tegmine destitutū nō poterat natura: ꝓpter caloris frigorisq̄ excessuz: neq̄ rursus carnium pōdere pregrauatum: sensus expers obtusumq̄ reddendum erat.

Timeꝰ platōis ¶ Quod eñ ex viris quādoq̄ mulieres τ cetere animantes erant future nostri illi opifices non ignorabāt quinetiam qđ vnguinum vsum bestie quoq̄ multe ad opera multa erant habiture: intelligebant. Quapropter hoīes statim genitos vnguibus armauerūt: hac vtiq̄ ratione et his de causis pelle: capillis vnguibus extrema membra operuem.

Timeus. ¶ Quecūq̄ ex minutioribus cōponūtur maiora detinēt quevero ex grandioribꝰ: minutiora cohibere nō possunt.

Timeus ¶ Ignis aūt pre ceteris generibꝰ: minutissimis constat particulis ideoq̄ aquā: aeram: terram: et que ex his cōponuntur: omnia penetrat: transilit: quia vsq̄ adeo vt nihil ipsum valeat cohibere. Idem quoq̄ de nostro vtero cogitandum.

Timeus ¶ Id sanguinez nominamus carniū τ vniuersi corporis pabulum: vnde irrigatio distributa passim exhausta cūcta replet. Modus aūt impletionis euacuationisue talis est: qualis in vniuerso cuiuslibet latio: per quā cognatum quodlibet ad seipsum se confert.

Timeus. ¶ Quicq̄d enim contra naturam fit molestuz: quod aūt pro rei natura iocundum.

¶ Mors quã morbi et vulnera intulerunt: violenta est atq molesta: que vero senio paulatim ad finem deducẽte naturaliter subrepit inter oĩa mortis genera leuissima est: et cum voluptate potius q̃ dolore contingit. Timeus.

¶ Morbi aũt vnde nascãtur quis dubitet. Nam cũ quattuor illa sint et quibus cõpactũ est corpus: terra: ignis aqua: aer: horum nõ naturalis excessus defectusq et ex loco proprio in alienũ translato per quã qđ sibi conueniens est: non tenent intestinã quãdam seditionẽ ꝛ morbos inferũt. Cũ eĩn preter naturam vnũquodq fit aut transfertur calescunt vtiq que ante frigebant: arida madent: grauescunt leuia ꝛ cetera oĩa similiter pmutantur. Timeus.

¶ Secundũ naturam carnes et nerui ex sanguine generantur nerui quidẽ a villis et ligamentis propter cognationem: carnes autẽ a coagulatione quadam eius quod secretum a villis ꝛ ligamẽtis concreuit. Timeus.

¶ Nõnunq̃ destillationes fluxusq cõmouẽs medicorũ plrimos decipit cogitq illos ↄtrarias causas iudicare. Timeus.

¶ Morbi nisi periculosissimi sint pharmacis irritandi non sunt. Timeus

¶ Collectionum Caput secundum.

Medicorũ secte non conuenit causas vlli prebere morti nec exitio: sed saluti hominũ medicina quesita est. Apulei⁹ de asino aureo. li. iiij

¶ An ignoras eos qui morituris auxilium salutare denegarint: q ↄtra bonos mores idipm fecerit solere puniri. Idẽ apulei⁹ i eodem.

¶ Veteres quidem medici etiam carmina remedia vulnerum nominant: vt omnis vetustatis certissimus auctor homerus docet: qui fecit vlyxi de vulnere sanguinem p fluentem sisti carmine. Apuleius de magia.

¶ Nihil qđ salutis ferẽde grã fit: criminosum est. Idẽ istãtiam patit in his q̃ aiam ↄcernũt

¶ Medici quoq grauiores morbos asperis remediis curant: ꝛ gubernator vbi naufragiũ timet iactura quicqđ seruari potest redimit. Cur ruf. li. i.

Idez curtius libro.vi. ¶Sicut in corporibus egris nihil qd̄ nociturum est medici relinquunt: sic quicquid obstat imperio recidendu3 est parua sepe scintilla contempta magnum excitauit incendium.

Cicero lib. de senectute. ¶Quid mirum in senibus si infirmi sint aliquando: cu3 id nec adolescētes quidem effugere possint.

Idem in eod. ¶Tātum cibi et potionis adhibendum vt reficiantur vires non opprimantur.

Eusebi⁹ lib.i. de euāgelica preparatione ¶Medico a quibus cauendum et quibus vtendum consulenti nisi quis credat: parum cibi peritia ipsius conferre poterit: nec plus doctor discipulis qui non credūt vtilitatem quandam a doctrina se cōsecuturos: nec phie sectam vllam quispiam vnq̄ suscipiet nisi antea crediderit commodo sibi futuram.

¶Collectionum. Caput.iiij.

Cornelius celsus.lib.i. Quoniam aute3 ex tribus medicine partibus vt difficillima sic etia3 clarissima est ea: que morbis medetur. Et quia prima in ea dissensio: quod alij sibi experimentorum tantummodo noticiam necessariam esse contendunt: alij nisi corporum rerumq3 ratione comperta non satis potentem vsu3 esse proponam.

Idem. ¶Asclepiades contendit eum recte curaturum: quē prīa origo cause non fefellerit.

Corneli⁹ lib.i. ¶Sepe noua incidere genera morboru3: in quibus nihil adhuc vsus ostenderit. Et ideo necessarium est animaduertere vnde ea ceperint sine quo nemo mortalium reperire possit: cur hoc q̄ illo potius vtatur.

Aristo.metheororum. iiij. ¶Simplex generatio est permutatio a virtutibus actiuis: cum habent proportionē ex subiecta materia vniuscuiusq3 nature: que sunt virtutes passiue.

Corne.li.i.c.ij ¶Imbecillis stomacho: quo in numero magna pars vr-

banorum omnesque pene cupidi litterarum sunt: obseruatio maior: necessaria est. vt quod vel corporis vel loci vel studij ratio detrahit: cura restituat.

¶ Simplici generationi contrarium maxime commune est putrefactio. Arist. metbe. iiij.

¶ Scire autem licet integrum corpus esse: cum quotidie mane vrina alba: dein ruffa est: illud cōcoquere hoc concoxisse significat. Corneli⁹. li. i.

¶ Putrescunt omnia elementa excepto igne omnia enim hec sunt materia igni Arist. metbe. iiij.

¶ Omnia generabilia et corruptibilia semper in motu sūt et fiunt aut corrumpuntur. Aristo. de lō. et bre. vite.

¶ Exercitationis autem plerunque finis esse debet sudor aut certe lassitudo: que citra fatigationem fit. Corneli⁹. li. i. capi°. ij.

¶ Coitiua et multi spermatis senescunt cito: sperma enim superfluum nocet: et amplius emissum desiccat Aristo de lon. et bre. vite.

¶ Ubi ad cibum ventum est: nunquam vtilis est nimia facietas. sepe inutilis: nimia abstinētia: sepe si qua intēperantia subest durior est in potione quam in esca. Corneli⁹. li. i.

¶ Naturaliter masculi femellis longioris sunt vite: quia calidius animal est masculus quam femella. Aristo. de lō. et breui. vite.

¶ Frigiditas et indigentia calidi naturalis: et aliena caliditas ambe sunt cause putrefactionis. Arist. metbe. iiij.

¶ Omnibus animalibus corruptio fit propter calidi alicuius defectum. Aristo. de morte et vita.

¶ Digestio est pfectio a naturali calido ex oppositis passiuis facta. Arist. metbe. iiij.

¶ Mors violenta est quando principium scilicet corruptionis extra fuerit scdm naturam autem quando est in ipso animali. Aristo. de morte et vita.

¶ Indigestio est imperfectio oppositorum passiuorum propter indigentiam proprie caliditatis que est frigiditas. Arist. metbe. iiij.

¶ Generatio est prima participatio in calido nutritiue anime. Arist. de morte et vita.

arifto.metbe. liij. ¶ Agens agit duab⁹ virtutib⁹: calido videlicet ꝛ frigido et patit duab⁹ passionib⁹ humido.s.ꝛ sicco: ꝛ hec passio fit aut in presentia aut in absentia calidi aut frigidi.

Aristo.d̃ mor. et vita. ¶ Uita est mãsio aie nutritiue in calido: iuuẽt⁹ est pᷣie re frigeratiue particule augmẽtatio. Senect⁹ est hui⁹ particule decrementũ status autem horum medium est quã do scilicet: neq̃ deficit neq̃ crescit.

¶ Collectionũ. Capur. iiij.

aristo. d̃ histo. aialiũ li.s. Senescunt celerius mares salaces: et mulieres que frequentius pariunt.

Idẽ in eodẽ. ¶ Cõcipiũt facili⁹ femie natu miores: sed laborãt in puer perio vehemẽti⁹: ꝛ corpe min⁹ magna ex pte pficiuntur.

Idẽ in eodẽ. ¶ Cõcept⁹ mulierib⁹ post profluuiũ mẽstruoꝝ sua natura ptingit: ꝛ q̃ his carẽt steriles magna ex parte existũt:

Idẽ in eodẽ. ¶ Mares q̃ humidiores natura sunt nec valde carnosi plus feminis reddũt: atq̃ etiã plus cãdidiores quã fusci nec secus in mulierib⁹ fit quo ad menstrua.

Idẽ. cap. iiij. ¶ Que feminã ferũt sũt pallidiores ꝛ graui⁹ degũt ꝛ varia auidi⁹ appetunt: statimq̃ fastidiũt q̃ que marem.

Idem. ¶ Precipue mulieres fastidiũt cũ fetui capill⁹ oriri icipit

Idem. ¶ Plus motus magna ex parte mas in vtero infert q̃ femina et celerius prodit.

Idem. ¶ Unũ pariẽdi tẽpus statutũ est oib⁹ aialib⁹: hõ vero: ꝛ septimo mẽse: ꝛ octauo: ꝛ nono parere potest: ꝛ qd̃ pluri mũ. x. nõnulle etiam. xi. tangunt.

Idem. ¶ Infestantur mulieres mense. iiij. marie. viij. ꝛ si in his fet⁹ perierit ipse q̃ magna ex parte intereunt.

Idem. ¶ In genere humano pauci gemini seruantur: si alter mas fit: alter femina.

Idem. ¶ Mulier ꝛ equa oĩm marie aialiũ q̃uide coitũ patiunt

Idem. ¶ In muliere raro euenit vt sup fetet: s; factũ tñ aliq̃n ẽ

Idem. ¶ Plurimis si cõcubuerint mense octauo infans mucore oppletus exit.

Idem. ¶ Si mr̃ sale imodice vsa est: infans sine vnguib⁹ nascit.

¶Desinunt vtplurimum menstrua mulieribus circa .xl. annū quod tempus que excesserint vsq3 ad .lx. seruatur: τ etiā nōnulle eo tempore pepererunt: sed vltra hoc tempus nulla potest ꝓtrahere.
Idē capite. v

¶Mares plurimi ad .lx. annū generāt: τ quidam anno lxx. nati genuerunt.
Idem.

¶Euenit vt qui coniūcti inter se nequeant generare vbi dissociati se imiscere cum aliis queāt.
Idem.

¶Femine magna ex parte matri mares patri ꝓueniūt similes sed fit etiam ex diuerso.
Idem.

¶Gemini magna ex parte similes ꝓdeunt.
Idem

¶Collectionum caput quintum.

Quibus a salsamētis oleribus similibusq3 rebus melius incipit: tūc caro assumenda est: que optima aut elixa est.
Cornelius celsus.

¶Condita oia duab9 de causis inutilia sunt: qm̄ τ plus propter dulcedinem assumitur: τ quod modo par est: tñ egrius concoquitur.
Celsus.

¶Secunda mensa bono stomacho nihil nocet: in imbecillo coacescit.
Celsus. ca. ij.

¶Neq3 ex salubri loco in grauem neq3 ex graui i salubrē transitus satis tutus est.
Celsus. c. iij.

¶Ex salubri in grauem prima hyeme: ex graui in eū qui salubris est ꝑma estate transire melius est.
Celsus ca. iij.

¶Neq3 ex multa fame nimia satietas: neq3 ex nimia satietate fames ydonea est.
Celsus.

¶In nobis quattuor naturales ꝟtutes sunt que gubernant corpora nostra: eleticem que trahit: cateltricem que tenet: aleoticem que resoluit: apocreticem que expellit.
Galen9 in lib. de sectis.

¶Exercitium est motus vehemens intantum vt alteret respirationem in maius vel minus velocius vel spissius.
Galen9 lib. ij. de regie sani.

¶Nihil inimicabili9 regēde sanitatis existit q̄ ociositas et quies.
Isaac in vniuersalib9 dietis

Galen⁹ de eu-chimia et ca. ¶ Sic amicorum meorum quicunque vacant circa exercitia et ad motiuam dietationem omnes video semper sanos.

Gal. de re. sa. ¶ Exercitium soluit et euacuat per poros superfluitates

Galenus .ii. de regie sani. ¶ Si volumus custodire optime sanitatem incipiamus a laboribus deinde sequantur cibi: et pot⁹: deinde somni.

Galen. lib. de parua spera. ¶ Exercitium solum est laudabile quod mouens est omnes corporis particulas.

¶ Collectionum caput sextum.

Cor. lib. i. c. iii. Ante omnia norit quisque naturam sui corporis: quoniam alii graciles alii obesi sunt. alii calidi. alii frigidiores. alii humidi. alii sicci. alios astricta. alios resoluta aluus exercet.

Celsus. ¶ Raro quisque non aliquam partem corporis imbecillem habet.

Celsus. ¶ Neque ex multa fame nimia facietas: neque ex nimia facietate fames ydonea est.

Celsus ¶ Periclitaturque et qui semel et qui bis die cibum incontinenter contra consuetudinem assumit.

Celsus. ¶ Neque ex nimio labore subitum ocium neque ex nimio ocio subitus labor sine graui noxa est. Ergo cum quis mutare aliquid volet: paulatim debebit assuescere.

Celsus. ¶ Illud quoque nosse oportet: quod ex labore sudanti frigida potio perniciosissima est.

Celsus. ¶ Solet prodesse post varium cibum frequentesque dilutas potiones: vomitus: et postero die longa quies: deinde modica exercitatio.

Celsus. ¶ Si assidua fatigatio vrget: inuicem modo aqua modo vinum bibendum est: raroque balneo vtendum.

Celsus. ¶ Quod cuique contra consuetudinem est nocet: seu molle seu durum est.

Aristoteles de morte et vita. ¶ Tria accidentia circa cor que videntur habere eandem naturam et non habent: sunt saltus et pulsus et respiratio.

Idem in eodem ¶ Saltus cordis est constrictio calidi quod in ipso est: propter refrigerationem superfluam et contabescitiuam: vt in timoribus.

Idem in eodem. ¶ Timentes infrigidantur secundum superiora: calidum autem fugiens contrarium facit saltum in paruum constrictum locum ita vt aliquando

extingantur animalia propter timorē ꝛ ꝓpter passionē egritudinalem.

¶ Primo in corde fit sanguis: palā aūt est ī gñatiōe a prīcipio: nōdū enī distincti venis videt cor hñs sanguiē. — Eodem libro.

¶ Pulsat cor magis iunioribus ꝙ senioribꝰ: fit enī exalatio humidi amplior. — Libro eodem

¶ Pulsant omnes vene: ꝛ simul inuicē: ꝓpter ortas esse omnes a corde. mouet enī semper cor: quare et ille semꝑ ꝛ simul oēs: qñ cor mouet. — Idem.

¶ Pulsus est humidi calefacti spumificatio. — Idem.

¶ Respiratio fit augmentato calido in corde in quo est principium nutritiuum. — Lib. eodem.

¶ Oportet existimare consistentiam pulmonis similem esse fellibus que in erarijs sunt. — Idem

¶ Vocaf ingressus aeris inspiratio: exitꝰ aūt respiratio. — Idem.

¶ Inspirare ꝛ exspirare consistit viuere. — Idem.

¶ Collectionum caput septimum.

Tenuis homo implere se debet: plenꝰ extenuare: calidus refrigerare: frigidus calefacere: siccꝰ madefacere. Itēq; aluū firmare is cui fu sa: soluere is cuiꝰ astricta est. — Cornelius cel sus. c. iij.

¶ Succurrendūq; semper parti maxime laboranti est. — Cor.

¶ Eiectū eē ab esclepiade vomitū ī eo volumine: qđ de tuēda sanitate cōposuit: video: neq; rep̄hēdo: si offensus eoꝝ ē cōsuetudīe: q̄ q̄tidie eiciēdo vorādi facultatē moliūtur. paulo etiā lōgiꝰ ꝓcessit: idē purgationes ꝙ eodē volumīe expulit. Et sūt he pniciose si nimis valētibꝰ medicamētis fiūt. Sed hec tñ submouenda esse nō est perpetuū: q: corpoꝝ tēporūq; ratio potest ea facere necessaria: dū ꝛ modo: ꝛ nō nisi cū opus est: adhibeatur. — Cor.

¶ Vomitꝰ inutilis est gracilibꝰ ꝛ imbecillū stomachū hñtibus: vtilis est plenis et biliosis oībus si vel nimiū se repleūt: vel parū concoxerunt. — Cor.

¶ Vinū dilutius pueris: senibus meratiꝰ: neutri etati q̄ — Cor.

inflationes mouent iuuenum minusq; assumunt et quo modo curentur: interest.

Cor. ¶ Melior est in iuuene fusior: in sene astrictior.

Cor. ¶ Neq; estate vero neq; autūno vtilis venus est. Colera bilior tamen per autūnum: estate in totū si fieri potest abstinendum.

Cor. li. i. c. viij ¶ Stomachum infirmum indicant: pallor: macies: p̄cordior; dolor: nausea & volentiū vomitus: in ieiuno dolor capitis: quē quo nō sunt: is firmi stomachi est.

Cor. lib. i. c. ix ¶ Frig⁹ inimicū ē seni tenui: vulneri: p̄cordijs: intestinis: vesice: auribus: coxis: scapulis: naturalibus: ossibus: dētibus: neruis: vulue: cerebro idem summam: cutem: facit pallidam: aridam: duram: nigram. Ex hoc horrores: tremoresq; nascuntur.

¶ Collectionum caput octauum.

Aristot. de iuuētute & senectute. Que ex spermatibus est generatio accidit omnibus ex media parte. Nā semen est superfluum tertie digestionis que fit in corde.

Aristo. i codē ¶ Sanguis sanguinē habētibus est vltimū alimentum ex quo fiunt particule.

Idem. ¶ Caloris naturalis duas videmus corruptiones marcedinem scilicet & extinctionem: vocamus autem eā que est a seipso marcedinem: eam vero que a contrarijs extinctionem: hanc quidem senectutem: hanc autem violētiam.

Cor. lib. ij. c. i. ¶ Saluberrimū ver ē: proxima deinde ad hoc hyems: periculosior estas: autūnus longe periculosissimus.

Cor. ¶ Ex tēpestatibus vero optime equales sunt: siue frigide siue calide: pessime que variant maxime. Quo fit vt autūnus plurimos opprimat. Nam fere meridianis tēporib⁹ calor: nocturnis atq; matutinis simulq; etiā vespertinis frigus est.

Cor. ¶ Etas media tutissima est: que neq; calore neq; senectu

tis frigore infestatur.

¶ Longis morbis senectus: acutis adolescentia magis patet. Cor.

¶ Corpus autem habilissimũ quadratum est: neq̧ gracile: neq̧ obesum. Cor.

¶ Gracile corpus: infirmũ: obesum: hebes est. Cor.

¶ Quõ ad etates ptinet pueri ꝓxiᵉq̧ his: vere optime: et estate primatissimi sunt. Cor.

¶ Senes estate et autunni prima parte iuuenes hyeme quinq̧ inter iuuentutẽ senectutẽq̧ sunt: inimicior senibus hyems: estas adolescentibus est. Cor.

¶ Maximeq̧ ois pueritia primũ circa quadragesimum diem: deinde septimo mense: tum septimo anno: postea circa pubertatem periclitantur. Cor.

¶ Si plenior aliq̃s et speciosior et coleratior factus est suspecta habere bona sua debet. Que quia neq̧ in eodẽ habitu subsistere: neq̧ vltra progredi possunt: fere retro quasi ruina quadam reuoluũtur. Cor.

¶ Collectionum caput nonum.

Uo sunt in homine receptacula: vnum aeris quod alit animã alterum ciboꝝ quod alit corpus: vt ceruix flecti ac moueri facile possit: duas esse ꝑ collum fistulas necesse est: cibalez ac spiritalem: quaꝝ superior ab ore ad ventrem ferat inferior a naribus ad pulmonem. Lactãtius libro de opificio dei.

¶ Cibi in aluũ recepti: et cũ pot⁹ humore: hũore ꝑmixti cum iam calore percocti fuerint eorum succus inenarrabili modo per membra diffusus irrigat vniuersum corp⁹ et vegetat. Idez cap. xi.

¶ Intestioꝝ multiplices spire ac longitudo in se cõuoluta: et vno tamen substricto vinculo ꝙ mirificũ dei opus est. Nam vbi maceratos ex se cibos aluus emiserit paulatim per illos intestinorum aufractus extruduntur: vt Idẽ ca. eodẽ

q̄cquid ipsis inest succi quo corpus aliꝫ membris oībus diuidatur.

Idē in codē. ¶ Uesica cuius vsum volucres nō habent: cū sit ab intestinis separata: nec vllā habeat fistulā: q̄ ex illis vrinam trahat: complet tñ et humore distēdit. id quomodo fiat non est difficile peruidere

Idē lactātiꝰ in codem. ¶ Intestinoꝝ partes: q̄ ab aluo cibū potūq̃ suscipiunt: patētiores sunt q̄ cetere spire: ⁊ multo tenuiores. Hec vesicā circūplectūtur: ⁊ cōtinēt: ad quas partes cū potꝰ ⁊ cibus mixta puenerint: fimū quidē crassius fit ⁊ transmeat. Humor aūt ois per illā teneritudinē percolatur: eūq̃ vesica cuiꝰ eq̄ tenuis subtilisq̃ mēbrana est: absorbet ⁊ colligit vt foras q̄ natura exitū patefecit emittat.

Idē i codem cap. xii. ¶ Uena in maribus q̄ semina continet: duplex est paulo interior: q̄ illud humoris obsceni receptaculum.

Idē ca. codē ¶ Sicut eñ renes duo sunt: itēq̃ testes: ita ⁊ vene seminales due: in vna tñ cōpage coherētes: qđ videmꝰ in corporibus animaliū: cū interfecta patefiunt.

Idē in codē. ¶ In toto corpore pars dextra masculina est: finistra vero feminina.

Idem. ¶ Ipm semen aiunt ex omni corpore ad venā genitalem cōfluere: ibiq̃ concrescere. Sed hoc humana mēs quo modo fiat: non potest comprehendere.

Lactantiꝰ eodem cap. ¶ In feminis vterus i duas se diuidit partes: q̄ in diuersum diffuse ac reflexe circūplicātur: sicut arietis cornua Que pars in dextram retorquetur masculina est: que in finistram feminina.

Uarro. ¶ Nō tātū maribꝰ inest semen: verū etiā feminis: ⁊ inde plerūq̃ mrībꝰ filios ꝑcreari: sꝫ eaꝝ semē sanguie eē purgatū. Qđ si recte cū virili mixtū fit: vtraq̃ ꝑcreata: ⁊ simꝰ coagulata informari. Et pmū q̄dē cor hois ꝯfingi: q̄ i eo fit ⁊ vita hois: ⁊ sapientia. Deniq; totum opus quadragesimo die consumari.

Uarro. ¶ Renes dicūtur quasi riui: q̄ ab his obsceni humores oriantur: quod est longe secus: quia spine altrinsecus hi

in coherent: et sunt ab intestinis separati.

¶ Uiscera quasi ex cōturbato sanguine videntur esse cō creta. Globus cordis vnus sanguinis fons est. — Lactātiᵘ de opificio dei c. xiiij.

¶ Forte illis credēdū putabimᵘ: q̄ affectū iracūdie i felle cōstitutū putāt: pauoris i corde: leticie i splene ipiᵘ aūt iecoris officiū volūt eē: vt cibos in aluo cōcoq̄t āplexu et calefactu suo: quidā libidines rerum venereaꝝ in iecore contineri arbitrantur. — Lactantius cap. eodem.

¶ Collectionū. ca. x. et vltimū q̄d est vniuersale.

Iuuamenta balnei sunt

somnum facere: et aperire: et abradere: et resoluere et digerere: et nutrimētū ad cutis superficiē attrahere. — Auicē. iij. pri. doc. ij. ca. v.

¶ Suauis aque frigide balneū corpᵘ refrigerat et humectat: calefacit q̄: s; p accidēs: spissat etem̄ poros: calorē i teriᵘ i corpore recludit. vn̄ et suauis aq̄ frigide balneū si post sumptū fiat cibū: digestioēq; adiuuat si carnosuȝ fuerit corpᵘ et etas iuuētutis et p̄sens estas tūc em̄ augeṫ calor naturalis: et mēbroꝝ v̄tus: digestioīsq; bonū. — Halīabbas. v theorie. c. xiij.

¶ Sine alimēto nō ē possibiḷ viuere nec sanos nec egros — Gale. i. de alimētis. c. i.

¶ Quia corpora nostra sunt cōtinue dissolutiōis ex aere circūferenti et caliditate innata q̄ est in nobis indiguerūt nutrimēto ad resistēdū ei quod dissoluitur. — Rasis. xxv. continētis. c. i. auctor. ioānitiȷ

¶ Si alicui necessarium fuerit nutriētia comedere mala paucis vicibᵘ et nō freq̄ntibus vtaṫ et cū eis misceat q̄ sit ipis cōtrariū vt puta calida cū frigidis et sicca cū humidis. — Auicē. iij. p̄ in

¶ Cibaria grossa non sunt laudabilia quietis et nō habē tibus exercitia: in his em̄ calore: quiete congelato talia nō digeruntur: ideo cauenda sunt. — Isaac in vniuersalibᵘ dietis cap̄. viij.

¶ Optimus cibus corporibus nostris est qui non est: ex substantia grossa neq; viscosa ex quo sanguis consistentia moderatus generatur. — Galenus i li. de euchimia et cacho.

¶ Queciq; sūt lubrica et viscosa grossoꝝ hūoꝝ gn̄atiua morbidiora sūt: oppilare em̄ et obstruere corpᵘ sūt parata. — Gal. de diffe. febri. li. i. c. iij.

Galen⁹.ij. terapetice. c.v.
¶Tepida omnia soluunt robur ventris: ideo calida sufficienter & non calidissima neq̃ tepida sint que manducamus. Cibaria etiam actu vel potentia valde frigida nullo pacto sunt comedenda: qm̄ sua frigiditas humane nature est valde contraria.

Auicēna.ij. canonis.c.iij.
¶Species saporum sunt.viij.preter insipidum scȝ dulcedo: amaritudo: acuitas: salsedo: acetositas: pōticitas: siccitas: & vnctuositas.

Ysaac i diet; vniuer. c. iiij.
¶Cōstat saporosissimā humane cōplexiōni vicinantem esse dulcedinem.

Galenus.iiij. d simplici medicina.
¶Omnis res dulcis est calida & humida: & ppterea ipsa est cōueniēs nature corporis humani: qm̄ corpus humanum est calidū & humidū cū equalitate.

Auicē.iij. canonis.ca. iij.
¶Abstergit & exasperat absolutum omne amarum & ideo nocet visceribus: & q̄ deterius est siccant corpus amare vltra q̄ oportet.

Ysaac vniuer dieta.c.viij.
¶Salsa dissoluūt subtiliant: & calefaciunt: similiter aggregant: expilant & exiccant humiditatē ppter caliditatē superfluam & manifestam.

Serapio.
¶Substātia acuti est ignea & ꝟtus eius prima est ꝟtus calidior omnibus alijs.

Auicē i cātic
¶Omne habens dominiū pinguedinis & vnctuositatis est calidū & humidū sua tn̄ caliditas est remissa.

Galenus de simpli. medi.
¶Acetosorum corpus est subtile: & qualitas eorum est qualitas frigida.

Aristot. xxij. pbleumatum
¶Acetosa quidem non sunt nutribilia: sed nutrimentum quidem modicum habent: superfluitatem autem multam.

Galenus.iiij. de simpli.me.
¶Res stiptice sunt in essentia sue substantie grosse: i qlitate aūt sue frigide.

Auerrois pte i.canticoꝝ.
¶Duoꝝ cibarioꝝ ille qui minoris est iuuamēti magis tn̄ delectabilis: melior est minus delectabili: & si fit maioris iuuamenti.

Eccl.c.xxxvij
¶Propter crapulaȝ multi obierunt: qui autem abstinēs est adijciet vitam.

¶Sicut causa frigidi morbi plenitudo potus: sic nimia Galen⁹.ij.de
habūdantia cibi: licet em̄ corporis sit nutritiuus et ipsi accidētī⁊ mor
conueniēs cā tamē est frigidoꝝ morborum. bo.cap̄.iiij.
¶Noli auidus esse in oī epulatione ⁊ nō te effundas su Eccl'a.xxxvij
per oēm escā: in multis em̄ escis erit infirmitas.
¶Nihil deterius est ꝙ diuersa nutrientia simul adiun Auicē.iij.pmi
gere: ⁊ inest in comedendo tempus prolongare: qm̄ cum doc.ij.ca.vij.
postremū nutriens aduenit primū iam incepit digeri nu
trientis. igit̄ partes in digerēdo nō assimilantur.
¶Oportet a cibis incipi leuiorib⁹ ⁊ ad digerēdū facilio Ysaac de vni
ribus postea crudiorib⁹ ⁊ tardiorib⁹ dietare: vt cū descē uer.diet.c.ij.
dit subtilis digerat̄: ⁊ nō offendat̄ ⁊ nō fit a q̄ retineat̄.
¶Nullus cibus vtilior est in laudabili sanguine generā Ysaac in eod
do ꝙ qui perfecte digeritur in stomacho. Si enim cib⁹ cap̄.v.
in stomacho bene digeratur et in alijs membris simili
ter quo nihil melius.
¶Unaqueq̄ hoīs cōplexio cibū habet cōuenietē ⁊ simi Auicen. iij. i.
lem: ad quē mutandum si volūtas ei affuerit nocumentū doc.ij. ca. vij.
ei faciet ⁊ impedimentū. Et ex hoībus quoq̄ est cui ali
quod nutrientiū bonorū et laudabiliū nocet ipsum ergo
relinquere est ei conueniens.
¶Soli illi qui vehemēter exercitantur: ⁊ viscera nō ha Gale. in li. de
bent male a natura facta possibile est in pachichimis et euchimia.
grossis cibarijs cōuersātes nō ledantur aliorum autem
nullus propter igitur si quis voluerit fortiter laborare
nō debet oua sorbilia aut carnes hedi lactātis aut pulli
iuuenis et similium manducare: sed res grossiores et ad
digerendum duriores.
¶Tempore estiuo est cibi ꝙtitas minuēda: estq̄ tunc ad Auicē. ij. pre
subtilitatē nutrientium declinandum. canticorum.
¶Oportet vt in hyeme sit cib⁹ actualiter calid⁹: in estate Rasis.iiij.al
vero actualiter frigid⁹. Est tamē abstinendū a cibis ca mās oris,c,iiij.
lidissimis quales sunt tunc cū ab igne remouent̄. Et ab
alijs qui sunt vehementis frigoris si qui super niuē refri
gerantur quibus nullus vti debet.

Auicen. iij. i: ¶ In estate melior comedēdi hora existit q̄ est frigidior.
doct. ij. c. vij. ¶ Ex indigētia plixa stomach⁹ replet de erugine mala.
Rasis. xxv. cō ¶ Inter prandium ⁊ cena debent esse octo hore: a pran-
tinētis. ca. i. dio sexdecim hore.
Idē in eodē. ¶ Triticū hominibus quoq; omnibus aliis granis ma-
Idē almāsor. gis conueniēs ⁊ magis proprium inuenitur. Et sanguis
ex eo granis temperatior existit.
Auicē. iij. i. et ¶ Panis opirus qui est multi furfuris velocis est pene-
ij. cano. c. ppo trationis sed est minoris nutrimēti ⁊ deterioris: ⁊ p̄ter
hoc est durus ad digerēdū ⁊ doloris ⁊ inflationis gene-
ratiuus: ⁊ nutrimēti illaudabilis.
Gale. v. de re- ¶ Panis ꝯueniēs nō debet esse sine sale: imo multū sa-
gimie sanita. lis ⁊ fermēti habeat: ⁊ coctus sit diligenter.
Rasis. xxi. cō ¶ Panem recentē ⁊ calidum omnes antiqui prohibue-
tinēt. c. xxvij re ad sanitatem.
Auenzoar. i. ¶ Panis qui steterit post decoctionem suā etiam vltra
Theisir. vnum diem: suā tēperatā cōplexionem perdit.
iij. almāsoris. ¶ Caro omnibus nutrientibus vehementius nutrit cor-
pus preterea impinguat ⁊ corroborat.
Isaac in vniu ¶ Oia siluestria aīalia non saporita sunt neq; nutribilia
dietis. sicut domestica preter capriolos.
Isaac vni die ¶ Masculorū carnes sūt vt plimū laudabiliores q̄ femina-
tarū. ca. xiiij. ¶ Volatilia castrata omnibus animalibus ambulantib⁹
Isaac in pⁱrio sunt vtiliora.
de dietis. ¶ Omnibus porro carnibus elegantior est que inter ma-
Haliabas. v. credinem et pinguedinem est temperata.
theorice. c. xxi ¶ Salita caro q̄uis in principio fuerit humida tamē fa-
Auicē. ij. cano cta est desiccatiua vehementiorem habens exiccationē
nis. ca. cvi. q̄ omnis caro: ⁊ propterea eius nutrimentū est paruū.
Haliabas. v. ¶ Potus duarum vtilitatū causa necessari⁹ fuit: altera ē
theori. c. xxix. vt corpus humectaret repleretq; locū earū que dissoluun-
tur humidarū substantiarum. Altera vero vt cibus trās-
mittat et ad omnia perferat membra corporis et illi pre-
stent tenuitatem qua eius facilitetur transmissio per
meatus et vias.

¶ Bibere aquā cū aliqs est ieiun⁹ ꝛ post exercitiū ꝛ balneationē ꝛ ꝓpꝛie vētre vacuo vehemēter est impediēs.
Auicen.iij.i. doc.ij.ca.viij.

¶ Si quis famelicus vinū ante cibum acceperit cito in spasmū ꝛ mētis alienationē incidit.
gale.ij. āpho. cōmento.xxi

¶ Uinū post cibū est ex rebus magis impedientib⁹ quoniam digeritur velociter et penetrat ꝛ facit penetrare cibum cum nondum sit digestus et facit hereditare opilationes et putrefactionem.
Auicen.iij.i. doc.ij. ca.vij.

¶ Super fructus calidos aqua bibatur: super frigidos vinū bonum ꝛ parū rectificationis gratia.
Arist.xxij. pbleu.pble.viij

¶ Ebrietas si frequētetur plurimas affert corpori lesiones quarū alique he sunt. Mētis corruptio: animi attenuatio virtutū aialium eneruatio: repletionē scꝫ venaꝝ et ventriculorum: naturalem submergit calorem: eūqꝫ refrigerat; qua ex re apoplexia fit: paralisis; eneruatio: obstupefacio: epilepsia: tremor ꝛ spasmus
Oliabas.v. theori.ca.xxx.

¶ Intentio quantitatis in potu est vt nūqꝫ nauigēt i vētre cibi ꝛ vt fluctuationes non operentur aliquē sensuꝫ sicut in cibarijs maxime quidem si possibile est vt neqꝫ grauent vnqꝫ in ventre.
Galeñ.i.terapētice.ca.vi.

¶ Cum vinū in corpus penetrauerit et fuerit calidū non elōgabitur multū a natura ꝛ accidit velox resolutio. Qđ si cū est frigidū penetrauerit fiet ex nocumento qđ non fit ex aliis frigidis rebus. quoniā ille tardātur donec calefiant neqꝫ earum penetratio est ita velox sicut istius ꝛ precipue in corporibus que horripilationi sunt apta.
Auicē.ij.i.suma đ pul.c.xi.

¶ Pueris vinum ad bibendum dare est sicut ignem igni addere in lignis debilibus.
Auicē.iij.i.doct.ij.c.viij.

¶ Infātes ꝛ pueri qui non sunt etatis. xviij. annorū nō debēt gustare vinū qꝛ nō debēt addere igneꝫ sup aliū ignē: sed iuuenes possunt ipso vti cum tempore.
Rasis.xxv. cōtinētis.cap.i.

¶ Scias ꝙ vinum et ceruisia mala sunt pueris eo ꝙ eorum capita replent malo calore: calefaciunt enim eos et mentem eorum perturbant.
Auer.vi.colli.

Galenus. iij. regni. ¶ Potus aptus est vinũ etate quidẽ mediũ: forma vero purũ: lucidũ: in colore albũ aut subrubeũ: edere vo suaue: in gustu vero neq aquosum omnino neq aliquã vehementem qualitatem ostendens nec stipticã nec amaram neq dulcem.

Auicen. i. iij. trac. iiij. c. xix. ¶ Cõplexio vini est cõueniẽs spiritui ipsum cõfortãs. & repletio vini valde nocet: sed parũ ex ipo sũptũ dilatat aĩam & confortat spm & acuit ipm: & excusat a multitudine aque cũ multiplicatio eius fit nocibilior res.

Rasis. xxij. cõtinẽtis. ca. ccccxli. ¶ Uinum auget caliditatem innatã & eam suscitat vnde exinde digestio erit melior.

Auerrois. vi. colliget. ¶ Uinũ & ceruisia duabus resistũt coleris et eas a corpe expellũt: melãcholie vero a tota specie resistunt: sed coleram rubeam per vrinam educũt: et membra humectant in quibus siccitas superuenit.

Gale. ij. regi. acuto. cõmẽto xviij. ¶ Uinũ aquatũ cõmixtũ debilitat stomachũ: verũ bibere quãtitatẽ paruã ex eo est cõueniens stomacho q exiccat9 ẽ.

Aui. iij. i. doc. ij. ¶ Uinũ mixtũ veloci9 inebriat pp̃terea q aqueitas penetrat & facit ipm vinũ veloci9 penetrare atq fortius.

Idẽ. xiij. tra. v. cap. i. ¶ Uinũ aquosum est confortans virtutẽ plus q aqua & in potu eius sunt incisio et subtiliatio.

Auer. vij. colliget. ¶ Uina aquosa alba omnibus istis .s. febricitãtib9 vtilia sunt si bibere assueti fuerint ita q post digestionẽ bibãtur. nam plura habent iuuamẽta q aqua nam vinũ natationẽ cibi in stomacho vetat: vẽtositatẽ resoluit vrinam prouocat et sudorẽ: animã letificat et adiuuat naturam ad expellendum superfluitates.

Auicen. i. iij. trac. v. cap. x. ¶ Uinũ feculentum & antiquũ & nouũ etiam qđ non est clarificatum generat sanguinem vaporosum feculentum et tenebrosum.

Auicen. ij. iij. cap. iiij. ¶ Uinũ antiquũ purũ valde confert egritudinibus neruorum omnibus sicuti plurimum ex eo sumptum est res nocibilior neruis.

Auicẽ. i. pmi. ¶ Aqua est corp9 simplex cui9 naturał loc9 vt sit circũdãs terrã & circũdata ab aere cui9 natura frigida est & hũida.

¶Bona aqua oībus etatibus cōgruit ꝙ nō de vino cōtingit vel cibarijs ⁊ licet ipa nō sit cibus sicuti non tm̄ dixit hyppocrates sed etiam reliqui medici: est tamē cōpositor cibi. — Galenus. l. de regie sanitat̄

¶Aqua pura experitur ⁊ iudicatur de ea per tres sensus qui sunt; visus: gustus: ⁊ odoratus. per gustū quidē vt non sit ei sapor omnino imo sit insipidi saporis in summo. Et per visum quidē vt sit in summo clara ⁊ munda et luminosa. Et similiter in odoratu oportet enim vt nō sit ei odor omnino. — Galen' lib. l. d simplici medicina.

¶Aque fontium scōm ortum solis existentium oīm sunt meliores: secūdo vero ille que inter estiualem et hyemalem ortum habent. — Hippo'. li. de aere et aqua.

¶Rasis sensit ꝙ melior aqua sit fluminum magnorum ductuum. — Auerrois. v. colliget.

¶Turbida aqua in epate opilationem et in renibus lapidem generat. — Rasis. iij. almāsor. c. iiij.

¶Puteor aque ⁊ aque ductuū sunt male comparatiōe aquarum fontium: sunt enim aque constricte terrestreitates longo tempore recipientes. — Auicē. ij. l. do. ij. ca. xvi.

¶Pluuialis aūt aqua his qui sito incurrunt febres est mala et maxime si longi est temporis que tamen in suis aliīs dispositionibus est bona. — Rasis. iij. almāsoris. c. iiij

¶Sōnus est imobilitas ⁊ velut vinculū oīs sensus. s. exterioris. Uigilia est solutio ⁊ remissio sensus. — Arist. i li. d sōno et vigil'.

¶Quibus inest sensus: inest ⁊ tristari ⁊ gaudere; ⁊ quibus insunt hec inest cōcupiscentia. — Idem.

¶Opus suū facit nutritiua particula in dormiendo magis ꝙ in vigilando: nutriūtur eñ ⁊ augentur tūc magis aīalia: tanꝙ nō exigentia ad hoc sensum. — Idem.

¶Iam vero videtis nihil esse tam morti simile ꝙ sōnus. — Cice. d senec.

¶Stulte quid est sōnus gelide nisi mortis ymago. — Ouidius.

¶Sōnus est quies virtutum animalium motiuarum et sensitiuarum. — Auicē. i cātic̄

Hallabas.v. theoꝛi.c.xxxv: ¶In sōno digestionis fit bonitas ꝛ humoꝝ decoctio caloꝛ nanqꝫ naturalis somni tpe ad profunda secedit coꝛporis quo cibum digerat:humoꝛes bonos disponat:vnde et digestio ciboꝛum melioꝛ fit hyeme ex noctuū longitudine et somni copia.

Idem. ¶Moderata somni quātitas cibos digerit:corp⁹ spissat laboꝛem soluit animā cōfortat naturalē:caloꝛqꝫ augetur naturalis:humoꝛes boni fiunt: mēbꝛa recreat extensa: mētem clarificat:cogitationē emēdat ac visum.

Auic.ij.iij.c.i. ¶Spiritus in longo somno fit grauioꝛ pigrioꝛ ꝛ non fit assiduus in faciēdo dilatationez propter declinationem suam ad interioꝛem partem.

Auicē.i.iij.c.xiiij. ¶Doꝛmitio multa in meridie ꝛ vniuersaliter somn⁹ multus nocet multum memoꝛie.

Rasis.c.iij.li.xxv.ptinētis auctoꝛi.ruffi. ¶Somnus longus si sequitur cibū augebit in caliditatem innatam ꝛ impinguat coꝛpus.Sed si sequitur exercitiū aut balneū aut euacuationem ꝛ summarie in dispositione illa in qua coꝛpus non sequitur nutrimentū diminuet caliditatē innatā ꝛ macrefaciet coꝛpus.

Rasis.xxv.cōtinentis. ¶Non debet doꝛmire sup doꝛsum laboꝛās catarro descedente de capite:quia tūc lenē ingressum eius facit induci ad canale pulmonis.

Idē.xxv.continētis.c.iij. ¶Doꝛmitio facta supine sup doꝛsuꝫ suū cōseruat superfluitates cerebꝛi in vētriculis ei⁹.iō nō debēt sōnum habundātē sed doꝛmiēdo supie sup doꝛsum laboꝛās apoplexia aut si paratus fuerit eam pati aut epilepsiam.

Auicē.i cātic ¶Temperata vigilia excitat valde sensus ꝛ disponit vires ad exercendum operationes suas et cum hoc mundificat coꝛpus a fecibus et superfluitatibus.

Auicē.i.iij. ¶Uigilia est dispositio cū effunditur spiritus animalis ad instrumēta sensus ꝛ motus vt eis vtatur.

Auicen.i.iij.trac.v. ¶Superfluitas vigiliarū resoluit spiritum ꝛ debilitat eum ꝛ cū hoc replet cerebꝛum vapoꝛibus.

cōsiliatoꝛ.xxx pblematuꝫ. ¶Sōniū est passio causata ex motu in fantasia facto vel sic.Sōniū est fantasma factum a motu simulacroꝝ doꝛ-

mentis in eo qđ dormit qđ a multis fit causis ꝛ ꝫm hoc diuersa sortitur noīa: fit enim quādoqꝫ a superhabundantia aliquoꝝ humoꝝ in corpore existentium.

¶ Naturalia somnia sūt q̄ veniūt ex tēperātia virtutum humoꝝ cū spū gerēte virtutē formalē ꝛ ymagīatiuā. aīalē vo qđ causat multa sollicitudīe aīe circa aliqđ ī vigilia Diuinū vo sōniū qđ a diuinis: siue celoꝝ causat aīabus. — Auicē. vi. naturalium.

¶ Somniū verius est celeste seu diuinū ex maxime cum aīa fuerit liber a superioribus substantijs applicata coꝝ representationes suscipiens. — Idem in eodē.

¶ Oportet medicum qui debet custodire sanitatē studere ne mores animi corrūpātur nō vt phus vt ꝯseruet ipsius aīe sanitatē ꝛ faciat hoiem virtuosum: sed vt nō facile in egritudinē deueniat corp⁹ etenim furor ꝛ flet⁹: ira: et tristitia ꝛ sollicitudo amplior q̄ oportet ꝛ vigilie q̄ supbis fiūt febriū ꝛ aliarū egritudinū sunt principia. — Galē. i. ď regimine sanitatꝭ.

¶ Ira et furor faciūt accidere caliditatem supfluā. Gaudiū vo ꝛ leticia caliditatē equalē. Timor aūt ꝛ pauor faciūt accidere frigus ꝛ totū q̄ faciūt ista accidentia non faciūt nisi mediante motus spūs. vn̄ corpus exiccatur. — Hali rodoam tertio tegni.

¶ Ira est sanguinis cordis ebullitio naturalisqꝫ motus caloris et eius ad exteriora exitus semel subitoqꝫ ad vlciscenda que nocent. — Hali abbas. v. theo. c. xxxviij.

¶ Odium ira inueterata est quātū enim inter festucā ꝛ trabē tantū inter iram distat et odium. — Hieronymus

¶ Timor sanguinem: calorem atqꝫ spiritum reportat ad interiora scꝫ ad suam originem: et ad cor atqꝫ exteriora corporis refrigerat. — Gale. v. ď accidēti ꝛ morbo.

¶ Tristitia multū exiccat ꝛ pigritia virtutes laxat animales ꝛ cōplexionē ad flegmatis ꝓprietatē inclinat. — Tertia. f. c. iiij

¶ Tristitia est cā corruptiōis ꝛ destructionis digestiōis — xiij. iij. tra. iij.

¶ Sicut tinea vestimēto et vermis ligno ita tristitia viro nocet cordi. — puer. ca. xxv.

¶ Inuidia egritudo est ex alterius rebus secundis. — Cice. ī tuscu. lib. iij.

¶ Tristicia vo ꝛ inuidia faciūt accidere frigus. — Hali ꝯmen. xxv. iij. tegni

Auer. in cātī cis pmē. dvīīj — ¶ Magnum gaudium est ex reb⁹ corpus impinguantib⁹ q̄ si magnificetur valde ⁊ contingat subito necat et interficit et maxime valde.

Auicē. iīj. pmi doc. ij. ca. vij. — ¶ Uehemēs replectio in qualibet dispōne est pnecabilis qđ nāq̄ hoīes supflue se repleuerūt ⁊ suffocati interiere.

Idē. ij. i. doc. ij. cap. vi. — ¶ Ille in quo multitudo exuberat humoꝝ in hyeme propter eius gulositatem et exercitij ei⁹ paruitatē fit in vere egritudinibus aptus.

iiij. i. ca. xx. — ¶ Flobothomia est euacuatio vēis q̄ multitudinem euacuat humoꝝum.

galē. v. āpho: cōmē. xlvij. — ¶ Flobothomia vēis ē medicīa oī passioni ō plenitudīe.

Gale. v. tera pētice. ca. xiij. — ¶ In omni crasi corpis ⁊ in omi regione ⁊ hora ⁊ cōstitutione tantum humoꝝ auferre est cōgruū q̄ntum super id quod scđm naturam auctum est.

Rasis. iiij. almāsoris. c. xiiij — ¶ Est sūmo ope ī flobothomia cauēdū ne ī tpe calidissimo multa sāguinis fiat extractio neq̄ ī tpe frigidissimo.

Hippo. vi. afo. xlviij — ¶ Quibuscūq̄ flobothomia aut farmacia cōfert hos vere flobothomare aut farmaciā dare cōuenit.

Rasis. iiij. almāsoris. c. xv. — ¶ Solutione vētris vel prout opoꝛtet sūma est medicīa ad sanitatis cōseruationē magnū prebens adiutoꝛium: est eni possibile vt hui⁹ operationis cā corp⁹ ab humoꝛe qui ꝓpter ciboꝛum erroꝛ vel ex diete negligētia vel q̄ ex corporis intēperātia solet generari mūdificetur.

iiij. almāsoris cap. xxv. — ¶ Medicinas ventris solutiuas sepe sumere corpus debilitat ⁊ ad ethicā atq̄ ptisim aducit.

Auerrois. v. colliget. — ¶ Nulla medicinaruꝫ purgatiuaꝝ est sine veneno aliquo in aliqua parte sui.

Plato in fine vniuersi siue thimei. — ¶ Una est cōmotionis spēs cū sūma cogit necessitas vtilis: alit' ꝟo nullomō sane mētꝭ hoī suscipiēda. Medicoꝝ illa purgatio ē q̄ pharmacis. i. solutiuis medel' fieri solet

Galen. ij. reg. acutoꝛum. — ¶ Natura medicinaruꝫ solutiuaꝝ est ꝯtraria nature corpoꝝ q̄ ipē soluūt ⁊ sunt vīr pernecātes et ītcrimētes ea.

Ga. li. de experie. cap. vltio. — ¶ Medici ingeniati sunt in medicinis laxatiuis ponere aliqua que stomachum confoꝛtant.

Ga. li. vi. de accidē. ⁊ moꝛ. c. i — ¶ Uomit⁹ est mot⁹ ꝑ quē res ī cōcauitate stomachi mānēs expellit.

¶ Et humoribus qui velocioris sunt obedientie vomitui secundum plurimum est colera: rebellis vero melancholia: medium autem flegma.

iiij. pmi. c. iiij.

¶ Uomitꝰ in hyeme ē abhorrēdus: i estate vero bonus: qm̄ niam humores in estate sunt natātes: in hyeme vero ad substinendum declinantes.

Auicē. iij. pri mi doc. v.

¶ Oportet vt imp̄mis cognoscamꝰ egritudinē q̄ fit: deinde intēdamus post illud ad medicādū ipsam.

Galeñ. i. regi. acu. cōmē. iij.

¶ Uniuersaliter verum est ꝙ nullā curandi significatōez possumus habere ab eis que ignota sunt.

Idē. iiij. ð ingenio sa. c. iij.

¶ Manifestū est ꝙ volēti curare laudabiliter necessariū est cognoscere causam vnde ꝓcedit eius egritudo.

Ga. i li. ð typ. ꝛ tremore. c. v

¶ Sublimior intētionū oīm est intētio sumpta ex ꝟtute quoniam curans est ꝟtus ꝛ nō medicus q̄ cū fortis non fuerit nō ꝓdest curatio quomodocūqꝫ fiat.

Galeñ. i. regi. acutoꝝ cōmē: xliiij.

¶ Necesse est vt respicias ad egriꝟtutē: ꝛ ad impetū cause ꝛ ad quātitatē viriū eius qui egrotat: ꝛ ad qualitatē morbi: vt ne forte nō reficiēdo ciboꝝ refectiōe vires egroti cōsummas ꝛ fortiter abstinēdo ad periculū ducas.

Galenꝰ primo fe. ad glauconem.

¶ Qualiter autem quis dietabit impossibile est inuenire: neqꝫ qn̄ cibabit absqꝫ quod determinet certitudinaliter tempora morbi.

Gale. i li. ð tē po. mor. cap̄. vltimo.

¶ Unum commune oportet habere preceptum efficientē vnāquāqꝫ causarum abscindere prius: deinde sic venire ad eam que facta est discrasiam.

Gal. iij. tegni

¶ Ad causam semper ibimus cognoscentes ꝙ nō est possibile finaliter vllam dispositionem sanare adhuc manente causa faciente eam.

Galenus primo terapent. cap̄. xi.

¶ Medici intentio non est nisi opponere contrariū contrario: vnde curatio febrium est per infrigidationem et humectationem.

Gale i cōmē. xviij. primi regi. acuto.

¶ Medici quidē dispositiones corrigere debēt ex multo studio: paulatim trāsferētes in melius: qm̄ nō substinet natura repentinas immutationes.

Ga. iij. tegni.

¶ Corpora vbi quis vult purgare oportet fluxa facere.

ij. afforis. af. ix

Auicē.iiij. primi. ¶ Cum humor fuerit in vno mēbro comprehensus nullo modo moueatur donec maturetur τ essentiam habeat temperatam.

Auicē. quarto.iiij. cap̄.v. ¶ In euacuatione cōuenientius est vt multiplicetur numerus eius τ minoretur quātitas ipsius omni vice q̄tenus conseruetur virtus.

Ga.i. terapē. cap̄.vltimo. ¶ Oportet quidē nō repēte neq̧ semel fortibus tēptare farmatijs: sed tēpore magis caute id est paulatiue.

Prima.iiij. ca pit.xxix. ¶ Si narcotica τ somnifera tibi necessaria sunt propter doloris vehemētiā vtere eis cū cautela τ timore.

Sētētia auerrois.vij.colliget ca. de sincopi ex dolore. ¶ Non est narcoticis vtendum nisi cum infirmus in articulo mortis esse reperitur causa doloris. Tunc enim sedationi vtere oportet cum quibuscunq̧ remedijs mitigantibus a leuioribus tamen incipiendo: quibus nō cōferentibus ad narcotica τ somnifera tandem deueniendum est τ non ad omnia sed solūmodo ad correcta τ consolata cum suis bezaarticis.

Auicē.iiij. primi.doc.ij. ca. xij. ¶ Imprimis oportet maiorem habere sollicitudinem de re que maiorem incurrit terrorem regendo illud etiam quod est sub ea.

¶ Superest vt cum auicenna deo gratias agamus sicut sui ordinis celsitudo τ beneficij ipsius multitudo meretur: itaq̧ censeo optandum esse orandūq̧ ab vltra mundano deo: vt quoniam nemo mortalium sine macula est: ita nos foueat ne ignorantes τ infelices dici iure possimus.

Peroratio huius operis.

Hec sunt scientiarum amatores feruentissimi: que de medice facultatis inuentoribus: et egregiis scriptoribus legumque latoribus: necnon de corporum animorumque egritudinum remediis: summatim compendioseque pro ingenii nostri capacitate perstrinximus: imposterum fortassis que supersunt atque ea que nunc transeunter preterimus: diffusius (vita comite) prosecuturi: modo has nostras lucubratiunculas lectoribus non ingratas cognouero. In quibus si quid mancum aut imperfectum diligens lector offenderit: quoniam bonus quandoque dormitat Homerus: nec omnia possumus omnes: facile (vt speramus) humane condonabit fragilitati. Multa enim meis scriptis adiici posse confiteor: nec his solis: sed et omnibus que edidi: vt obiter caueam istos homeromasticas. Si quid vero fructus in eisdem inuenerit in totius boni referatur largitorem: a quo omne bonum est descendens: ipsum auctorem pro pio labore suo eidem eiusque illibate matri commendando. Valete.

¶ Symphorianus champerius Lugd. physic⁹ dño Michaeli baleoto nouariens. apollinee facultatis professori benemerito. S. P. D.

Cum hisce dieb⁹ nonnullos mi michael aphorismos ex compluribus nostre facultatis famatissimis interpretibus collectos calcographis imprimendos commisissem: ne aut priuate viderer studere vtilitati: aut ad peoniam aspirantium artem studio inuidere: in mentem venit his nostris doctoris ornatissimi aphorismos adiungere: ad maiorem legentium vtilitatem. Cuius partes contra inuidorum (si quos habeat) latratus tueri non dedignaberis. Fertur is ornatissimus doctor nonnulla alia opera multiplici medice artis doctrina referta: doctissimorumq; virorum lectione dignissima edidisse: quibus nominis sui immortalem memoriã meruit. Et ne studiosoꝝ fugiant cognitionem: eorũdẽq; titulos addi voluimus.

¶ De omnibus morbis a capite ad pedes. lib. viij.
¶ De febribus. lib. xij.
¶ De cõmunibus medendi preceptis. lib. iiij.
¶ De venenis. lib. vi.
¶ De tuenda sanitate. lib. iij.
¶ De vrinis. lib. i.
¶ Paulus egenita traductus de greco in latinum de capite ad pedes.

¶ Hec ergo sunt: preter ea que adhuc in manibus imperfecta versant: que ipm scripsisse ad presens recolo: viuit vsq; hodie et varia cõscribit. Uale vir optime. Ex bibliotheca nostra Lugdunẽ. x. kalendas iunias anni huius M. ccccc. x. vi.

Alexander benedictus veronen- sis physicus Marco sanuto vene to patricio senatori optimo Sa- lutem. P. D.

Dubitaueram semp Senator optime in his medici ne preceptis aliquid edere. quã doquidem difficillimũ nouerã In tanta rerum vetustate ob- scuritate: ac rubigine lucem ali quam vel nitorem: aut auctori- tatem artibus his: que exolue- runt inuenire posse. Scisq; qua nocte densissima hec la tuerint. Uerum enim nobis occurrunt celeberrimi vete res auctores atq; ex posterioribus. Theodorus Gaza: ac Hermolaus barbarus qui nuper his similia pretẽtarũt tu quoq; patrocinio tuo: veteriq; beniuolẽtia cum auũ- culo meo iohãne iacobo angelo physico. his diebus ani mũ ita mihi exacuisti: vt medicorũ nostrorum magnas ambages animorũq; varietatem pene incredibilem exci tare non dubitauerim. Hoc dũtaxat libello qui imatu- rus est editus. Eum enim curationes quotidiane vsusq; & experientia concepere. Nec tamen est in dubio multis hec nostra fastidio futura. a Galeni enim tempore ꝗ plu- res lingua externa scripserunt: quoquidem barbarorum feritas italiam inuasit. Et magis litterarum decus ꝗ vrbium ornamenta sustulit: ex qua nobili studiorũ strage medicine vilitas orta est: inconstantissimaq; omnium ar tium facta. Delere enim aliorũ instituta vniculq; fas erat atq; aliquid ex media (vt aiunt) barbarie rapere glorie

erat. Nos vero nihil imutare nihil addere viribꝰ nostris
sed priscam: ac romanā solūmodo dignitatem tueri enite
mur. que ex fecunda obesitate in his artibus sterilis tabe
pene confecta est. Inuentis itaqꝫ addere inter artium
initia maxime decuit. Orpheus enim medētium primus
sua placita cōstituit: que mox pythagoras sapiētia da
rus sustulit. Democritus deinde ꝛ asclepiades eiusdem
precepta immutarunt. Is etate magni pompei rhetori
ce quoqꝫ magister erat. Hippocrates item medicine pn
ceps: ne nominatim omnia persequi videar: sua medēdi
decreta condidit: ꝛ prima omniū abdicauit: quē Galenꝰ
secutus est: totam fere medicinā ad causarum agnitionē
indiciorūqꝫ noticiam: ad rerum qualitates: corporūqꝫ di
uersas habitudines: atqꝫ gradus reuocando: nihil inten
tatum: inexpertūqꝫ relinquētes: orbem vniuersum ita in
sese circūegerunt: vt reliqui omnes inscitia impudenda
dānarentur: ac publicam salutem decoquere viderentur
si quid sine hippocratis atqꝫ Galeni auctoritate agere
vellent: que omnia (vt diximus) turpi barbarorum collu
uie fedarunt. Inter vtriusqꝫ tempora: ꝛ nostri quoqꝫ la
tino sermōe licet pauci celebrati sūt: inter quos. M. La
to. L. Valgius pompeius. leneus Cornelius ac plinius
operatricem ac empiricem sectantes extitere infelicibꝰ
medicine artis auspicijs: quandoquidem huius theo
riam pretemisit romana grauitas: alioquin in ceteris
virtutibus omnium gentiū rapacissima. Defierunt pau
loante ꝛ bellorum ruinis apud grecos medici: quorum i
iuria in externarum gentium laudes cessit. Hinc Auicē
ne ꝛ Rasis aliorūqꝫ auctorum volumina in tanta rerum
inopia recepta sunt. Hinc attonite quorūdā psuasiones
preciosa externa ꝛ aliena dūtaxat estimantiū: que itē in
latinum male vertendo recentiores romanam: atqꝫ gre
cam dignitatem relinquentes confusis rerum nominibꝰ
ad ineptias redegere. Sunt ꝛ ipsis exemplaribus greca
latinaqꝫ nomina originem artis indicantia: quod in ana

thomicis et venenatorum libris: ac iis quos de omnibus morbis mēbratim humanū corpus grassantibus scripsimus: communibusq medendi preceptis satis liquido indicauimus. Tu igitur senator magnifice has medicine collectiones quos greci aphorismos vocare maluerunt in rerum nostrarum leuem pergustationem suscipe: que de facili doctrina tua: ac auctoritate: si volueris maliuolorum ictus sustinere poterunt. Vale Venetiis.

¶ Collectiones medicine

Alexandri benedicti physici de medici atq egri officio collectionum caput primum.

BOni primum medici ē preter ea que religioni necessaria sunt: non multos egros suscipere. Variis ēm morbis et mēs opprimitur: et corpus fatigatione continua languet.

¶ Prudentis medici est insanabiles: ac desperatos morbos non curare: ne hominē occidisse: qui forte sua interiturus erat existimetur.

¶ Dubias valitudines sine certa tamen desperatiōe suscipias: necessariis tamē indicare oportet: rem i difficili esse: alioqn vel artē malo vinci: vel te errasse indicio fit.

¶ Satius est tamen omnibus in rebus anceps auxiliū experiri: q̄ nullum plurimoꝝ sententia.

¶ Vehementi malo vehementi omnino auxilio opus est.

¶ Succurrendum semper parti maxime laboranti.

¶ Cauendum est in secunda valitudine: ne aduerse auxilia consumantur.

¶ Occursurus morbo nullus est: qui originē ignorat.

Histrionis est exigui momenti morbum attollere: quo plus exinde prestitisse videatur.

¶ Morbus quādoq; qui per se exiguus ē: maioꝛ curātis negligentia fieri solet.
¶ Non omnibus eadem remedia cōueniunt: acciditq; vt quos ratio non restituit: temeritas quandoq; adiuuet.
¶ Medici officium est: vt tute: vt celeriter: vt iucūde curet: verū periculosa esse constat nimiam festinationem ꝛ voluptatem.
¶ Peregrina remedia semper querere: ꝛ preciosa dūtaxat impudentis est ostentationis.
¶ Catharticis vel venenatis pꝛiculosum est: vñ ad testamentoꝝ insidias sepe oboꝛif occasio: in qua re ꝛ officinarum fides necessaria est.
¶ Egrotātis ꝓpꝛietates nosse opoꝛtet: cuiq; amica: que ve inimica sint intelligere.
¶ Remedia nature munera nō ostendere: ꝛ in archanis habere non decet perfidie: atq; auaricie crimine manifesto.
¶ Alienā miseriā pudoꝛis sociā indicare nefas est.
¶ Magni medici se quandoq; errasse simplicius confiteātur: ne qui eodem erroꝛe quo illi decepti sunt decipiātur
¶ Cetera pꝛesidia superat egri gaudium: atq; animi securitas: ꝛ si in pudoꝛe medicina quandoq; inueniatur.
¶ Eger obsequens esse debet domesticis: medicoq; pꝛecipue qui falli nullo modo debet: occulta enim intemperantia soli egro periculum imminere certum est.
¶ Nec cuius pꝛesidium pꝛofitenti valitudinis desiderio statim credatur; solis medicis occidendi impunitate relicta.
¶ Carnificis est pendentibus fatis: ꝛ inter ipsos cruciatus ingens pꝛecium exposcere: vel moꝛbum pꝛotrahere: vel dumtaxat emouere: vbi extrahere omnino opus est.
¶ Barbari benemerentibus gratiam non referunt: ꝛ valitudine cōflictantes multa pꝛomittūt: ad vitam exinde reuocati conuicijs inuicem ꝓsequuntur.
¶ Famosi veneni vires aut aboꝛtiendi modum: vel que conceptum

conceptum inhibeant indicare scelus est.

¶ Dubie valitudini assidere medic⁹ dz: ⁊ venarum pulsu vires sepe perquirere: ceterasq; notas inspicere; qui ⁊ syderalis scie haud ignarus sit necesse est.

¶ Egro que bona sunt auguria denunciare debet: si q̇d tamen mali minatur infirmitas; necessarijs tantum significare fas sit.

¶ Simplicium effectus tenere summa cura debet ex quibus composita et nobilitatis et plebis auxilia; inuecta etiam facilia habentur.

¶ Periti medici: manū nō ꝓtinus: vt veniūt apprehendunt. Sed primū hilari vultu resident: sermone leni sollicitudinē submouēt: nā ⁊ medici ꝯspectus; ac alia multa de facili venarum rationem turbant.

¶ A recta ratione nūq̄ discedendū est: ⁊ si nihil prodesse videatur: sic ab inceptis pariter ꝑuersis statim; et si nihil obfuisse cernatur.

¶ Varijs auxilijs morbus expugnandus est; alioquin cōsuetudo naturam facit.

¶ Prodest deniq; egro in medendo spes fidesq;.

¶ Collectionum caput secundum.

MOrborum contrarie qualitates contrarijs expelluntur.

¶ Intēperantē morbi qualitatē vehemēti; et mediocrē mediocri auxilio curare debemus.

¶ Vehementiora medicamenta: membris remotioribus conueniunt.

¶ Superiora intestina superne: inferiora iniecto clystere cōmode sanantur.

¶ Validissima causa est: que morbum habitudini corporis contrarium excitat.

¶ Ubi natura repugnat parū medicina prodest.

¶ In acutis morbis egre proficitur. nam et profectus omnis tempore expletur.

¶ Ex multa fame nimia sacietas: aut ex multa sacietatē fames dānatur.

¶ Ex nimio quoq; labore subitum ocium: aut ex nimio ocio subitus labor sine periculo non est.

¶ Cū q̄s mutare aliq̄d volet: paulatī assuescere debet.

¶ Ex itinere fatigatis: vel labore sudantibus: aut a balneo veniētib' frigidi pot' perniciosissimi sunt.

¶ Ex tēpestatibus pessime sunt: q̄ variāt maxime obiter autūnus plurimos opprimit.

¶ Corpora estate relaxata subito frigore excipiuntur.

¶ Senectutē lōgiores morbi exercēt: acutis adolescētia (iplicat.

¶ Si quis plenior: speciosiorq;: ac coloratior supra ɔsuetudinē fact' est sine suspitione esse non debet q̄ñquidē neq; in eodē habitu subsistere: neq; vltra ꝓgredi pōt: fere igitur ruina quadā reuoluitur.

¶ In oib' corpis affectib' lōgior distātia tutiorē curationē ꝑmittit. Si vo materia ois effusa est ꝓpiq̄ras ꝑferē

¶ Priusq̄ in diuersum materiā abducas: mēbri dolores sedato. Cauēdūq; ne ad pricipalia viscera eadē supferat.

¶ Pricipalia corpis mēbra medicamētis de facili ledūt.

¶ Cerebro ac iecori frigidiora nō sine metu imponuntur: que et neruos offendunt.

¶ In periculosis morbis: in quibus virium deliquiū timemus: dilatis auxilijs a vehemētiori catbartico incipiendum est: alias leniori vtendum.

¶ Locorum trāsitus ex graui in salubrē vtilis est.

¶ Media hyeme aut estate aluū trahere: aut secare: aut adurere malum est.

¶ Maxima in medendo difficultas est: cum causa eiusq; effect' ɔtraria auxilia reqrāt vt colicis cruciatib' ɔtigit

¶ Senib' tremulis nihil prosunt medicamenta.

¶ Scamoniū medicinas oēs exacuit: q̄ z stomacho inimicum perhibetur.

¶ Frigefaciendi z excalfaciēdi par tēpus est. In illo metus: in hoc audacia maior: calidis eni natura gaudet.

¶ Humectandi: atq; exiccandi vires pari metu ferun-tur: verum hoc velocius euenit:
¶ Natiua caliditas humido temperato gaudet.
¶ Spōte exiccari corpa nō mirū est: calefieri vo: natura-
¶ Uehemētior caliditas materiā in lapidē cō (le nō est.
uertit. Si corporis meatus introclusi sunt.
¶ Habitum corporis frigidum calefieri haud facile est:
Si iam constiterit si increscit q̄ facillime.
¶ Frigida rursus habitudo initio celerius cedit calidis q̄ calida frigidis.
¶ Calida corpa egre frigesiūt: egri⁹ vo frigidiora calidis vincuntur.
¶ Immodica corporis frigiditas: mortis ymaginē refert.
¶ Immodic⁹ calor siccitatē ptrahit: frig⁹ vo hūiditatē.
¶ Ocium ac balneorū vsus corp⁹ humidū: reddit; q̄ & vinum modice epotum efficit.

¶ Collectionum Caput tertium.

Tenuiorib⁹ magis sanguis plenioríb⁹ vo caro magis abundat.
¶ Tenuiores sanguis detractionē facilius sustinent pinguiores ledun tur.
¶ Uires corpis magis ex venis q̄ ex ipa spē dignoscūt.
¶ Mittere sanguinem vsum habenti expeditissimū est: ignaro vero difficillimum.
¶ Ex vi humore nihil sanguis dimissione nocentius.
¶ Arteria incisa neq; coit neq; sanescit vt sanguis vehementer erumpat efficit.
¶ Ex larga sanguis detractiōe mali gñant humores.
¶ Missio sanguis adeo nō pdest vt etiā interdū mactet
¶ Eadē siquā largissima fit aluū sepi⁹ sistit. (nocea.
¶ Interest nō que etas sit: neq; qđ in vtero geratur: sed que vires sint: ibecillo eni cuicq; male sanguis emittitur
¶ Integra atq; exigua sanguis materia reliq̄s viciatis humorib⁹ male demitur.

¶Venisect qui partius aut timide venā inciditvires tue-tur: verū quandoq; crassior materia intus retinetur.
¶Qui cōfidēti⁹ latū vulnus infert: serius id sanescit: ve-lociusq; a se defectū inducit: verū magis expurgat.
¶Latior scalpellus hyeme: estate acutior esse debet.
¶Supinis vena incidenda est: ne anima deficiat.
¶In febre ardenti detractio sanguinis quandoq; obest
¶In febrib⁹ quib⁹ neruoꝝ ꝯtractiōes accidūt a sanguis detractiōe abstinēdū est: ꝛ si necessaria alioqui videat̃.
¶In periodica febre modic⁹ demitur sanguis: si rigores presertim vebementissimi sunt.
¶Bilis furor: atq; pituite cruditas importunā sanguis missionem sequitur.
¶Certum tēpus nō circūscribit sanguinis dimissio: obl ter ruptis: cōuulsis: ex alto delapsis: qui et si pauloante cibum sumpserint protinus demenda materia est.
¶Adolescentibus exiguum sanguinis mitti ꝯuenit: neq; nulli post longos morbos: aut a crapula.
¶Ventriculo aluoq; astricta met⁹ ē sanguinē extrabere.
¶Fastiditis tediū abstergendum est venisect: priusq̄ ve-nam iddas: ex qua largi⁹ ꝓfluuiū ꝛ si rarū est quotidia na extractione que modica fit nocencius est.
¶Hyemē austro perflante sanguis recte mittitur.
¶Tardius sanescit ictus: quo quid magis dolet.
¶Post sanguinis dimissionem cibo modico vtēdū est: in qua vebementer deligare: ꝛ preteritos ictus non vitari importunum est.
¶Obesis deligāda brachia sūt vebemēter: macris laxi⁹
¶Profluēte sanguine raro: suppresso frequēter anima deficit: nisi largius educatur.

¶Collectionum caput quartum.

Humecta atq; calida corpo-ra alui deiectionem baud difficulter ferunt.
¶Aluus cita macris tenuibus mēbrisq; mollib⁹ nocet.

¶ Biliosis alui deiectio grauis est: ac preparce viuētib9
¶ Importuna deiectio neruoꝝ contractionem minatur.
¶ Pueris senibusq; temerarium est aluum soluere.
¶ Hyeme ac estate egre venter soluitur.
¶ Insuetis plurimum obest deiectio.
¶ Materie mot9 modū indicat: stomachi nāq; fastidiuꝫ vomitū suadet: vētris pūctiones alui ductionē inuitant.
¶ Membris certi meatus sunt: vesica: iecoris: gibbo: cauo intestina respondent.
¶ Immodica exinanitio cū plīmū malas febres excitat
¶ Uētre a fluxu premature cōfirmato: ac morbo aliquo ob id superueniēte aluū concitare rursus oportet.
¶ Materia q̄ vni9 nature ē: in vētre facillime ꝯtinet atq; pficit: q̄ vo varia sūt vario vētris motu cōtrahuntur.
¶ Qui recta victus ratione vixerit: nec vomitu nec alui ductione eget.
¶ Assumpta sepius medicamēta vbi sanguis missio necessaria fit: febres faciūt: ob id p̄postero vsi sunt mō qui a prima purgatione nō quieuerunt.
¶ Biliosis vomitus: catharticūq; mox ocium prodest.
¶ Cum bilem ruffam trahimus: et scamonio opus est: qđ myrobalanum dicūt: addim9: vt virus auferat.
¶ Uentrē deĳcere vbi intestina apostemata sūt dānaꝭ.
¶ Febre correptis aluus soluta salubrior est vomitu.
¶ In ventris fluore: cū incocta ꝓfluunt vomit9 nocet.
¶ Uētrē aut vomitū cōcitare: cui corpus integrū est. vertigines vētrisq; dolores facit maleq; materia soluitur.
¶ In vomitu; aut alui deiectione: vno exinanito humore et alio incipiēte: corp9 recte purgari indicium est.
¶ A purgationib9 sōn9 plenior egrū magnifice exoneraꝭ
¶ Sitisq; vehemētior bñ purgati īfirmi nota ē. (se oñdit
¶ Que ex narib9 medicamie extrahūꝭ: hydropises exte
¶ Torti h9 est inexplanate lingue vehemētio (nuant.
ra medicamēta male sustinent.
¶ Qui catharticis nō assueuere; his vti nō debēt: neq;

stomacho defecti: quibusq; humor lēt⁹ est ac tenax.
¶ Si p̄cordia tenta sunt: catbartica assumpta nocent.
¶ Inflāmatis humorib⁹ opilatisq; meatib⁹: medicamenta nō dantur donec corrigātur vicia.
¶ Qui ex stagno aquam bibunt: quiq; liene non laborāt medicamenta facilius ferunt.
¶ Ante vētris purgationē sōn⁹ ꝓdest: vires em̄ intēdit.
¶ Ab imbecillib⁹ catbarticis vigilie preferuntur: somno em̄ medicaminis vis remittitur.
¶ Epoto medicamēto exercitationes male sunt.
¶ Qui calide atq; īfirme bitudinis sūt: crudiq; stomacho ptisana aut rhoiton ijs ꝯuenit: mox medicamēto tutius
¶ Catbartica syrio ardēte febres affert: a q̄rum (vtunt potu comedere aut bibere: siue dormire: nisi exacto opere nocet: alias vētrē cōtrahunt.
¶ Pillule cū ijs que eiusdē effect⁹ sunt cogi debent.
¶ Oris resolutio aluo cita sanatur.
¶ Duobus vti catbarticis in die temerarium est.
¶ Lōginquior materia difficilius attrahitur.
¶ Salis plurimus vsus: ante catbarticū nocet.
¶ Senectuti: ac quib⁹ infirmia illa sūt: deiectiōes obsūt que interdū aluo cita tentantur.
¶ Iecoris dolor. qui a sanguis dimissiōe: aut vētris purgationib⁹ accidit: aqua calida pota sanatur.
¶ Quotidiano medicamētorū potu natura viciatur obiter qui ijs assueuere ꝙ citissime periclitari, certū est.
¶ Sicce bitudinis corpa acriori medicamēto leduntur.
¶ Si aluus leui medicamēto nō mollit: q̄es indicāda ē.
¶ Ubi sanguis missio sola mederi p̄t: medicamētū superaddere malū est: iflāmationes em̄ facit.
¶ Pillule vetustate indurate pessime sūt: nec nimiū recē(tes laudantur.

¶ Collectionū Caput v.

Cibi potusq; crasse materie dānantur. vias em̄ corpis īterdudūt.
¶ Nihil egrotantibus vtilius tēpestiua ab-

ftinentia q̄ tempore et modo et genere queritur
Eger neq̧ superuacua materia onerandus: neq̧ imbe-cillitate perdendus.
¶ Cibus simplex laudatur sapores et condimenta per-
¶ Plurimo cibo indiget qui increscit. (niciosa.
¶ Qui nimio cibo vtunt: corpora non augent.
¶ Valētissime materie cibis vti debēt athlete agricoleq̧
¶ Valitudo ignota: aut inedia vincit: aut indicatur.
¶ Ois curatio ɔtrarijs presidijs curat: verūq̧ abstinē-tia victusq̧ ratio sine periculo plerūq̧ sanat.
¶ A fame cibo plurimo: ac malo vti pniciosum est.
¶ Quo acutiores morbi sūt: eo minus cibo indigent.
¶ Si quis in acuta valitudine linquit animus ab imbe-cillitate refecimus: nec largius quidem.
¶ Que genitale semē augent: lactis quoq̧ abūdātiam fa-ciunt: que ediuerso geniturā extingunt: buins quoq̧ in-bibent copiam.

¶ Collectionum Caput sextum.

IN febre ardēti frigidā dari largius vetam⁹: si stomach⁹ ibecill⁹
¶ Si iter morbi initia materia ni- (est.
miū feruet stati ducēda: alioqn digerē-
¶ Instātib⁹ quartanis theriaca preclare medetur. da
¶ In q̄rtanis nunq̄ neruoꝝ ɔctiōes fiūt: i quib⁹ et diane
ratrū dat: et i terclanis diascamoniū circuit⁹ eīm soluūt.
¶ Panis frigida madens febricitātib⁹ appetētiā excitat
¶ In acutis febrib⁹ vehemētes dolores piculū minant.
¶ Alba vrina iu causode dolorē capitis nunciat.
¶ Causodem subitus horror resoluit.
¶ Senectutē ardēs febris raro solet offēdere: alias pni
¶ Ipo accessiōis die nihil pter vomitū tētādū. (ciosa.
¶ In febre cibus offerendus nō est: nam qd nō integro
corpori infertur de facili corrūpitur: inter omnia tamen
tempora inclinante febre minus dānatur.

¶ Instante morbo: satius est ꝙ incipiente: omni tamen tempore defectis subueniendum est.

¶ Collectionum caput septimum

Capillorū defluuiū quod etate contingit nunꝙ restituitur.

¶ Seruari non pōt cui cerebrū membra neq; incise sunt.

¶ Percusso cerebro: vł membrana biliosus vomitus inseꝗtur. ac nerui distenduntur.

¶ Urina veterinarie filiis p̄teritos capitis dolores ondit

¶ Frōtis dolore qd̄ ob siltitudinē ouū d̓::i faciē dormiūt.

¶ Uentrem mollire capitis doloribus vtile est.

¶ Immodicis vigiliis tussis intercedens mortifera est:

¶ Obliuio que sanis sponte ꝓuenit comitialem morbū aut letargiā: aut apoplexiā denunciat.

¶ Ulcera que insanientibus accidunt pestifera sunt.

¶ Uertiginosis senibus apoplexia facile imminet.

¶ Si in comitiali morbo mens lesa est: aut neruorum facta resolutio: valitudini spes non est.

¶ Morbus comicialis añ pubertatē ort⁹ q̄n q; finitur.

¶ Apoplexiā ꝓnunciant: nocturne suppressiones: que et morbū comitialem: vel insaniam presagiunt.

¶ Dementia sepe in comicialē morbū vertitur aut contra

¶ Morbus comitialis frequens exitialis est: quem neruorum contractiones antecedunt.

¶ Melancholicis sanguinem frequenter dimitti apoplexiā vel similē morbum portendit.

¶ Apoplexie si febris accidit: vbi abscessus causa nō fuerit triduo eger insepultus esse debet: quo decretorio q̄n q; tempore morbus finitur.

¶ Neruorum vicia tolluntur plurima: si occipitio studes

¶ Ebrietas neruis nocet: ⁊ conceptum inhibet.

¶ Qui colicis sepe laborāt: i neruoꝝ resolutionē icurrūt

¶ Infantiū vrina viridis neruoꝝ contractionē: vel resolutionem predicit.

¶ In vulnere neruorum contractiones exitiales sunt: et que ex arefaciente causa oriuntur.
¶ Frigida estate supiniecta mēbris: frigidā neruoꝝ materiā discutit: si vires adsunt.
¶ Cum stupent cerebro membra exitium denunciant.
¶ Cū membri stupor perseuerat neruoꝝ vicia presagit.
¶ Timere ex somno mali morbi indicium est.
¶ Somnus statim a crapula auriū viciis nocet.
¶ Distillatiōes frigide febre maturant: callide accēdūt.
¶ Quibus capitis distillationes fluunt: raro pleuretici fiunt.
¶ Austris caput humorem sepe recipit: qui mox aquilone sine intermissione distillat.
¶ Sternutamenta partum adiuuant: cōceptum vero expellunt.
¶ Ubi sternutamenta frustra tentantur: vires corporis inualide sunt.

¶ Collectionum caput octauum.

SI cum oculorum viciis capitis dolores sunt: hi prius discutiendi: mox oculorū malis medere oportet.
¶ Nihil oculis coitu nocentius.
¶ Crapula nocet oculis: magisqꝫ quia cibo statim dormiunt.
¶ Supinus somnus ac vigilie moderate oculis psunt.
¶ Sanguinis frequens dimissio oculoꝝ claritati obest.
¶ In epiphoris oculoꝝ: vel eoꝝ viciis omnibus caput oleo perungere: aut auribus instillare perniciosum est.
¶ Lippienti medetur delectio
¶ Frequētiores in cibo lactuce claritati oculoꝝ nocent.
¶ Surditati veteri difficulter succurritur.
¶ Surdi quandoqꝫ fiunt: vbi biliosus fluxus ventris substiterit.
¶ Surditati aurium nihil biliosa aluo vtilius.

¶ Faucium tumoribus sub lingua vena utiliter secatur.
¶ Agina in peripneumoniam quãdoq; vel in precordia tendit ac perimit.
¶ Qui anguie morbo intereunt: iis prius nerui ꝯbunt.
¶ Aurium purulētia importune persanata vertigines oculoꝝ excitant: redeunte haud dubio tolluntur.

¶ Collectionum caput nonum:

Cor nullo abscessu afficitur: quod si diu mala habitudine affligatur nunq̃ sanatur.
¶ Defecti vino statim recreant.
¶ Vinum dilucius pueris: senib⁹ meratius conuenit.
¶ Croci cordis vitalibus medicamētoꝝ vires defert siccas vero capiti.
¶ Febres putride cordis caliditatē: & hūiditatē arguūt
¶ Materia q̃ peripneumoniaꝫ: aut pleuresim facit: si ad cordis vitalia ptinet prinus necat.
¶ Humorum omnium superuacua exinanito cordis vires offendit.
¶ Corde sponte frigefacto: aut calefacto: arefactoue phtisis certam originem habet.
¶ Cor humectū febre putrida sepe periclitatur.
¶ Circa precordia ortis vlcerib⁹: sanguis ex sinistra nare profluens mortē subitam prenūciat.
Immodicus cordis tremor: animi prius defectum: mox interitum affert.
¶ In cordis affectib⁹: auferre causaꝫ: ac que hylaritatē custodiunt addere oportet.
¶ Odorata offitia cordi conueniunt: fedicq; odoris locoꝝ cruciatibus.
¶ Animi defectio: si perseuerat insanabilis est.

¶ Concitate vomitiones: anime extincte speciē reuocāt nisi sudore deliquerit: i quo casu etiam extremorum ligature obsunt.
¶ Asma senibus difficilius est.
¶ In laterum doloribus: si materia in. xiiij. diebus non excreatur vomica oboritur: que rursus si. xl. diebus non purgatur tabes subit.
¶ Pregnantibus: senibusq laterū dolores letales sunt.
¶ Aquilonibus vere pleuretici fiunt: estate itē ac autūno pluuioso.
¶ Pleuresis q̄ excreatiōib' sanguineis nō leuat: suppurat iōes interiores: vt diximus: aut exitiū portēdit.
¶ Pulsus arterie distēsus: pleuretico periculū minatur presertim si vires non sunt.
¶ Saliua nigra in. viij. die incipens: pleureticis malum presagiū indicat.
¶ Ptbisicis autūnus contrarius.
¶ Infantes a ptbisi facilius liberantur.
¶ Ptbisicis pustula i spatulis orta fabe magnitudine vltra. iij. diem mortem minatur.
¶ Pleureticis: nihil vtilius sanguinis missione: quibus medicine stupefaciētes plurimū nocent.
¶ Pleuretici q̄ cōualuere: si rursus errore seu temeritate reciderint haud dubio moriuntur.

¶ Collectionum caput decimum.

Caliditas stomachi nō naturalis: lactuca cōmanducata cōciliatur.
¶ Stomacho equales medicine propicie sunt.
¶ In expertis aut dubijs leues primo vomitiones dari debent.
¶ Exercitationes ante vomitum laudantur.

¶ Ad vomitiones si vinum datur copiosius bibi debet.
¶ Biliosi:estate:ac meridie presertim tuto vomunt.
¶ Cholera vtiliter macris per vomitiones effunditur.
¶ Qui leuamentum non prestat vomitus inutilis est.
¶ Crebre vomitiones grauidis:auribus dentibus ocu-
lisq̃ nocent.
¶ Sanguinem per vomitum emitti malum est.
¶ Stomachi vulnus non sanatur.
¶ Ad stomachum infirmum:varij humores effundūtur.
¶ In ventre calido bilis generatur plurima presertim si
cibus biliosus assumatur.
¶ Frequens medicamētorū vsus stomacho officit.
¶ Stomachus q̃ faciliter sentit:temere quoq̃ leditur.
¶ Mens cōmota nimia crapula de facili discutitur.
¶ Morbi ventriculi inextricabiles imbecillū hominem
reddūt:obiter egre sanantur.
¶ Uētris ꝓspera habitudo:pinguia adamat:q̃ ꝛ firmis-
sime materie cibum facilius concoquit.
¶ Ueratro optime vere purgamꝰ: autūno tolerabiliter:
si id in vsu est.
¶ Ante veratri potum pinguibus: ꝛ humidis vescendū
est.
¶ Ueratrum egris non semper prodest:sanis semper no
cet.
¶ Pura corpora veratro leduntur: neruorum enim con-
tractiones facit.
¶ In omni stomachi catharticō aliquid stypticum addē
dum est.
¶ In affecto stomacho: vbi materia dubia est:hiere cō-
positio prodest.
¶ Stomacho calido aqua gelida nocet vsum nō habēti.
¶ Cum stomachū cathaplasmatis refrigeras:ne pulmo
nes aut iecur ledas cauendum est.
¶ Oleosa ꝛ pinguia stomacho inimica sunt.
¶ Qui venerem coarguunt stomacho consulunt.

¶Difficili vomitu stomachus vexatur.
¶Dolor stomachi ex aqua frigida interdu͞ʒ letalis est: ex quo τ colicus dolor exoritur.
¶Si stomachi dolore pustula ī dextro crure innascatur in.xxvij.die egri exitum portendit: in quo tempore dulcia supra modum adamant.
¶Si ventris affectu pustula in supercilio orta nigra fabe magnitudinis que in vlceris genus mutetur mortifera est.
¶Morborum fere omniū causa est stomachi infimitas.
¶In longis morbis languens appetitus dānatur.
¶Sitim sedat somnus.
¶Stomacho sicco: corpus arefit: humido hydropisces prenunciantur.
¶Stomachi habitudo sicca: diutina vix corrigi potest.
¶In fortiori stomacho cib⁹ tenuissime materie viciat.
¶In stomachi affectu: si super oculo vlceris genus parvum apparuerit: ciceris magnitudine partim rubens: partim viride: superueniatq͞ʒ mētis delirium in.xvij.die mortem portendit.
¶In leua dormire stomacho vtile est in dextra materiā per aluum educit.
¶Pueri amplexus citra sudorem stomachum corroborat.
¶Vomice stomachi calide siliqua egyptia sepe data medetur
¶Ventris τ intestinorum in fluxionibus acida eructare securitatis nota est.
¶Aluus nigra sanguini atro similis repentina periculosa est: si etiam sine febre fit.
¶Nausee in pestilentia malum presagium est.
¶In decretorio tempore vomitus egrum a spasmo liberat: idem τ comitiales morbos τ letargiam sanat.
¶Contra singultus infinitos vomitus prodest: idem et nephreticus vtilis.

¶ Corporis vires porterit meror: fames: dolor: nec minꝰ grauis odor.
¶ Sanguinis vomitiones: ⁊ nigre bilis male dijudicant deteriores q̄ variant.
¶ In febre sanguinē euomere periculosum est: al's quandoq; iuuat.
¶ Uehemētis dysterijs infusio vomitū sedat
¶ Si vomitus materia causa est: vomitiones medētur.
¶ Calida pedes lauari: ac extrema fricari vomitiōes sedant. Idem prestat ⁊ somnus.
¶ Ex febre ardenti vel inedia sequens singultus malū augurium est.
¶ Singultus infiniti ēx ictu capitis letales sunt.
¶ Singultus crebri: circa crisimū tempus: neq; spem neq; metum promittuut.
¶ Singultus sternutamento finitur.
¶ Si vomitu singultus non discutiuntur: ac rubescant oculi: stomachi aut cerebri apostema significant.
¶ Singultientibus supputatio in lateribus nata ī loꝛtu solis mortem presagit.

¶ Collectionum caput vndecimum.

IN iecoris remedijs ducere ventrem vbi vrina cienda sit: vel cōtra maxime dānatur.
¶ Iecoris medicamenta vehemēter cōtrita dari debent.
¶ Abscessibus iecoris dulcia nocēt: presertim calida.
¶ Epaticos stomaticosq; facies color per se indicat.
¶ Iecore male coquēte facies: oculiq; tument.
¶ Uētris fluxus initio carnis loture filis cum cibi appetentia frigora indicat: cum stomachi vo tedio humoꝝ corruptoꝝ nota est.
¶ Uētris fluxus: vbi corpꝰ calide nature ē: in virulentiā mox in fecem cōmutatur; qui sanguis adustus dicit; cuꝫ

plurimũ hec omnia precedit cholerica deiectio.

¶ Uẽtris ꝓfluuiũ: si corpus frigidũ est in cõgelatum san guinẽ exinde in diuersam materiã trãsformatur

¶ Deiectio rursus saniosa: vel carnis loture similis infir mam iecoris cõcoctionem ostendit.

¶ Alba excrementa vix que cõfecta: digerendi ⁊ attrahẽ di vim inualidã significat: varia ꝟo corruptã digestionẽ ostendũt.

¶ Retrimẽtoꝝ leuitas: albedoq́ attracticem virtutem viciatam indicat.

¶ In fluxu sanguinis styptica remedia interdum no- cent: obiter aperientia: ac recreantia aromatis exiguo addito ex mero preferuntur.

¶ Iecoris dolore pruritus occipitij: pollicisq́ pedis: ac pustula citra colũ nata: egri perniciẽ die. iiij. presagit qđ auguriũ vrine difficultas si affuerit magis cõfirmat.

¶ Abscessus iecoris: si ad lienẽ trãsfertur: laudatur: e di uerso periculosus est.

¶ Abscessus si calidus est: siue in dextro siue i sinistro la- tere: egrum plurimũ inquietat.

¶ In morbo arcuato durũ fieri iecur perniciosissimũ ẽ.

¶ Puro iecoris apostemati: nullum presidium est: si ve- tus malum est.

¶ Passum iecorariam ventris deiectionẽ facit.

¶ Uentris profluuium: quo corpus affligitur: si contra bitur leuat. Si ꝓfluit ledit: ac e diuerso.

¶ Senibus in longa valitudine fluxus metum facit.

¶ Aqua intercus vicio iecoris fere semper oritur.

¶ Lienis magnitudo hydropa minaf vel corpis maciem

¶ Hydropisis nocentior est: que ex acuto morbo oritur: vel que in calido: ac sicco corpore incepit.

¶ Hydropici ex lienis: ꝙ ex iecoris duricie facili' sanant

¶ Ex longa hydrope dyspnoea: aut crebri anhelitus ven trisq́ ꝓfluuiũ triduo interitum prenunciat.

¶ Singiuaꝝ: ⁊ oris vlcera in hydrope mortẽ minantur.

¶Aqua que cutem subierit: si simul omnis effunditur letalis.

¶Hydrops que iecoris apostemati superuenit difficulter sanatur.

¶Collectionum caput duodecimum.

DIsentericis post aurem sinistram enata pustula erui magnitudine: sitisque interueniens in .xx. die mortis presagia sunt.

¶Intestinorum et stomachi leuitas: que torminibus oritur egrum precipitat.

¶Alui deiectiones ex atra: crassaque bili: nõ sanantur.

¶Aquosa deiectio: que mox vnctioni similis profluit dãnatur.

¶In dysentericis neruorum contractiones: vomitiones: singultus crebri ac dementia denique dira auguria sunt.

¶Balbi ventris fluxu facile periclitantur: alias (vt diximus) egre medicamẽtis purgantur.

¶Si in puericia mollis est aluus: eadem in senectute cõtrahitur et ediuerso.

¶Qui ventris profluuio moriũtur: iis primum vena formicans percipitur: mox intermoritur pulsus.

¶Iliacus morbus nisi resolutus est intra .vii. diem letalis est.

¶Colicus dolor vi pestifera quandoque regiones et prouincias occupat: letiferaque contagia immitatur.

¶Febricula colicos dolores sanat: si ex spiritu; vel flegmate oriuntur.

¶Ex iliacis doloribus vomitiões et singultus crebri ac deliratio dirum augurium faciunt.

¶Ex stranguria iliacus dolor: in .vii. hominem rapit: nisi febris cum sudore presidium afferat.

¶Pregnãtibus tenasmus exitialis est

¶In febris initio mortue tinee in remissione vero viue

per aluū transmisse spem prenunciant.

¶ Cum hemorrhoydas resecamus: singulatim eas auferimus: in qua curatione vna demū dimittēda alioquin egro exitium minari.

¶ Ani fistula interius secanda non est: alioquin innoluntario excrementa emittuntur.

¶ Collectionū caput tertiūdecimū.

Renū exulcerationes q̄ vesice facilius sanātur.

¶ Vesice calculi puericiam: renum vero senectutem infestant.

¶ Calculi morbus ad posteros transit: ideo hereditariū malum dicitur.

¶ Pinguiores renū calculi: vesice vero macié sollicitāt.

¶ Urine difficultatibus: si tenasmus supuenerit in. vij. die exitium portendit: nisi profluuium malo subueniat.

¶ Melancholicos iuuat moderata venus.

¶ Nimia venus corpus eneruat: et febres acutas: et ardentes excitat: colicosq̄ dolores irritat.

¶ Oris graueolentia nimia quādoq̄ oboritur venere.

¶ Infirmi stomacho tutius venerem negligunt.

¶ A crapula vel inedia libido dānatur.

¶ Corrūpitur nimia salacitate fecunditas.

¶ Ebrietas conceptum inbibet.

¶ Pedes oleo feruentis nature peruncti venerem stimulant.

¶ Viri hyeme: femine: estate salaciores sunt.

¶ Qui nudis pedibus ambulant: libidinem extingunt.

¶ Veneris ymaginationes nocturnas leuat semen lactuce ex vino potum.

¶ Vulue viciis iecoris habitus corrumpitur. vnde aqua intercus sepe oritur.

¶ Steriles feminas infirmas esse; verum fecundas celerius senescere haud dubium est.

¶ Si nidor feminarum naturalibus subditus ori respō-det: fecunditatis nota est.

¶ A mensibus si natura humens est: conceptus non admittit.

¶ Ubi hyemem notbus: ac ver aquilo perflant abortiendi periculum est.

¶ Mammis cucurbitula imposita mulierū mēstrua sistit

¶ Si grauidis vbera emoriūtur: abortus imminet.

¶ Ubi gemini in vtero sunt: si alterum vber emoritur: alterum partum enectum esse indicium est.

¶ Pregnantem citra quartum: aut vltra septimum mēsem: purgare metus est.

¶ Quibus menses in totum premature subsistūt: citius moriuntur.

¶ Uulue strangulationes. que retardatis mensib' fiunt minoris periculi sunt: q̄ que retento genitali semine accidunt.

¶ Uulue strangulatus autumno magis sentiuntur.

¶ Suffuse sanguine mamme furorem venturum esse testantur.

¶ Mulier sanguinem vomens profusio menstruis liberatur.

¶ Que mensibus non purgatur: sanguinis ex naribus profluuio tuta est.

¶ Locis laborantibus: aut difficulter parientibus sternutamenta prosunt.

¶ Collectionum Caput quartūdecimū.

Vinum ieiunis potū articulis nocet.

¶ Podagrici morbi a maioribus sepe cōtrahuntur.

¶ Uer podagras magis icitat: autumnus minus excitat.

¶ Podagre veteres: que vario humore proueniūt sana-

ri non possunt.

¶ Podagras quādoq3 varices orte sedant.

¶ Coxe dolor et cruditate oritur: verū et locorum dolore sepe contrahitur

¶ Articularius morbus: membra resoluit.

¶ Ischiadicos inurere summum presidium est.

¶ Biliosa podagra: que medicamentorum vsu nimio premitur perniciem minatur.

¶ Huic item vomitus magis ꝙ deiectio subuenit.

¶ Articulorum vicia: si iuuenes tentarūt: neq3 callum induxerunt. Solui possunt: maximeq3 torminibus: aut alui deiectione.

¶ Insaniam emendant varices enate: aut per ora venarum subita sanguinis profusio: aut tormina.

¶ Membra que resoluūtur: si non mouentur: et emacrescunt. in pristinum habitum non reuertuntur: magisq3 si vetus malū est: vel senectuti acciderit.

¶ Collectionum caput quintūdecimum.

Omnia exiccātia nō mordentia carnem alunt.

¶ Ulcera in alia parte corporis ꝙ in carne sita: omniaq3 que rotūda sunt: difficulter complentur.

¶ Instans suppuratio discutienda est: subsistēs resoluēda: increscēs vtroq3 modo oppugnanda est.

¶ Cera inter vnctiones additur: ne rerum vires protin9 elanguescant.

¶ Gule vlcus et vulnere cū plurimū letale est.

¶ Uiscida: atq3 styptica vt cicatricem inducimus.

¶ Ulcera exiguo nutrimento vincuntur: balneoq3 initio leduntur.

¶ Suppuratio: vulneribus ve neruosis linamēto opus non est.

¶ Finis.

¶ Jacobus robertetus Symphoriano Champerio. phylosophie: ⁊ medicine interpreti. S.D.P.

NOn sum nescius vir eruditissime: quū primū frontem ipsam litterarum aspicies te mihi statim esse succensurum: ꝙ die hesterna ad te non venerim: quum presertim operi instituendo Ille dictus esset dies: illa hora prestituta. Illud tempus ad auspicandum designatū: rem quidem cū tibi iocundā: tum mihi cōmodissimā. Uerum si meis excusationibꝰ annues: causasqꝫ animo (vt assoles omnia) benigno accipies: nihil erit ꝙ incidisse nos i culpam ducas. Ita tibi persuasum esse velim. Namqꝫ ego studia illa que nō tantū tuis exhortationibꝰ: ꝙ quotidianis pene meis efflagitationibꝰ suscepturus sum: nō modo nō aspernor: verū ea sic alacri vegeto: pseuerantiqꝫ aggredior animo: vt nulla neqꝫ rei difficultas: neqꝫ curarū moles: deterrere me ab instituto valeat. Idem mihi fortasse vsu eueniet: qđ obtusissimo cuiqꝫ ingenio accidere solet. Fit enim sepenumero: vt īmodico discēdi feruore: magnisqꝫ laboribꝰ: ac assiduis vigiliarū lucubrationibꝰ: nihil nō cōsequantur: ⁊ nos ergo (preter iactantiā dictū sit) manum ferule subduxisse nō inficiabimur. Sed nihil ad rem. Qꝫ vero ad te nō ierim: vt pollicitꝰ fuerā: nō modo non licuit mihi vesperi: sed ne hodie quidem accedendi locus. Quippe qui multis: variisqꝫ negociis: partim domesticis: partim forēsibus: quibus iam diu distringimur: nūc potissimum scatemus. Urget me dies crastinꝰ: habeo litem grauissimā: quā actis feriis cogimur instaurare: cogit aduersarius. Ego qđ in me est accingo me pugne: vulcaniciis quidē armis instructus. Ueniam ipse postridie caligatus: ocreatus: galeatus: loricatus: manicatus: quid plura? Ita instructus vt ad cōsummarissimum

cataphratum adjici posse videatur nihil. Sed locatum
satis. Tu vero hec omnia corsum accipias velim: ut itel-
ligas: animo meo ad omnis bonarum litterarum disciplinas
et precipue philosophiam ceterarum principem flagrantissimo: tempus
non correspondere. Vale interim studiosissime Sympho-
riane: meque quod facis amplectere. et vale iterum ex edi-
bus nostris. xij. kal. Novembris. Anno domini. M. xcvi.

¶ A monseigneur. M. Pierre picot do-
cteur es ars et en medicine Physicien: stipen-
diaire de ma tresredoubtee dame ma dame
la duchesse de savoye fille a Lempereur Ma-
ximilian Jehan lemaire iudiciaire et hystorio-
graphe de ladicte eprincesse. Salut.

NUperrime cum Lugduni
essem vir ornatissime. Ainsi que par
curiosite naturelle: ie memploie vou-
lentiers a investiguer choses nou-
uelles: perscrutans diligenter officinas calco-
graphorum nostrorum. Je trouvay preste a
mettre sur leurs formes impressoires vne eu-
ure nouuelle de ce treselegant philosophe ora-
teur hystorien et physicien messire Symphorien
Champier lyonnois: tractant des hommes illustres
antiques et recentz. Lesquelz de doctrina ve-
stra apollinea benemeriti sunt: et multa cele-
bratione digni. Ensemble vng aultre recueil
de ceulx qui ont redige par escript les loix divi-
nes. Et oultre ce vne impugnation tresuche-

mente contre la secte mahumeticque: Que quidē omnia: et si doctrinam ingentem hominis pre se ferant: veracꝫ diuitem eloquentie ostentent. Magis tamē demiratus sum laborem illum: et quidā laboriosissimū Obstupuicꝫ cum ex tam inextricabili laberintho in lucem limpidissimam eum facile conspexi prodijsse. Presertim virum alijs negocijs prepeditum. Persuasicꝫ mihi illum nō nisi ad instructionē publicam senatū putare. Car desia fauoye auctressoys veu assez de ses louables labeurs imprimez: tant en latin cōme en nostre lāgue gallicane. Ratus igitur sententiā hanc esse verissimam. Al honos alit artes; omnesqꝫ accēdunt ad studia gloria. Necꝫ ab officio meo abhorre re laudationem eius qui a cunctis extolli meretur. Jay escript a sa louenge. Hoc epygrammaticulum vernaculū: qualecūcꝫ est ruditer fabrefactuz. Lequel ienuoye a ton humanite. Ut scias me: eum qui familiam tuam: tam multimodis scriptionibus honorat. Etiā honore non vulgari prosequi. Uale.

Chāpier gētil. Riche champ pur entier.
Ton nom ton los. Jamais ne sōt terniz.
Ta gloire croist en sublime sentier
En bruit haultain et en biens infinitz
Tu floriras en tous lieux par droicture
Et seras dit territoire fertil
Chāp plain dhōneur ⁊ plain de floriture
Bien cultiue noble champier gentil.

Ne crains enuie et sa rude poincture
Car leurs meffaitz en fin seront pugniz
Mais suy tousiours ta biē faisāt nature
dont les exploitz sont louez ⁊ benitz.

Gentil champier honorable et vtil
Qui nous produiz doctrinalle pasture
Tant sont souefz les biēs de ton courtil
Qua lexprimer foible est mon escripture
Tāt sōt tes faitz biē faitz ⁊ bien fournitz
Que ne souffit mon encre ⁊ mon papier
Ains seruēt peu mes vers trop mal vniz
Pour extoller vng si gentil champier.

Fac et spera.

3

¶ Hippocrates de natura hoīs.

De victu.
De tuenda valitudine.
Medicine lex.
Hippocratis iusiurandum.
Hippocratis demonstratio ꝙ artes sunt.
Hippocratꝭ iuectiua in obtrectatores medicīe
Que quidē opa vt latine ꝛ emēdare legerent.
Curauit Andreas Brentius Patauinus.

¶ Francisco Dedo Venetoꝝ oratori.

Res varie a multis certatim dantur amicis.
Grata recessuro munera Dedi tibi.
Hec nos: que Venetū culto legat ore iuuētus
Ingenii nostri munera parua damus.

¶ Xysto.iiij.pon.max.Andreas brentius patauinus.S.P.D.

CUm in exequilinam ha bitationem. Oliuerij Cardinalis Neapolitani principis mei locuz saluberrimũ et amenissimũ ab vrbis frequentia ꝓpter pestilẽs anni tẽpus secessissem: ibiq cuz litterario ocio vacare posse sperarem: satis mihi negocij habere videbar: si integrã valitudinem conseruare licuisset ꝙ ex cõi totius vrbis valitudinis ꝑturbatiõe pleriq pestilẽtia caderẽt: aut grauissime egrotarẽt eodẽ morbi genere affligari: iccirco me ad medico rum libros: ex quibus aliquam valitudinis atq salutis opem peterẽ: euoluẽdos contuli. in his lecto Hippocra tis libro de natura hominis. In quo cum multa essent et cognitu digna et ad cauẽdos morbos ac valitudinem tuendã maxime pertinẽtia: placuit ꝙ primũ latinum facere: ꝙ cause mee atq tẽpori cõuenire: simul etiã ne nostri homines litteraꝝ grecarũ rudes carerent: tam cõmo do: tãq salutari libello: qui esset veluti summarium ac medicine compendium: in quo paucis describeretur et hominis natura et venarum positura ꝛ febrium species et victuum genera: que greci dietas appellãt: et pestilen tie ceterorũq morborum obseruationes atq remedia. Nec est cur quisq neget hec Hippocratis esse: si considerare voluerit ꝙ breuiter presse subtiliter argute atq concinne omnia hic scribantur: vt singula vere verba sin gulos sensus habeant qui videntur tanq̃ a natura mr̃e in lucem edi et veluti a diuino quodam ore manare: cum nihil clarius: nihil certius: nihil ad humanã naturã cõmodiꝰ dici scribiue possit. Adde ꝙ nihil hic insolẽter dictũ nihil gloriose scriptũ reperit q̃ quidẽ oĩa sũme: atq pcipue Hippocrati laudi tribuunt. Pre ea hic illoꝝ opio: qd oẽs medicoꝝ schole: vt ab aliis accepi ꝛ ipse legi: fe

disse Hippocratem testantur: cōfutatur qui vno tantum humore hominem cōstare censebant. Nō tamē ppterea inficias eo nō aliquid ab alio quopiam viro docto inseri vel addi huic libro nō potuisse: ne videamur ab Aristotele tāto disciplinaꝝ assertore velle oīno dissentire: q̄ libro de animalibus tertio: eandem venarum tractationem: que hic est: & eisdem verbis conscriptā refert ascribitq́ cuidam Polybo medico. Equidem vt aiunt: mallem in omnibus malam Aristotelis sequi sententiam q̄ alioꝝ optimaꝫ. Nolo tamen ita superstitiosus esse: vt nephas cōmitti putē: si existimaretur viros eiusdem facultatis eadem diuersis in locis tractasse parum vel nihil inter se discrepantes. Sed tenuis ingenij nostri mediocrisq́ vsus non est scriptorum tantorum viroꝝ iudiciū facere. Que facile tu Ponti. Maxi. pro singulari ingenio tuo admirabiliq́ scientia iudicabis: q vniuersū philosophie genus presertimq́ id q de rerum natura est: amplexus es: quod certe propter cognationem existimatur esse cū medendi arte coniunctissimum. Non esset tamen absurdum: quantum pro exigua ingenij facultate iudicare va leo. Si tanq̄ Minerue Phydie aliquid a praxitele vel Polycleto: ita dimidiato aut curto Hippocratis libro superinductum quid legeretur aut additum ab aliquo Hippocratico medico vel Philosopho. Cuius autē cūq́ fuerit hic libellus: hoc sine vlla dubitatione confirmaue rim: talis est profecto: vt quisq́s eum frequēter in manibus tenere & his que in eo scripta sunt: parere voluerit: is ab omni morbo integer futurus: itaq́ valitudinem cōseruaturus sit: vt non indigeat medicoꝝ: aut victu: aut manu: aut medicamentis: quibus qui minus addicti sūt melius valent: rarius egrotant: tardius consenescunt & letius vitā vitalem viuunt. At tu vero Pont. Max. hōc solūmodo delectationis causa legere poteris: cum nulla amplius precepta te erudire aut docere possint omnium scientiarum scientissimum: qui sicut philosophorum sus

dijs ad bene viuendum: ita medicorum institutis ad be ne valendum minime indiges; qui summa doctrina atque incredibili sapientia omnem bene beateque viuendi viam et rationem precepisti ac felicissimo fortunatissimoque vsu cum omnium laude et admiratione tibi plane confirmasti. Uale.

Hippocrates de natura hominis ab and. bren. pat. con. versus.

Qui cōsueuit audire eos qui de humana natura altius quam ad medendi facultatem pertinet: disputāt hui⁹ certe oratio: vt ab alijs audiatur: apta non est. Neque enim prorsus dixerim hominem aerem esse: aut ignem aut aquam aut terram aut aliquid aliud quod minime vnum in homine in esse manifesto apparet. Sed id quibus placet dicere permitto: At qui mihi quidem non videntur huiusmodi homines recte sentire. Nam cum idem sentiant: idemque cōcludāt: loquūtur tamen diuersa. Aiunt enim vnum quid esse quod est: ac id esse vnum et omne: verbis autem discrepant. Quoniam id vnum et omne eorum alius asserit esse spiritum: alius calorem: alius liquidum: alius aridum. Tus sua quisque ratione concludunt argumenta ac testimonia et indicia afferunt: que nullius sunt penitus momenti. Quod vero eodem sunt sensu: verbis autem dissentiūt: ea re patet eos ignorasse que profitentur. Quod quidem his precipue perspicere licuit qui illorum contentionib⁹ interfuerint. Nam cum ijdem illi boni viri eodē in conspectu atque consensu auditorum inter se contendant. nunquam tamen in eodem sermone vnus idemque vir tres deinceps alios cōuicit. Sed modo hic superior est: modo ille: modo cui presertim cūque fuerit lingua magis fluxa magisque in turbam idonea. Qui autem recte sentire putans aliquid de rebus pollicetur is merito rationes suas proba

biles atq invictas semper affert. Siquidem vera intelligit et recte demonstrat. At vero isti quidem videntur imprudentia sua non tam in verbis: dum disputant: errare: quam etiam Melissi sententiam sequi atq probare. sed de his hactenus. Etiam ex medicis quidem hominem sanguine tantum: quidam bile: quidam pituita constare dicunt: ipsiq omnes eandem subiiciunt conclusionem. Aiunt enim vnum quid esse: cui nomen ad illorum cuiusq libidinem imponitur: porro id vnum formam et vim mutare a calore: vel frigore coactum. Morx dulce aut amarum: aut: album aut nigrum: aut aliud quid diuersum fieri. Uerum hec non sic habere mihi videntur. Nam si homo vna re constaret: nullo vnq morbi genere afficeret: Neq enim esset: vnde doleret cum vnum tantummodo foret. Quod si affligeretur: vna vtiq curatio necessario foret. Contra nunc plures existunt. Quia plura in corpore sunt: que cum plus iusto inter se calefiunt: aut refrigerantur: aut siccescunt: aut humefiunt: morbos pariunt. Ex quo multa habentur egrotationum genera: et multe quoq illarum curationes. Ceterum mea quidem opinione qui hominem sanguinem et nullam aliam rem esse censet: is deberet demonstrare cum non mutare formam aut variari: aut saltem aliquod anni tempus: aut hominis etatem ostendere: qua sanguis solus appareret esse in homine. Uerisimile namq fore aliquod tempus: quo id vnum in seipso esset. Hec a me dicta etiam in eos conueniunt qui bili siue pituitate tantum tribuunt. Ex quibus vero hominem ego constare dixerim ea et secundum legem et secundum naturam: cum et vniuscuiusq etati tam iuuenili quam senili tum tempori tam calido quam frigido conuenire demonstrabo: atq signa etiam et argumenta afferam eaq aperiam quibus necessario quodq augetur aboleturue in corpore. Primum generatio ab vno fieri nequit. Quonam enim pacto vnum quid generare posset: nisi

quid aliud admisceretur? Tum nec que miscentur: gene-
rarent: nisi essent eiusdem generis eandemqꝫ haberent
facultatem. Rursus nec generatio quidem nobis perfe-
cta foret: nisi calidum et frigidum siccum et humidum
inuicem temperate et pari modo se haberent aliter ina-
nis esset: si alterutrum altero valentius infirmiusve fo-
ret. Proinde qui verisimile est: vt aliquid ab vno gene-
retur: cum id ne a pluribus quidem fieri possit: nisi mu-
tuo temperamento mixtis. Cum igitur natura eiuscemo-
di sit: cum omnium reliquarum rerum: tum etiam homi-
nis necesse est hominem non vna re constare: sed vnum
quodqꝫ eorum: que generationi suppeditauerint: talem
quampiam vim in corpore possidere: qualem contri-
buerit. Rursus homine animam agēte singula in pro-
priam naturam discedunt: vdum inquam in vdum:
siccum in siccum: feruidum in feruidum: algidum in algi-
dum. Nempe talis est tum animantium: tum ceterarum
omnium rerum natura. Omniaqꝫ sic orta: occidunt si-
militer. Ex his enim que prediximus: omnibus: cuiusqꝫ
natura consistit: definitqꝫ pari ratione: cum id in seip-
sum vnde concreuerit: se receperit. Corpus autē huma-
num habet in se sanguinem et pituitam et bilem dupli-
cem tum flauam tum atram. Ex quibus et consistit et
egrotat et valet. Valet quidem precipue cum ea inter se
vim et copiam mediocriter temperatas maxime que
permixtas habuerint. Contra laborat: cum eorum ali-
quid est plus minusve iusto: siue cum in corpore secretū
est: neqꝫ cum aliis confusum. Quod quidem non mo-
do locum ex quo abscesserit: afficit: verumetiam ad quē
abscesserit: exercet: propter nimiam et exuperantem co-
piam. Vtiqꝫ si quid citra superfluitatem foras erupe-
rit: negocium prebet propter exinanitionem. Similiter
intus si vacue fit migratio aut ab aliis excernit duplicē

molestiam prebeat: necesse esse: quemadmodum dictum fuit: videlicet vnde abscesserit: ac vbi eruperat. Quod vero dixi me quibuscunque hominem constare statuerim: ea semper esse demonstraturum secundum institutum et naturam: iccirco aio sanguinem esse et pituitam et bilem: tum flauam: tum atram Atque horum nomina primum quidem instituto distincta esse dico: quod nulli eorum idem nomen inditum fit: deinde secundum naturam formas discrepare minimeque pituitam similem esse sanguini: aut sanguinem bili; aut bilem pituite. Quonam enim pacto inter se similia esse possunt: cum neque ad visum neque ad tactus similia esse cognoscantur. Neque enim pariter calida siue frigida: siue sicca: siue humida sunt. Ergo quando tantum inter se et forma et vi differunt: necesse est: ea non esse vnum siquidem neque ignis et aqua idem sunt. Quod ea omnia vnum non sint; sed ex ipsis quodque propriam vim atque naturam trahant vel hac vna re tibi maxime constare posset. Quia pharmaco quod pituitam siue bilem aut flauam atram cit: dato; pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomitur. Item aliqua corporis pars vulnere affecta tibi sanguinem emittet. Atque omnia vsu hec tibi venient tam interdiu quam noctu: tam hyeme quam estate: nullo temporis spacio intermisso: donec homo spiritum accipere reddereque poterit: poterit autem: donec aliquo istorum priuetur cognatorum. Que quis negaret esse congenita: cum luce clarius appareat hominem dum inter viuos agit cum ea omnia in se semper habere: que nunc dico atque demonstro: tum etiam natum alterum que ab homine eadem illa omnia habente. Qui autem vnum quid esse hominem putant. Hi mihi propterea in hanc opinionem venire videntur: quod ex his que epoto pharmaco inter purgationes animam efflarunt: quosdam bilem: quosdam pituitam euomentes conspicati: putarunt hominem quoduis illud esse: quod per purgamenta morientem eiicere conspexissent. Eadem nituntur ratione qui hominem dicunt esse sanguinem: quoniam cruo

rem: qui sibi sub conspectū ex iugulatis bo!bus manās
subiicitur animū in homine esse putarunt. Hec sunt qui
bus omnes isti vtuntur in suis sermonibus: argumenta.
Uerum qui bilem solum per purgationem eiecerit: ad-
huc mortuus est nemo: sed sumpto pharmaco quod bi-
li mouende est: primū bilem: mox pituitam: porro alterā
bilem atram & quidem per vim tum demum moribūdus
sanguinem euomit purum: quod idem contingit his qui
sumunt potiones pituitam mouentes. Primum enī pi-
tuitam: deinde bilem flauam ex hac atram: postremo san
guinem purum euomunt: atque e vestigio finiunt vitam.
Nam pharmacum cum corpus intrarit primo id quod
omnium maxime sibi secundum naturam cognatum atque simile
est: agit exinde reliqua trahit & purgat quemadmodum
stipes & semina terram ingresse sibi quod ex ipsarum na-
tura est trahunt: vel acre: vel amarum: vel dulce: vel sal
sum: quam vel aliud quid diuersum imprimisque ex eo plu
rimum quod sibi naturali propinquitate maxime coniun-
ctum est arripiendo: tum cetera deinceps attrahēdo: ta-
lem quoque modum pharmaca seruāt. Que bilem mouēt
primū meracissimam purgant: deinde mista. Item pitui
te pharmaca primum meraciorem pituita ciunt post cō-
fusam. Iugulatis sanguis fluit primo quidem feruentis
simus atque perque rudibus: mox magis pituitosus magisque
biliosus. Hyeme crescit in homine pituita. Quod ipsa pre
cipue ex omnibus que in corpore sunt: natura sua: eo tē
pore frigidissima est: argumento, quia si pituitam: bilē:
sanguinem tangere libuerit: pituitam profecto facile om
nium algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit ac
non nisi summa cum violentia secundum atrem bilem citetur.
Que enim per vim veniunt: ea propter violentiam feruen
tiora reddunt. Sed tamen pre his omnibus pituita suapte
natura multo frigidissima apparet. Quod autē hyems
corpus pituita impleat: tibi patebit cum ex sputo & mu
co ac pituita nasi: que hyeme supra modū fluentia emun

gñtur: tum vero et ceteris morbis pituitosis precipue tumoribus qui precipue eo tẽpore maxime albicant. Vere autem pituita in corpore valentissima inest. Sed sanguis crescit: suscipitq; indies magis incrementum. tunc enim frigora remittuntur ꝛ hymbres relaxantur ex quibus ꝛ dierum quoq; tẽpore sanguis augetur cuius nature id ãni tẽpus: quoniam humidum est ꝛ calidum: maxime consimile existit: indicio quod homines verno estiuoq; tempore potissimũ terminabimus corripiuntur ac supra modum calescunt et rubent atq; sanguis e naribus fluit: estate vero adhuc sanguis tum viget sꝫ bilis effertur accrescitq; et in autũnum pertinet. In autũno sanguinis parum est quia illius nature id temporis contrarium habetur. Bilis ꝛ estiuo ꝛ autunnali tempore imperium corporis obtinet argumento: ꝙ homines et sponte sua ꝛ per purgationum potiones bilem biliosissimas que res euomunt vel exernunt. Quod item et febribus ꝛ hominum coloribus patet. Pituita estiuo tempore longe infirmissima est ꝙ ei tempus ob calores siccitatesq; vehementer aduersatur: autunno sanguinis quota pars est in homine. Quoniam id tempus siccum est ꝛ hominem iam refrigerare incipit. Sed atra tunc bilis ꝙplurima est ꝛ potentissima que instante vero hyeme decrescit iminuiturq; refrigerata. Rursus pituita vicissim augetur: tum ab ymbribus numerosioribus tum a noctibus longioribus profecto hec omnia semper habet corpus humanum: que certe non negauerim pro temporis circunsistentis qualitate ac ꝓpria cuiusq; natura separatim modo maiora modo minora fieri: vt annus omnis omnium istarum rerum caliditatis scilicet et frigiditatis et siccitatis ꝛ humiditatis particeps est neq; enim quepiam illarum vel quota temporis parte consisteret: sine reliquarum omnium que in hoc mũdo sunt consortio. Immo si qua deficeret: oẽs simul abolerent. Quippe que ab eadem sunt constitute necessitate: imul-

ceq alunturq substētanf. Simili modo homo si qd eoꝝ ipi deficeret que congenita sunt: nō amplius vitā degere posset. In anno modo hyems maxime: modo ver. modo estas: modo autūnus viget. Haud aliter in homine interdum pituita dominatur: interdum sanguis: interdum bilis: tū flaua: tum atra: euidētiore quoq argumēto: quia si quater in anno eidem homini vnam eiusdem generis potionez dederis: hyeme tibi euomentur pituitosissima vere humidissima: estate biliosissima: autūno nigerrima. Cum igitur hec ita se habeant: oportet egrotatiōes que hyeme incremētum suscipiūt: estate desinere: q econtra: que estate creuerint: hyeme terminari: nisi intra dierum circuitū de quo postea loqmur: absoluanf. Vernoꝝ morboꝝ liberatio in autūnum expectanda est: autūnalis autem: veris tēpore liberētur necesse est. Hec vero quisquis stata tēpora superauerit: hunc fore annū scire oportet. Sic medicū morbis mederi oportz habita bene cuiusq quod in corpore ꝓ tēpore q eius natura viget: rōne. Impmisq preterea non ignorare debet morbis qui ex impletione ꝓficiscunf: exinanitione curari: et e diuerso: qui euacuefactione ꝓueniunt: sanari saturitate. Qui a labore hos qete: qui ex ocio: eos exercitatiōe euinci. In summa oportet medicū scire obsistere in stantib⁹ q morbis q formis q tpib⁹ q etatib⁹ q contēta laxare q laxata cōtēdere tale nāq mō morbi viciū facillime desistere poterit. Et hoc mihi sanatio esse videtur.

¶ Obseruationes morboꝝ.

Morbi alij a victus genere alij a spū quē trahētes viuim⁹ ꝓueniūt. Sz de vtriq h mō disceptari atq dijudicari oportet: cū vna egritudine cōplures eodē homines tempore corripiūtur: causam ad id reijcere debemus qd maxie cōmune est q oēs vtimur id aūt spūs est quē accipim⁹ reddim⁹ q tūc em victū nr̄m nequaq in causa esse manifesto ꝯstat: cū morbus oēs pariter attin

git tam iuniores ꝙ seniores:tam feminas ꝙ mares:tam
temulentos ꝙ abstemios:tam qui ordeaceum ꝙ qui tri-
ticeum in cibatu sumunt panem: tam qui parum ꝙ qui
multum laborant. Ergo non victus rationi in causa po-
nendum est. Cum homines quoquo vescendi modo vtē
tes in eandem incidunt egrotationem. Cum vero codez
tēpore diuersi morbi gignunt:sine dubio victus cuiusq
culpa est. Oportet itaq remedia adhibere cuz morbi oc-
casio est quēadmodum a nobis alibi dictū est: repugnā
do:tum etiam victus genera mutando quandoquidem
cibos quibus homo vti solitus est nequaꝙ aptos esse li
quet vel vniuersos vel plerosq vel vnum eorum quēpiā
quod cum didiceres inspecta tamen ⁊ considerata vt a
me iamdudum dictum est hominis natura etate forma
⁊ anni tempore ⁊ morbi genere: debes victum mutare et
remedia facere modo demendo modo addendo: cuz hoc
vt omnem curationem tuam siue victū ad cuiusq etatis
habitum tēpora formas morbosq dirigas. At qui si mor
bus vnus omnes ꝑmiscue ⁊ vulgo infestat: clarum ē nō
victum:sed quem trahimus spiritum in causa esse quip-
pe qui morbidam plane quādam excretionem habeat. ꝑ
petuum igitur est homines per id tēporis hec admoneri
scz ne victum mutent qui morbi causa nō existat: prospi
ciant vt corpus sit ꝙ solidissimū atq attenuatissimū ci-
bis potibusq quibus vti consueuerint sensim demendo
quia si festinantius victus mutaretur a mutatiōe peri-
culum foret:aliquid in corpore innouandi. Quare solito
victo vtendum est cum noxe causa sit nulla hominis. In
super vt ꝙ paucissimus spiritus corpus ingrediatur isq
vt maxime peregrinus sit ꝓuidendum: tum loca in qb⁹
morbus grassatur:quoad fieri potest mutando:tum cor
pora attenuando. sic enim minime multo ac denso homi-
nes egeant spiritu. morbi qui a corporis membroꝝ vali-
dissimo proficiscūtur grauissimi sunt atq si ibi vbi cepti
sunt:manserint:necesse est validissimo membroꝝ laborā-

te totum corpus laborare. Sin autem ab imbecillioribus se inualidissima insinuauerint facilius absoluuntur: qui facile vindicantur que influunt.

¶ De venarum natura.

Vene corporis crassiores ad hunc modū oriunt̄ q̄ttuor paria sūt. ¶ Primū qd ab occipite ortum tendit p ceruicē summa preptās latera spine ad clunes et crurā: deinde p tibias et maleolos exteriores ad pedes q̄obrem doloribus dorsi et coxarum de poplitibus malleisue exteris sanguinem mitti solitū est. ¶ Secundum venarum par de capite circum aures per ceruicē iugulare dicte sunt: intus propter spinam et lumbos ad testes et femora perfertur atq̄ per poplites et tibias propter interiores malleolos ad pedes. Quapropter doloribus lumborum et testium sanguinem poplitibus aut malleolis mittimus interioribus. ¶ Tertium par venarum a tēporibus per ceruicem sub scapulis porrigitur ad pulmones et altera de parte dextra in finistram pergens mamam subit et ad lienē renēq̄ descendit: altera de finistra in dexteram pcedēs a pulmonibus mamam subit mox iecur petit et renem: vtraq̄ postremo ad podicem definit. ¶ Quartū par ortum a sincipite de sede oculorum per cervices ad humerox clauiculas deuenit: vnde per lacertos ad agllem mox per cubitos ad volam et digitos vnde intus remeans ad alas ppaginem mittit: que summas costas petreprat: dux altera ad lienā altera ad iecur pueniat. Deinde vtraq̄ eminēs pvētrē ad genitale definit. Ita vene crassiores hꝰ sunt. Procedunt quoq̄ a ventriculo per corpus alie p multe et varie venule ramulox modo per quas alimentū corpori transmittitur. Quod a crassis venis et interioribus et extimis ferunt ventriculo et reliquo corpori sibiq̄ inuicē subministrant interne, s. externis et externe internis. Q

obrem has mittendi sanguinis rationes seruare aptissimũ est. Opereç̃ pciũ est: vt cultellus q̃ longissime a loco vbi dolor esse ⁊ sanguis cogi didicit: adigat̃. quia tali modo haud magna repente mutatio fieret ⁊ cõsuetudo remoueretur eodẽ amplius coeundi. oĩbus qui aut febre integri multũ puris excreant aut dolori vacui sedimẽtũ vrine admodũ purulentũ aut stercora cruẽta sicut in torminibus ⁊ diuturna habẽt qualia esse solent iuuenibus quinç̃ ⁊ triginta annos natis ⁊ hoĩbus etiam grãdiore euo: his omnibus eadem illa res morbi causa existit. Quapropter eos exercitationibus atç̃ corporis laboribus deditos esse oportet: ac ne operarioꝝ quidẽ labores in adolescentia subterfugere deinde laboribus remissis corpus implẽdũ est molli carne ⁊ a priore multũ differẽte: ita vt adeptũ ⁊ aduenticiũ corpus a superiore ⁊ vernaculo discriminis habeat multũ. Si qui igit̃ ita affecti qñç̃ in egrotationẽ inciderint q̃ primũ euadũt. Sꝫ post a morbo subinde tẽporis curriculo corpus liquat̃ ⁊ ad saniei effigiẽ p venas q̃ latissime ⁊ peruie sunt diffluit. Quod si ad inferiorẽ ventriculũ citeruit: tale ferme q̃le intus erat foras emittit̃ p meatus secessum: quippe qd̃ vtpote via decliui ⁊ lubrica: haud diu in intestino detineatur: quibus in pectus distillarit suppuratiõe infestãtur: q2 diutius in pectore sedens cũ veluti accliui expurgatione sursuꝫ versus difficulter eijciat̃ marcescit ⁊ suppurat. Si ad vesicã eruperit a loci calore calfit albũ redditur secernitur ac rarefit rarefactũç̃ desup fluitat: pars crassa subsidit: q̃ pus dr̃. Ideoç̃ pueris calculi ɔcrescũt ob eius loci ⁊ reliq̃ corpis caliditatẽ. Qd̃ vsu viris neq̃q̃ venit ppter corpis frigiditatẽ. Nõ alienũ ẽ scire hoĩem pma die supra q̃ possit: esse calidissimũ: nouissima auteꝫ frigidissimũ. Necesse eñi est calere corpus qd̃ adolescit et ad vires incremẽtũ q̃ tendit: e diuerso illd̃ supra modum frigere qd̃ ceperit aboleri ⁊ tanq̃ maturũ ac viuum atç̃ caducũ in ruinã preceps festinare. Atç̃ hac rõne homo

p̄ma die q̄to maximū suscipit incremētū: eo magis cale
scit. Sic extrema q̄to plurimū vitalis roboris detrahit:
tāto frigidiorē esse necesse ē. Ex illis aūt q̄ p̄dicto mō af
fecti sunt: plerisq̄ spōte sua: si rēpestiue. s. q̄nto τ q̄drage
simo die liq̄ri ceperint: sanescūt. Sin aūt ea dierꝫ metā
p̄terierint: p se annū cōualescūt: nisi vero quapiā alia re
bō offendat. Morbos q̄ sensim oriūtur τ quorꝫ cause co
gnitu faciles existūt: tutissimos appellare licet. q̄re pre
sētissima curatio: si q̄ p̄rimū morbi cause occurrat. Qua
sublata: morbꝰ absq̄ negocio discedit. Quibꝰ i vrina ad
arenularꝫ similitudine aliq̄d subsidit seu pori. s. topbi lapil
li: bis tubercula ad crassamvenā enata sunt: atq̄ suppu
ruerūt: deinde cū ea baud ita cito erūperētur: pori deuo
luti expure ac p venā simul cū vrina i vesicā extrudunt.
Si vrine cruēte sunt: in venis viciū est. Si vrina q̄ crassa
est: babuerit ad effigiē capillamēti carūculas admoduꝫ
minutas: signū ē viciū esse in renibꝰ τ articularibus Si
pura τ in summa vrina veluti furfures buc illuc q̄ inna
tent: scire licet vesice scabiē subesse.

¶ De febribus.

Magna ex parte febres a
bile sunt: genera earū q̄ttuor sunt absq̄
illis que doloribus eueniūt. Nūcupant
autem cōtinēs quotidiana: tertiana: q̄r
tana. ¶ Cōtinēs a copiosissima atq̄ me
racissima bile p̄uenit τ per q̄ breui iudicat. Qm̄ corpꝰ a
vebementi calore feruefactū dū nullo tēporis interuallo
refrigescit celeriter soluit τ absumit. ¶ Quotidiana scd'ꝫ
cōtinētem a largissima bile est: τ ex oibus aliis citissime
euincitur. Longior est cōtinente: quo pauciore ex bile vē
nit. Tū quia corpus propter intermissionē requiescit: in
continente autem nullo vnq̄ tempore quietem babet:
quia nulla fit inter capedo. ¶ Tertiana diuturnior est
q̄ quotidiana; a minore bile accedit: quanto plus in

tertiana ꝙ in quotidiana corpus requiescit: tanto diu-
turnior est ꝙ quotidiana. Quartana alioquin pari rõne
longe diuturnior tertianis est: tum quia minus bilis ha-
bens estum afferentis: tuꝫ quia corpus amplius refrige
scit: ꝙ ab atra bile id superantis materie ꝑficiscit ac dif
ficulter euellit. Nã cũ ea inter oẽs corporis humores lẽ
tissi:na: ꝛ glutinosissima fit diuturniores sedes cõstituit
qđ aut febres quartane atre bilis participes sint: hac re
tibi patebit: quod homines autunnali potissimũ tempo
re: ꝛ in etate vigintiquinqꝫ annorꝫ vsqꝫ ad quadragesimũ
quintum annũ: que ex omnibus etatibus maxime atra
bile detinetur corripiuntur quartanis: quibus autũnus
inter alia oĩa anni tempora expositissimus est. Quos
igitur vltra citraue id tempus ac eam etatem quartana
accesserit ꝓ comperto habere debes hanc febrem mini-
me diuturnam fore: nisi quid aliud homini officiat.

¶ De victus ratione.

T Diote homines hanc vi-
uendi regulam seruare debent. Hyeme ci-
bi plurimũ potus minimũ sumere: potus
sit vinũ: quam meracissimum cibi panis ꝛ
opsonia omnia assa: oleribus per id tẽpo-
ris ꝙ paucissimis vtendum est: sic eñ corpus siccũ erit:
ꝛ calidum. Uere autem potu largiore: vino diluto ꝛ sen-
sum: cibis mollioribus ꝛ paucioribus vti conuenit. ꝛ dẽ
pro pane. Maza adhibẽda est pari modo omnia assa de
menda: in quorum locum succedent elixa. Item olerib⁹
perpaucis vtendum donec homo in estiuo tempore con-
stiterit: cibis vt dixi exigendo mollioribus et opsoniis
ꝛ oleribus coctis ꝛ crudis ꝛ potu copiosiore: sed paula-
tim ꝛ sensim: ne magna subito mutatio fieret: que noxia
foret. Estate ꝛ molli maza: et potu dilutiore ac largiore
ꝛ oĩbus opsoniis elixis ali hac de re expedit vt corpus
refrigeretur ꝛ emolliatur. Etenĩ tẽpus illud calidum est

et siccũ: ac corpora reddit estuantia: et siccitate indurescẽtia. Oportet igitur ab huiuscemodi victus studiis atq remediis: auxiliũ petere: atq pari modo sicut ex hyeme ad ver: ita a vere ad estatem procedendũ est: partim cibis demẽdo partim potui addendo: sicq quot annis agendorum demũ ex estate hyemem ingrediendũ erit. Versa vice in autũno cibi debent esse plures et sicciores pariter opsonia pro tẽporis rõne. Potus aũt pauciores: et meraciores quẽadmodum homo cõmodius hyemem transigit: meliusq valet ac minus rigescit: si potibus parcis: et meracis ac cibis quã copiosissimis siccissimisq: vtat: quia illud tẽpus: valde frigidũ et humidum est.

¶De victu pro qualitate corporis.

Collibus quiq rubrũ trahunt colorẽ prodest plerũq anni sicciore victu vti: qđ illorum natura humida est Corosis et qui tenui sunt corpore: quiq colore sunt ruffo vel nigro: expedit maiorem anni partẽ victu exigere humidiore: q̃m huiuscemodi corpora sicca sunt. iuuenib[9] vtile est molliore et humidiore victu vti: quia etas sicca est: et corpora sunt cõstricta: seniores oportet maiore anni parte degere sicciore viuẽdi modo: corpora eñi ea in etate humida sunt et mollia: et frigida. quapropter oĩa victus genera: ad etatis habitum anni tẽpora. ac locorum hominũq naturam accomodanda sunt: instantibus algoribus et frigoribus occurrendo sic enim bona valitudo maxime conseruari poterit.

¶De exercitatione.

Hyeme celerius atq concitatius ambulandum: contra estate tardius: et lenius nisi per estum caturi. Habunde est iubere corpulentos acrius ambulare macilentos vero lenius.

¶De balneis.

BAlnee estate multe nõ icõ-
mode sũt hyeme pauciores: sed torosis ꝛ gra
cilib⁹ ꝙ corpulẽtis cõmodiores habentur.

¶De vestimentis.

HYeme vestimenta idui pu-
ra ꝛ rudia putile est: estate vero infecta atq3
mollia: e diuerso macilentis.

¶Opimi ꝛ qui attenuari cupiũt: oportet: ieiunos quoq3
laborandi mõ se exercere: postea deinde cibos admitte-
re: cu3 adhuc ab exercitationibus anclãt: necdũ refrige-
runt: prius tamẽ vino diluto: nec admodũ gelido epoto
tum vero obsonia que adhibentur: sesamis: ꝛ rebus dul
cibus: ceterisq3 id gen⁹ cõdiãtur: ꝛ pinguia fint hac ra-
tione vt paucis minimisq3: cõtẽti cit⁹ expleant et satu-
rent: quinetiã ꝑpetuũ est semel in die cõmesse balneo su
persedere: duriter cubare nudũ quo ad eius maxime fie
ri potest ambulare: qui tenues sunt ideoq3 ĩpleri desyde
rant: cũ cetera bis q̃ diximꝰ: cõtraria facienda sunt: tum
etiam supra omnia ieiuno stomacho: nihil laboris aut ex
ercitationis peragendum est.

¶Uomitus ꝛ alui lociones ita recte fieri ꝯuenit: sex hye
males mẽses vomitu vti nõ alienũ est: nã id tẽpus ma-
gis pituitosum est ꝙ estas. Atq3 circa caput ꝛ locũ qui
precordĳs impẽdet morbi gignũtur. Urgẽte autẽ calore
clysterib⁹ ideo vtẽdũ est: quia tẽpus estuosum .: ꝛ corp⁹
magis biliosum est: ac lũbis ꝛ genibus grauedines nec-
nõ inflãmationes exoriũtur: itẽq3 inferiores ventriculi
intorquẽtur: glomerãturq3: ac in eis tortiones fiũt. Er-
go corpus oportet refrigerare ꝛ que sũma innatãt super
flua subĩde deorsũ ꝟsus educere pinguiorib⁹ ꝛ hũidiori-
bus viris: clysteres ꝯueniũt salsiores ꝛ tenuiores siccio-
rib⁹ aũt ꝛ q̃ astricto corꝑe quieq3 templore valitudie sũt:
expediũt: piguiores ꝛ spissiores ex q̃ gñe sũt q̃ ex lacte ci

cerisq; tremore ac aliis eiuscemōi rebus ꝯstant. Tenues aūt et salsi sūt brassica mare et cetera id genus.

Quō vomitus fiant.

VOmit⁹ ad hūc modū eliciē di sūt hoīes q̇ corpulēti sūt ⁊ nō graciles: ie- iuni a cursu ⁊ acri āmbulatiōe: ad meridiē euomāt: emine dimidio hisopi triti ī aq̄ sextario cui sal idit⁹ fuerit ⁊ ace tū īfusū vt id gustu suauissimū habeat: epoto p̄mū quidē q̄cti⁹ deīde postea largi⁹ q̇ maciléti sūt ⁊ natura ībecil- liores a cibis vomitū h̄ mō moueāt: calida aq̄ lauēt: loti p̄mū meraci vini eminā bibāt. deīde cuiusuis gn̄is cibos edāt minimeq; īter edēdū aut a cibis bibāt ſʒ ꝯtineāt cate nus q̄rūs decē stadia trāsegerit: tū tria vini gn̄a austeri dulcꝭ ⁊ acris ꝯmixta p̄mū meraciora sēsim: post dilutiora largi⁹ bibāt: q̇ aūt bis ī mēse vomere ꝯsueuit: meli⁹ habe ret; si ꝯtinuo poti⁹ biduo: ꝙ q̄ntodecio q̄ꝫ die id faceret. Sūt q̇ ex toto ꝯ agūt: quib⁹ v̇o aptū nō ē cibos p̄ vomi- tū eiicere. aut quib⁹ alu⁹ nō respōdet: oīb⁹ his expedit se pi⁹ īterdiu eē: ⁊ diuersoꝝ geneꝝ eduliis ⁊ obsoniis oīmo do ꝯditis vti. Itē duas vel tres vini spē potui adhibere At v̇o ꝯtrario huic penit⁹ mō facere p̄dest q̇ cibos euo- mūt: quiq; īferiores vētriculos humidos habent.

Infantium victus.

INfātes diu calida abluēdi sūt: ac vinū dilutū: nec frigidū prorsus potui dā dū est. Atq̄ id aptissimū fuerit qḋ nequaq̄ sursuʒ efferre vētriculū aut īflare idoneū est. Hec p̄pterea fiūt: vt ner noꝝ distētionib⁹ min⁹ opprimant, vtiq; īcremētū suscipiāt ⁊ meliores colores trahāt.

Mulieꝝ vict⁹.

MVlierib⁹ siccior vict⁹ iō ser- uand⁹ est q̇ppe quaꝝ corpoꝝ mollicies maxime ꝯferat. Insup̄ meraciores pot⁹. Q̄r vuluis et narib⁹ ceterisq; locis p̄rimis alēdis ⁊ āplifi- cādis magis idonei sunt.

¶ Exercitationis modus.

Qui exercent oportet hyeme tum currere: tum luctari: estare vero luctari paulū: nequaq̄ currere: multū: sed leniter & ante & post estus deambulare. Qui ex cursu defatigantur: hos luctari decet: quibus lucta laboriosa est: his cursus p̄modus est. Qui enim corpus laborioso exercendi genere affligit: is concalescat contrabaturq̄ ac lassitudine cesset. Quos in exercitationibus alui p̄fluuium ceperit: ac secessus in cibor modum et crudi exeunt: his peruttile est: non minus q̄ tertiam ex exercitationibus partem & e cibis dimidiam eximere portionē. Cū liquido constat aluū p̄ nimio calore nō posse ita: vt tantū ciborum cōficiat. His igitur ī cibatu idoneus erit panis q̄ assatissimus in vino emollitus: & potus q̄ parcissimi ac meraciores & a cibis deambulatiōes: nec nō sub id tēp⁹ semel p̄messe sati⁹ est. Sic enī aluus maxie calesceret atq̄ ingredientia retineret. Sed tamen hic fluor non nisi vsu hoibus venit: qui cum carnosi sunt & pleniore: ac predenso corpore: carnē quoq̄ coguntur in cibatu sumere. Qd̄ cum fit: vene densantur eaq̄ de re cibos introeuntes non admittūt. Nempe talis natura morbis oportuna est acutis: & ad vtraq̄ partem vertitur. Nec multum diu bonus habitus in huiusce modi viget corporibus: contra qui rariore pbilosioreq̄ carne sunt: cibi appetentiam habent: magisq̄ labores p̄ferunt atq̄ diuturniores etiam illis contingūt bone valitudines. Qui altera die cibos eructāt: ac hipochōdria id est sub cartilaginea eleuātur vt crudis cibi. s. hos paul' lo diutius sono indulgere: & corpus laborib⁹ defatigare oportet: tum vinū meracius copiosiusq̄ bibendo: tum cibis eo tēpore pauciotibus vtendo. Scire enī licet aluus pre debilitate atq̄ frigiditate. nō posse tantā ciborū copiam concoquere. Quos sitis infestat: hos oportet ci-

bis & laborib9 demere vinū dilutū & ꝙ frigidissimū bibe
re: qui ex visceribus: aut exercitationibus: aut alia qua-
piam defatigatione dolorē contraxerint bis ieiunis re-
quiescere prodest: & potibus vti: vt quo minus cibi sum-
ptum fuerit: eo plus vrine ciatur ne vene que viscera ꝑ-
meant: implente intendantur. vnde et tubercula oriri &
febres gigni solent: si cui cerebrum morbi causa existit
corpori caput primū occupat: mens non constat: crebro
meit ceteraq; que in morbo destillationis: vrine eueniūt
patitur: ac intra nonum diem: hoc vexatur malo: tum de
mū si per nares & aures liquidus humor vl' sordes erupe
rint morbus ꝓpior sanitati censetur: & vrine destillatio
cessat. vrinam vero multā & albidam: siue sine labore in-
tra vicesimū diem meit tum doloris caput desinit: atq;
demū intuenti respondet integer lucis splendor. Omnes
igitur homines: qui iudicio ꝑditi sunt: debēt ex egrota-
tione secum reputare ꝙ magni sit estimanda sanitas: ex-
inq; sibi sueq; valitudini scire consulere.

¶ Oliuerio Cardinali Neapolitano Andreas brentius Salutem dicit.

Altero crasso censore nūc opus esset. Oliueri: princeps optime: q̄ vt olim prauos rhetorice magistros sustule-
rat: sic hodierno tpe litterarum gymnasia
corrigeret. In quibus iuuentutis nostre
ingenia non solum nō acuūtur: sed obtūduntur et dedi-
scūt discēdo: cū ludi q̄ hūanitatis & modestie ac doctrīe
cē deberēt: sint nūc isolētie & arrogātie ac ignorātie ple-
ni: ita vt quinquēnio paulo plus minusue: oratores siue
iurisc̄osulti siue dialectici & phi & medici efficiantur: at-
qui quot ꝙtaq; ad medici perfectionem: de reliquis eñi
nūc sermo non habetur: pertineant: cognoscere poteris
ex hac medicine lege: ꝙ grece Hippocrates scripsit: ego
aūt tibi transtuli existimans legem nulli magis ꝙ tibi

legũ iuriſq ↄſultiſſimo et optīo pꝛono cōuenire: ſimil
etiam: vt aliqñ mirari deſinas cur tã pauci boni medici
repiãtur quos opoꝛteret īſtitui liberali educatione do-
ctriaq puerili flagrare ſtudio a natura ac vniuerſoꝝ pce
ptoꝝ experiētijs adiuuari oꝛnatiſſimos ſapiētiſſimoſq
medicos ad cognoſcēduꝫ imittandũq ꝓponere auari-
ciã ceteraſq animi ꝑturbatōes remouere q̄ cũ a pleriſq
omittãtur nec aliud quicq̄ illis cure ſit ꝙ lucellũ: nō eſt
mirãdum ſi qñq coꝛpoꝛa nr̄a cruciantur nō ad doctrine
expimētũ: ſed ad p̄cium expetita. Ut igitur malos ꝓhi-
beret: bonos aũt ↄfirmaret: ſic legis officiũ ē: hãc legē
ſcripſit Hippocrates. Que vt ſuaret: eiꝰ ſicut tuoꝝ iuris
cōſultoꝝ legũ trãſgreſſoꝛibꝰ pena adijcienda eēt: ne te-
meratiꝛ illoꝝ ipunitati nr̄a penas lueret inocētia. Uale.

¶ Lex medicine.

MEdicina eſt oīum artiũ
celeberrima. Sed iã multo lōgioꝛe a reli-
quis artibꝰ ſpacio ob eoꝝ īſciciã: qui ea
vtũtur: quiq temere eiuſcemodi viros
eſtimãt: relinquũtur. cuius rei p̄cipua cã
mihi eē videtur illoꝝ errata. quia in ciuitatibꝰ ſole me-
dicine nullus honoꝛi locus eſt p̄terq̄ ignominie. Qñ
quidē ab illa homines ea compoſiti inſtructiq minime
vulnerētur. Uerũ enimuero tales viri pſonis q̄ in trage
dijs itroducunť: p ꝙ ſiles ſũt vt eni illi figurã ſtolã et pſ-
ſonam hyſtrionis hñt: nō ſũt tñ oīo hyſtriones: ſic noīe
quidem medici multi, re autēꝫ per ꝙ pauci reperiuntur
Nam qui ſapiēs oīo ꝛ cōſummatus futurus ſit medicꝰ:
huic opus ē natura: igenio: doctrina: bonis moꝛibꝰ: pue
rili inſtitutiōe: laboꝛãdi ſtudio: ꝛ tēpoꝛe. Impmiſq ige
nio opꝰ ē qδ ſi repugnat: cetera oīa vana ſũt: ſin ad opti
mã viã ꝓcedit: inſtitutis ars ꝛ documētis ꝑcipiť: q̄ tñ
diligēter illi etiã vēdicãda ac ꝑdiſcēda ē: q̄ a puero eru-
ditꝰ ſit eo mō: quo igenioſos educari inſtituiq opoꝛtet.

Preterea multo tpi multū studij et laboris adijciendā
est:vt iam cōfirmata corroborataq3 artis pceptio iucū-
dos fructus sine difficultate parere possit. Quēadmo-
dum eni ea nasci procrearicq3 videnť:q̄ terre mandantur
simili mō medēdi facultatis cognitio puenire cernitur.
Ingeniū eni nrm est veluti ager:doctoꝝ placita sunt:si-
cuti semina:puerilis educatio:vt tēpestiua semētis: loc⁹
in quo pcipiť:quēadmodū circūsistēs aer satis nutrimē-
to esse solet:laborandi studiū est ipsa cultura. Sed tē-
pus oīa hec corroborabit.efficietq3 vt perfecte nutriant
atq3 maturēt. Hec quidē sunt:q̄ ad medicinā referri opʒ
ꝙ qui recte hoc mō pceperit:vrbes frequētando nō ver-
bis solū:verūetiā re medici cēsentur. Nēpe iperitia ma-
lus est thesaur⁹ maluq3 erariū possidētib⁹:sōniū ꝛ visuʒ
fiducie acgaudij expers: timiditatis aūt ꝛ audacie nu-
trix. Timiditas eni facultatis insciciam arguit:audacia
aūt artis iguorantiā. Due eni sunt scia ꝛ opinio: quarū
altera efficit doctū hoiem.altera ignarū.s.scia causa est
sciēdi:opinio aūt ignorādi:sed ūitiatis fas est sacra ostē-
di.pphanis aūt nephas anteꝙ̄ sacris sciētie orgijs per-
fecti instituticq3 fuerint.

¶ Joanni cardinali Nouariensi andre.bren.S.D.

GRauis certe mihi ꝛ pacer-
ba luctuosissimaq3 fuit mors Januci Cyprij
medici tui viri optimi ꝛ hoīs doctissimi ꝛ mi-
hi amicissimi: cui postꝙ̄ viuo Hippocratis
iusiurandū:qđ cōuerteram:effiagitanti sepius dare non
potueram:ꝙ nōdum a me extrema manus imposita fue-
rat:tibi nūc mittere statui mō recognitū:ne cuʒ iure q̄si
hereditario clientis bona ad te deueniant: te promissi
mecum agēte:cā caderē: mihiq3 altero tanto maius di-
spendium fieret.estimata litis impensa. Neue desiderio
tuo atq3 voluntati diutius obsisterem:ꝙ ex illo intelle-
xeram:nō tm̄ id sua causa petere ꝙ̄ tua qui:vt vir sapiens

sapientis Hippocratis iuramētum legere cuperes rem certe omni pietate ꝛ probitate dignā. Mihi tñ vnū hoc prius te affari liceat medicos si hoc iusiurandū quēadmodū cetera Hippocratis artis precepta seruarent: sine dubio eam que ab homero tribuitur laudem consecuturos esse: futuros eñ inter alios hoīes tanꝙ principes ꝛ dños ita vt nunꝙ a romanis vrbe expulse fuissent aut in illorum ludibrium sepulchris inscriptum esset: hic turba medicorum periit. Uale.

¶ Hippocratis iusiurandum.

Estor apollinē medicuꝫ ꝛ esculapiū hygeāqꝫ ꝛ panaceā ꝛ reliquos oēs deos deasqꝫ: me ꝙtū corpis ꝛ ingenij virib⁹ efficere potero: hoc iusiurandūꝫ et hāc singraphā esse seruatuꝝ doctorē. s. q̄ me hāc artē docuerit: loco pr̄is habituꝝ: victū: fortunas ceteraqꝫ q̄ illi opus fuerit cū eo cōicaturū: eiusqꝫ ꝓli eq̄ tributurū: ac fribus: quib⁹ natura ꝯiūcti sum⁹: hāc artē si illis vsus fuerit discere: sine mercede aut pacto docturū Oīa q̄ audieri queqꝫ pcepi īstituta ꝛ reliqua toti⁹ disciplinę ꝑcepta tū meis ꝑceptorisqꝫ mei filijs tū discipulis q̄ iuramēto ꝛ syngraphe ac medicīe legi astricti fuerint: aliū vo nemini īpartituꝝ. Uict⁹ norma ꝛ remedijs q̄ ad ei⁹ fieri poterit: ꝓ virili parte iudicioqꝫ meo nō ad vllam egrotātiū offēsionē īiuriāue: sed ad eoꝝ dūtaxat cōmodū atqꝫ salutē vsuꝝ. q̄ noxia sūt ꝛ ledūt: remotuꝝ: nihil ꝑ īiuriā facturū: nemini rogatū mortiferā potionē daturū: neqꝫ id cuiꝙ ꝯsultuꝝ: mulieri medicamē abort⁹ faciēdi: cā traditurū nulli: cū ītegritate ꝛ pietate vitā artēqꝫ meā ꝑacturū: laborātes calculo neq̄ ꝙ incisuꝝ sed ei⁹ rei peritis id ꝯcessuꝝ: q̄scūqꝫ domos intrauero: solūmō sanādis egrotis opam datuꝝ: oī volūtaria ꝛ exiciali iniuria oī libidīe oī deniqꝫ rei veneree cupiditate remota: q̄ in corporib⁹ siue mulieꝝ siue viroꝝ siue liberoꝝ siue ser-

noꝝ curãdis: queqꝫ citra curationẽ ĩ hoĩm vita ac cõsue-
tudine vel viderĩ vel audierim vel quoqumõ cognouerĩ:
q̃ in vulg⁹ aliqñ efferri nõ oportet: tanq̃ arcbana ⁊ my-
stica sacra sp̃ taciturũ: mibi igiƚ pure ⁊ sctẽ iusiurandus
seruãti vita arteqꝫ mea felicissime fortunatissimeqꝫ frui
liceat: nomenqꝫ meum et gloria apud vniuersos bo-
mines et nationes imperpetuum celebretur. Transgre-
dienti autẽ ⁊ peieranti contraria omnia contingant.

¶ Andr. bren. Hieronymo trapolino
Salutem. D.

NOn ẽ ydonea causa Hie
ronyme cur aliquis Hippocratem dya-
lectice ignarum fuisse censeat ꝓpterea
q̃ nondum eius temporibus differendi
facultatis precepta extarẽt scripta. Nã
si sic baberet: ⁊ medicine quoqꝫ rudis fuisse argui posset
q̃ ante eum de morbis: sicut ab aliĩs postea factitatũ est
a capite vsqꝫ ad pedes scripserit nemo. Eodem argumẽ
to plato ⁊ socrates ceteriqꝫ antiquiores pbilosopbi. qñ
Aristoteles adbuc pbilosopbie precepta non digessisset:
pbilosopbie rudes dicerẽtur. Quod quidem opinari nõ
esset viri sane mentis. nedum docti ⁊ prudentis: quando
quidem licet artes disciplineqꝫ scripto tradite nõ essent
tamen erant in ipsa natura: easqꝫ bomines inuestigare
⁊ inuenire inuentisqꝫ vti poterant. Quod autem ita sit
demonstrat bic bippocrates tripertita breuissima acu-
tissimaqꝫ ratione. Quam tibi latinam feci vt cognoscas
an ille disputandi artis ignarus fuerit: an secus: quo te
a communi errore eximas sapiẽter sentiendo recteqꝫ iu
dicando Hippocratem omni doctrina omniqꝫ discipli-
na insignẽ fuisse: a quo etiam ⁊ plato ⁊ aristoteles mul-
ta didicerint: cum alter in cratilo alter in libro de interp̃
tatione sentire videntur nomina rebus posita esse insti-
tuto non natura. que sententia puto nõ aliunde sumpta

est ꝙ ab hoc hippocratis loco: quem legens iudicare: et vt aiunt oculis cernere et manibus tangere poteris. Va le.

¶ Quod artes sunt demonstratio hippocratis.

Mihi certe videtur nulla omnino ars esse: que non sit. Etenim absurdum esset: eorum que sunt aliquid non esse censere. Si quidem ea: q̃ non sunt quis ex visu demonstrauit esse? Nam si est conspicere: q̃ non existunt: tanq̃ existentia: non vtique pro comperto habeo: quomodo quispiam ea intelligat non existere tanq̃ existentia. Esto ꝙ oculorum sensu et mentis intellectu aliquid tanq̃ sit: percipiatur non tamen propterea hoc esset eiusmodi. Quin q̃ sunt semper cernuntur: et cognoscuntur. Que autem non sunt: neque cernuntur: neque cognoscuntur. At qui artes demonstrate cognoscuntur: nec vero earum vlla est: que non ex aliqua forma perspiciatur. Equidem et nomina quoque a formis indita esse puto. Non est enim consentaneum existimare formas a nominibus ortum habere. Nec fieri potest. Nomina enim instituto nature ponuntur: species autem non institutis fiunt: sed germinant. Si cui igitur hec: que diximus: minus nota fuerint clarius ei reliquis in rationibus patefiet.

¶ Andreas brentius Iacobo sangenisio Salutem. D.

Verum illud est iacobe: quod communi sermone vsurpari solet: virtuto nullos maiores inimicos habere ꝙ ignaros. Atque quanto maior in aliquo elucescit: tanto plures habet inuidos: atque hostes Quorsum hec. Quia cum medicina sit omnium artium prestantissima et locupletissima: multo semper habuit qui ei

detraherent & vituperare conarentur: quos ꝙ prudenter & sapienter Hippocrates vt nobilissimus eius autor: ita acerrimus ipsius tutor atq; defensor reprehendat facile iudicabis ex hac parua inuectiua cõuersa quo te nõ paruo frui bono intelligas cũ laudẽ sine inuidia habeas: ꝙ facile vitas oĩbus recte cõsulendo: hisq; faciendo: ꝙ quidẽ solã vitã & felicitatem esse te nõ ignorare arbitror virum aristotelicum & philosophie preceptis instructissimum. Uale.

¶ Hippocratis inuectiua in obtrectatores medicine.

Sunt nonnulli qui artẽ putarunt artes vicio dare: vt opinãtur: ne id quidem quod dico: efficientes: nisi vero ꝙ ꝓprie sententie ostentionẽ quãdam pre se ferũt. Atqui mihi q̃dẽ magni ingenij singularisq; prudentie esse videtur: aut aliquid: quod non repertum sit inuenire: melius enim est inuentum ꝙ quod non est aut iꝑfecta ꝑficere. At vero aliorum inuẽta cauillationibus vituperare: nihil emẽdando: sed q̃ doctor sũt iuẽta apud ĩdoctos rap̃bẽdẽdo nullius cõsilii rẽ aũt inceptum esse iudico sed potius quãdã nature peruersitatẽ: vel artis ignorãtiã. istud eñi solũ officiũ ẽ insipiẽtũ viror: q̃ nihil arte valẽt: sed ãbitiõe dũtarat mouentur: cũ nulla penitus facultatẽ hẽant aut aliorũ scripta vicio dandi: aut q̃ recta sũt insectãdi aut q̃ recta nõ sũt: vituperãdi. Alii igitur aliar facultatũ ꝓfessores & assertores reprimant: atq; contundãt: eos qui tali modo in alias artes inuehuntur. Sed presens oratio: illis qui medicinam exagitant: repugnabit animosa propter eos quos damnat locuples ꝓpter artem: cui opitulatur: robusta ꝓpter sapientiam a qua est erudita.

¶ Finis.

¶ Georgius Valla placentinus. Magnifico equiti Aurato Georgio Cornelio Veneto Senatori Salutem dicit eternam.

Cum sua cuilibet georgi cornelli venete senator inclyte natura tribuerit aianti: ut suum suorumque corpus tueatur salubria disquirendo: vitandoque contraria ut brute etiam plereque corporis medelas inveniant tam fere quam cicures sibi comparare. Quid hominem facere par est cui divino munere supra cetera animalia ratio et intelligentia largita est: cuius consilio tot tantaque providentur: reguntur: administrantur. Rursus quid equum illos facere qui a vulgo infimaque plebecula sunt longe longeque remoti quorum ope atque opera innumeri nituntur homines respublice consiliis muniuntur: res amplissime gubernantur: qualem te omnes esse aspicimus: probamus: admiramur. An non cum tua causa. Cum aliorum tibi exquirende tutele sunt corporis quo tua diu incolumitas prodesse multis possit? Quod si pecunia cuius usus nullus nisi modo corporis est tantopere expetitur et valeat possessor oportet si comportatis opibus bene cogitet uti. Cur non posthabitis ceteris corporis fortuneque ludibriis obnoxiis rebus de corporis valitudine fuerimus impense solliciti aliisque eiusmodi ipsam longe preposuerimus? Cum igitur inter varios multiplicesque corporis morbos nullus sit cunctis mortalibus et omni etati febri communior atque frequentior: nec ullus unde magis celeriusve humane vires subvellantur planeque extinguantur. Cur non imprimis cognoscendis febrium causis studuerimus: ac naturis: quo proclivius ipsis possimus occurrere et laboranti aut succum

benti nature corporisq; virtuti ferre suppetias? Talem
nanq; doctum & tam experientia q̄ iudicio sollertem me-
dicum esse oportet cor cuius sapiat qualis sine cōtrouer
sia fuit alexander aphrodiseus nedum philosophus no
minis celeberrimi cuius de febrium causis librum ex ip-
sius lingua in nostram tibi conciliandum existimaui. Ut
cum in ciuitate opulentissima potentissima. grauissima
sis ditissimus auctoritatis summe insignis prudētie: fi-
dei quoq; amplissime: si qua lecto afflictus febricula mi-
nus tua solita obire queas munia equum sit te domi ha
bere qui medicos instruat ac doceat vt sis sanitati resti-
tuendus aut tuam valitudinem pristinā tuearis. sit eñi
dānum ingens qui in tanto sis existionis fastigio: cuius
auxilio innumeri clientes innitantur ciuitas consiliis
adiuuetur si vnus desis tot adminiculis. ad te igitur po
tissimum precipue auctoritatis medicum misimus quo
vtriq; ab altero bene sit in tota siquidem ciuitate nō po
tuit melius nancisci peregrinus hospicium. quod tantis
doctrina viris nō nisi inclyta regiaq; cōueniat hospicia
quale tuum cuius cypri regina soror est. Quod si dispu-
tandi de summis sciētiis desiderio tenebitur Alexāder
de tribu. quoq; cornelia Antonium habuerit doctissimū
philosophum: & singulari probitate eminentē: vt iam in
cornelia domo nihil desiderari potuerit. Hunc ergo in-
clyte Georgi cornelii a me tibi habe conciliatum vt oēs
doctos habere consuesti. Uale.

Alexander aphrodiſeus.

Alexādri aphrodiſei medici claríſſimi de febribus Georgio Valla placentino interprete.

POſtulaſti a me aſclepiadum clariſſime apolloní:
vt quecunq̨ tibi ad me frequen
ter cunti lingua deprompſeram
de febribus iam ſcribendo ape
rirē:quo quandocunq̨ tibi libe
ret febrium cauſas indagare:id
tanq̄ noſtre doctrine foret com
mentarum: preſertim nunc cum nobis ſit longe a no
bis peregre abeunduꝫ nec tu porro quempiam:qui tam
ob via voluntate tuo cognoſcende artis medicine de
ſiderio iſta explicaturum forte ſis habiturus. Ego igit
que iubes facile obſequi velim tuoq̨ parere deſiderio:
⁊ non modo que de febribus popoſciſti:ſed omnem aliā
medicam preceptioneꝫ animo promptiſſimo:ſiue lingua:
ſiue litteris doctrina gratificari concupiſco.tametſi nūc
feſtinamus nos itineri faciundo cōmittere ob alia q̄dā
que circa talia ſtudium adhibere non permittūt: verum
vt oblata fere occaſio in ipſo temporis articulo vt a no
bis preſtari potuerit tue de huiuſmodi preceptione pe
titioni ſuccurremus. multiplex nāq̨ vt noſtri cognituq̨
difficilis eſt de febribus inſpectio nec breui tempore cō
prehendi ac cōſcribi poteſt. fateris ipſe quoq̨ ⁊ me ⁊ te
digna quibus inuigilē eſſe oportere. alioquin mihi qui
dem ſcibendi tibi vero legendi laborem irritum fore hac
q̨ de cauſa id omnino aggredi recuſaſſem niſi virorum

antiquorum recte suadens me persuasisset oratio amici cijs esse prorsus obsequendum. Ac si opus fuerit per artem penetrare vt rerũ dignitas poposcerit nulli parcendum labori esse: proinde tergiuersandum mihi non duxi sed censui instituendi modo presentem traditionem construendam aliamq̧ de vniuersa febrium inspectione commodiore postea tempore cõficere: nũc tibi exacte hoc nostre monumentũ amicicie orationis pignus exhibere. Promamus itaq̧ tibi obtemperãtes que nobis ipsa obtulerit occasio neutiquaꝫ hic per artis amplitudinẽ euagati non si qua modo in nobis est dicendi copia vsurpando: sed potius temporis oppressi angustijs vterq̧ nr̃m vtriq̧ debemus ignoscere: tibi quidem nõ breuem institutionem sed ampla de febribus volumina iamdiu postulanti quod factu nequaq̃ fuerat difficile. mihi vero q̃ amicis vtcunq̧ a me fieri potuit. Aduersari noluerim.

¶ Febris diffinitio.

Febrē igitur vt hinc traditionis nostre sumamus exordium alij aliter diffinierunt: at Empedocles ⁊ Zenon: necnon pleriqꝫ Hippocratei calorē cõtra naturam corde sumentē principiũ et eoqꝫ per arterias ac venas in corpus vniuersum progredientē naturalesqꝫ sensus offendentem actiones esse dixerunt: idqꝫ iure. Calorem enim naturalibus officientem actionibus contra naturam esse necesse est necnon a corde vnde naturalis scatet calor: sumere principium: indeqꝫ in vniuersum diffundi corpus hoc ergo modo diffinientes recte pronunciarunt: at quo tota adhuc nobis sit apertior oratio equum fuerit ipsam particularim vt habeat nosse diffinitionem: quo si q̃d modo pre se ferat ãbiguitatẽ dissoluat. Cõtra natis

Febris diffinitio apud Zenonē ⁊ empedoclem.

ram igit calor vnde febris ē egritudo. ipsius est febris ge
nus non in effictione: sed in complexione distemperātia
caliditas quedam est: q̄ ariditas quoq₃ comitat̄: febriū
nāq₃ essentia caliditatis contra naturā est genere. Cete
ra vero sunt differentie quibus constat: ab aliisq₃ differt
caliditatibus: neq₃ enim est idem contra naturam calor
quod febris. tametsi quelibet febris est contra naturam
calor qui nāq₃ confestim in flatibus circūuenti solis fer
uorem incaluerunt aut ignis aliaue quapiam pro catar
ctica causa membri alicuius contra naturam subiere cali
ditatem que nec dum in cor penetrarit corpus aut in ali
uo humores comprehendens essentiāue acrosam succen
dens febris neq₃ est: neq₃ dicitur pluribus siquidē aliis
adhuc opus est a corde enim sumat inicium necesse est p
q₃ spiritus ꝛ sanguinem ab ipso in corpus vniuersum dif
fusa febris: quod in iam memorata caliditate non fuit:
hec nempe in diffinitione posita sunt a corde sumens ini
cium si nanq₃ febris totius corporis est egritudo an non
precedit vt sit cordis cōsequiturq₃ vt totius sit corporis
quo pacto nanq₃ contra naturam caliditas in totum dif
fundi corpus potuerit nisi prius cor succendatur. aut q̄d
aliud membum contra naturam calescens totum potest
corpus calefacere ꝛ quam habet affectionē toti tribue
re: sicut cor solum inter cetera potest citra medium vllū
efficere vt primo ipsum dein totum corpus ab ipso succē
datur cuius est prorsus causa: quod totius si potius prin
cipium cor. inde magis aliis suis ꝓfluxibus suppetit to
ti corpori atq₃ administrat ꝛ perinde hinc non dubium
quin in corde contra naturam primo succensa caliditas
verum sit febris inicium. Principium autem inq̄ sicuti
magnitudinis non huiusmodi sub particionem non ca
dens: sed quod in potestatem veniat diuidendi cum tota
magnitudine. vera nāq₃ febris in corde contra naturam
succensa caliditas tametsi etiam toti quodammodo nō
attribuatur quātitate dūtaxat in toto differens q̄ñ q̄dē
totū corp⁹

totum corpus cor solum potest nō aliquod alius mēbrū.
¶ Ceterum equum sit intueri cur contra naturam gen⁹ est febris: videtur nāq quodāmodo esse differātia qua febris differt ab ea caliditate q̄ naturalis est solaqʒ ge/nus caliditas de huiusmodi itaqʒ equiuocis habeatur oratio illud expedit primo diffinire. quo fit apertius de quo dicere propositum sit sicuti de cane de celesti ne an terrestri faciendo diffinitio. Quoniam igitur multiplici/ter dictorum est caliditas. vna quidem que animal con/stituit que et naturalis nuncupaᵗ. altera a corruptione prouenienſ que ꝛ contra naturam aut per naturam qua re de hac primo cuius est intentio explicabilem orationē habere necesse est. Exprimuntur nāqʒ equiuoca oratiōe quenam ipsorum sit essentia: oratio eīm generalis vniuſ/cuiusqʒ essentie ipsius est genus. Jure ergo etiam cōtra naturam genus est febris: vt pote oratio existēs genera/lis essentie ipsius sicut significatur habet vt sit: ac non sola caliditas. ¶ Recte quoqʒ positum est in diffinitio/ne illud ex ipso procedens per arteria ꝛ venas in vniuer/sum corpus: possunt siquidam contra naturam que in caluere membra tactu proxima calefacere membra et ea rursum alia ꝛ illa porro alia ad extrema vsqʒ. Cum vero omnis ex corde calor distribuitur in corpus vniuersum per medium ierit spiritum et sanguineʒ et ipso corde in omne corporis membrum iure calorem contra naturam ex corde ortum habentem per arterias ꝛ venas in totuʒ corpus dicimus diffluere. Eisdem enim quibus natu/ralem calorem in omne corporis membrum cor transfun/dit contra naturam quoqʒ calorem videtur naturalē in/flagrantiam permutasse. ¶ Dein illud naturales sensus offendens actiones qui est finis diffinitionis febrem se/perat a furore atqʒ similibus: furor nāqʒ aliquo sensibili nocumento non offendit nisi febris absit: ob hoc volum⁹ febrem non omnem esse contra naturam caliditatem tā/et si per arterias et venas corqʒ in totum corpus trans/

fundatur:sed illa tantum que morbus est. nam morbus contra naturam affectio offendit sensus actiones.
¶Actiones autem dicimus naturales potestatis naturalis anime actiones:que caliditate imprimis cōtra naturam offendūtur:ob hoc malarum potestatū instrumētum est membrorum complexio: quemadmodum porro vitalium horum ipsorum sua effictio. Atqui naturalis calor non simplicium sed mixtorum esse prorsus a quoq̄ nō ambigitur licet naturales actiones dicamus omnes anime actiones:quod ee a uatura fiāt atq̃ perficianť;qđq̃ neq̃ sentiantur:neq̃ moueantur neq̃ alantur neq̃ augeantur ac generent ⁊ absq̃ naturali. Insitoq̃ calore fieri non possint.similium nāq̃ partium complexio effictionis sedes est atq̃ fundamentum et perinde contra naturam caliditate cunctas intuemur animales offendi actiones:precipue eas quas naturales medici solēt appellare vnde dubium non relinquitur quin omnium aliarum egritudinum febris sit grauissima:atq̃ infestissima a totius corporis arce eminentissima cordis principio in totum profusa corpus omnes in eo offendit actiones.

Diffinitio febris.

Ita igitur ⁊ hac de causa febris est contra naturam caliditas a corde sumens initium ex eoq̃ procedens per arterias ⁊ venas in totum corpus:naturales vt iam dictū est sensus offendit actiones.¶At quoniam contra naturam ipsam dicimus esse caliditatem par erit primo quid sit naturalis aperire quidq̃ contra naturam caliditas genere nāq̃ manifestato fortassis etiā cuius sit gen⁹ nō ignorabitur.

Quid nālis sic caliditas.

¶Naturalis itaq̃ est caliditas:talis inquā est ⁊ insitus calor cuius natura est animalis principium cum animali nāq̃ nascitur ⁊ ob hoc dicitur naturalis instrumentum existens in totum animalis potentie. Neq̃ enim possibile est animam citra eiusmodi calorem in aliquod agendi munus descendere. Omne nempe instrumentum proportionale cum eo cuius instrumentum esse necesse est. Id nimirum fuerit si secus frustra instrumē

tum atq; ita in auribus per se aliquid frustra cõlectum fuerit. Oportet ergo et insitam caliditatẽ anime vt dictũ est esse instrumentũ ac indissolubilẽ simplicemq; habet complexionẽ. Ceterum sublata in anime potentias et in earum opera etiã illis erit proportionalis et perinde remixta frigido et humido et arido et temperata et moderata iureq; ob id fuerit appellata naturalis et insita cõplexio: sed magis ob ea naturalis et insita complexio dicta fuerit caliditas. Hec ipsa ob id in rationũ cõplexione caliditas ceteras superat exceditq; qualitates. Animalia nãq; calida perhibentur ob eamq; in ipsis excedit caliditatem reliquas vincentẽ qualitates: hoc nimirum ob eam que in ipsis excellens est caliditatem reliquas superantem qualitates idq; quod omnium aliarum qualitatum caliditas sit efficacissima nulla siquidẽ ei vicina ipsam qualitas cõmittarit vt ea ipsa alias hec igitur naturalis atq; insita caliditas. Que contra naturam est ea ex aliqua extrinseca causa que sit neq; familiaris nature neq; ab ipa capiens principium corpori adueniẽs nõ proportionale existens instrumentum naturalium potestatum neq; custodiens ad congrua opera rationem hec acquisiticia et aliena est: que porro sua distẽperãtia neutiq; cõseruans ad potentias et opera proportionem eiusmodi etiam diceretur contra naturã complexio ad maiorem calorẽ declinantẽ iuxta eam rationem qua insita cognataq; caliditas. Nos autẽ ne pretereat qđ queadmodum insitam ita et adue nticiam dicimus caliditatẽ nec tamen vt aduenticiam ascititiãq; ita et cognatã dicimus frigiditatẽ cuius oĩno causa nõ simpliciter ac per se frigiditas nature opus induit sicut et caliditas extrarium eius et corruptoriũ aiatorũ et imprimis aialium frigiditas atq; in commobilitatis potius q̃ motus causa: nam quis naturam comitari quodãmodo videatur non vtiq; per se: sed per accidẽs. Ex eis igitur que dicta sunt nõ dubiũ quin naturalis et insita caliditas ab ea que contra naturã

Vñ causetur cõtra naturã caliditas.

Que differentia sit inter calidam naturalē & cōtra naturam.

differat primo quidem causis deīn bona tēperie: ac mala temperie ac omnino vt extremuz medio. Nam quemadmodum virtus ad vicium hinc quoqꝫ consequenter specie ac forma tanꝗ sanum ab egroto corpore differt: Nēpe ambo circa idē subiectū veluti. Cōtrariis esse cōsueuit siue flatus siue humor siue aliqua portio fuerit in qua inter se inuicē faciūt & patiunt sicut virtus: viciūqꝫ veluti pauloante diceamus huiusmodi itaqꝫ naturalis et contra naturam caliditas talibus inter se inuicē differentiis vt multa paucis absoluā differūt. at quoniam febris videtur ac dicitur naturalis esse caliditas instagrantiam cōmutata age inspiciam⁹ recte ne putetur ac dicatur habet eīm hec coniectatio inspectionem magis naturalem. ¶ Duorum inquam cōtrariorum in se inuicez agentium ac patientium in eadem materia. Alterū quidem eiectatur ac corrumpitur. Alterū autem insistit & vrget neqꝫ enim amborū entelechiam in eodem subiecta esse possibile est: neqꝫ porro ab eodem abesse subiecto: sed alterius quidem accessu. Alterum a materia secedere necesse est. Alterius autem secessu alterū rursus subire materiam informando: nunꝗ enim eodem temporis momento indiuisibili materia essentiaqꝫ contrariorz est susceptrix: neutraqꝫ potest a natura contrariorum esse forma: neqꝫ rursum plurimum inter se inuicem differentia tametsi sub eodem sint genere in eodem ali possunt: alio sub alio instructo atqꝫ disposito. Neqꝫ eīm si hec media obtinentia illa sine medio fuerit contraria. De ambobus nāqꝫ eadem congruit oratio hec ita que ad materiam mutationēqꝫ pertinent. Alioquī media quo modo extremis eadem. At quoniam omnis naturalis actio factioue in eo quod sit habens vt sit motus est. At mot⁹ in tempore temporis porro principium mediūqꝫ & extremum ac vltimum est itidem etiam contraria in quib⁹ motus in medio posita, multis inter duo existentibus spe

diebus ac distantijs: necesse non est in ipso motus princi pio alterutrum quidem contrariorũ corrumpi. Alterum autem in contrarium agi nequidem in medio. In cassus siquidem est a principio ad medium ac finem & rursus a medio ad vltimũ motus. Relinquitur itaq solum in mo tus extremo ac vltimo vnum quidẽ contrariorũ omnifa riam absumi & neutiq esse. Alterum autem in diuersum agi eodem temporis momento qui etiam motus est ter minus qui ad quod & inter eũ qui agant in diuersum eo dem temporis momento qui terminus est etiam motus qui ad quod & inter duos termios hoc ex quo hoc in qḋ mediarum specierum multas fieri necesse est hui⁹ quidẽ precedentes in quod consequentes autez id quod est ex quo quorũ neutrum extremorum est neq dicitur vt ful gens: palidum: rubrum. Ceteraq media in que primum mutatur quod ex nigro in alba mutando quod neq est neq dicitur album aut nigrum simpliciter nisi duobus extremis comparatũ ad illud quidẽ nigrum ad hoc aũt album diceretur at simpliciter non est: nisi quispiam spe cies velit confundere. Eadem dixeris de ipsorum distan tijs atq extremis: nisi quod extremorũ quidem illa spe cie per distantias suas magis & minus & in secabilitate differũt hec omnia febrim intelligens non fuerit hallu cinatus. Nam ascitictij & extrarij caloris qui in nobis est spiritus aut humor aut portio que moderata sunt calore quam dicimus in moderantiam calefacientis & alteran tis quodlibet se calidius euadere necesse est queadmo dum si ex frigido vel tepido mutarit in calidum. At quo niam incalescens necdum concaluisse at concaluisse: qui ad quod: calefactionis terminus oportet omnino ex mo derato concalescens quoad calefactum fuerit per me dias plurimas species atq distantias ire contra natu ram caliditatis: quarum nulla extremo prorsus persimi lis: neq habitus est neq dicitur huiusmodi autem me

dium corporis alterationum siue calefactio siue refrige ratio fit siue quepiam alia et primis qualitatibus deno minanter dictis a medicis differens distemperantia di citur. Ob contrariorum in ipsa pugnam insidentem. Di stemperantia quidem quatenus naturalibus actioni bus proportionalis non est. differens vero ad ipsius na turalem habitudinem. In tali itaque medio etiam corpo ris esse dicimus portiones quando corpus febricitat in spiritibus aut humoribus putrefactis succensa febri vt ex eis que ante dicta sunt est videre. Alteratione autem iam ad finem tendente et contrariorum ad seinuicem pu gna quiescente adueniens. Complexio dicitur equalis contrariorum. Alterutro in totum corrupto etiam portio nes sub tali esse complexione et calefactas esse dicimus. Paccata vero alteratione equali que illa appellata cõ plexione adueniente ad sentiendum alicui sensuum ad uenit alteratio: neque erit equalis illius: quemadmodum nequidem naturalis vllus complexionis sensus neque do lor sensum tristem agit. Nam effectus est tanquam natu ralis portionum. Affectio ad que complexio cuius ab habente sensus nullus. Quod nullam eius ipsius in se signat actionem habitusque quidam portionibus innas scens: vnde etiam nomen obtinuit a medicis hectica fe bris appellata: his igitur ita diffinitis hinc licet inspi cere quod quemadmodum non est proprie dicere nigrum quando albicat: Id autem dicerere. Quãdo adhuc sub motu et in medio est motus quod cum mutauit in album quatenus albicat nec adhuc exalbuit sicut quod necdũ album euasit et in eo quod ad quod motus existens dice retur irremissum nigrum nigritia omnino corrupta. ita nequidem in spiritibus et humoribus putrefactis succẽ sam febrim dicere conuenit contra naturam caliditatem inflagrantia mutantem. Mutans nanque necdum muta uit nisi quis velit dicere omnem inter mediam speciem et omnem distantiam flagrantiam atque caliditatem et po

tentiā solum esse:entelechia autem non. Nam quod motum est potentia ad id quod mouetur non entelechia. si quidem non mouebatur sed quiescebat. tale entelechia existens vt ad quod mouetur. Alioquin enim motuȝ idē est ꝛ non motum iuxta idem ꝛ in eodem fuerit quod est negantia. hectica nimirum febris est vt per naturam calidum in flagrans commutatum. Sed ē vt non. Nam si calidum pro qualitate intelligatur et capiat. non est naȝ flagrans illud est calidum nec vllo pacto est naturale calidum. Quod si pro subiecto etiam magis. Nam in hecticam commutans febrem magis flagrans. Utuntur autem similiter medici huiusmodi dictionibus est quando fortassis non causa ꝛ ratione. Nam quia intra talem alterationem infinite quodammodo species sicut in physicis ostensum que nomen non sortiuntur medicum oportuit de illis habendo orationem extremi ad quod mot⁹ nomine eas vocitare cum de omni simpliciter febri loq̄rentur quod fit contra naturam calidum in flagrantia mutatum:at potius verum est si quis velit dicere tale vt dictum est de hectica febri.

¶Scitu autem dignum febrem non esse vllius aut solorum corporis membrorum que sunt:queq̧ dicuntur animata. neq̧ eīī qui in nobis spiritus proprie neq̧ humores sed sole corporis portiones febricitant que etiam instrumenta a nostris actionibus iure nominantur. Nam quemadmodum sanitas quedam naturalis est affectio humani corporis qua homo suas cōgruas actiones perfecte absoluit in portionibus est corporis quarum actiones at humores et spiritus huius effectrix causa is quidem tanq̄ instrumentum in totum ꝛ generale anime illi autem vt silua membrorum ex quibus augetur atq̧ alitur ita ꝛ egritudo cui⁹ spēs febris que est contra naturam affectio corporis humani sub qua in actionibus per se ꝛ primo sensibile fit nocumentum in eisdem erit corporis portionibus que actiones:contraria nāq̧ in eodem fie-

Quid sit sanitas.

Quid egritudo.

ri agnata sunt at spiritus et humores effectricia potius ꝙ̄ siluosa morbi et febrium causa. alioqui morbum et sanitatem passiones animati quatenus animata sunt esse conuenit vt in subiectis sunt animatis. sole que in nobis sunt animate particule: nam spiritus et humores in animata neq̄ alta neq̄ aucta: neq̄ vllam aliam naturalem habentia actionem. Proinde omnis febris siue quotidiana siue in humoribus succensa putridis siue etiam hectica in corporis est portionibus ⁊ si fiunt adhuc inter efficiendum habent vt fint at hectica iam effecta. nō amplius fit neq̄ iter efficiendum habent vt fit: hec igitur etiam febricitare dicimus membra et calefacere et calefieri siquidem omnis febris aut calefacit aut calefit: neq̄ omne calefaciens: aut etiam calefactum illud membrum febrire compellit cui humor aut spiritus febrium causa: causa profecto vt effectrix. ¶ Ex his manifestum quod febrium alie sunt que fiūt. Alie que facte sunt quemadmodum etiam morborum aliȷ̄ quidem sunt qui fiunt: aliȷ̄ qui facti: quorum vnum factum est alterum fiet: nec dum dico quod sint aliqui: futuri vero ex affectione que in corpore: sed hec alibi: dicetur autem fortassis qua gratia et mediocriter in eis q̄ deinceps: atq̄ ita de hoc diffinitum est. At tempus fuerit reliquum deinceps conuertere orationem ac primo quidem de quibus nobis dicēdum sit humida autem hec que spiritus ⁊ solida vt paulo ante memorauimus deinde de causis in genere et ordine orationis procedendo. ¶ Cum igitur sint in nobis tria: solidi humores ⁊ aerosa essentia et portiones corporis nostri que solide. At humoruȝ humectorū naturalisq̄ flatus aerose essentie contingit contra naturam caliditatem quandoq̄ ex alio dictorum capere principiū. Distribui autem atq̄ disponi a patiente reliqua duo genera nisi prius dissolui preuenerit atq̄ distrahi ⁊ hinc tres nobis q̄ ad siluā febriū differētie referūtur. Una quideȝ q̄ aerosa essentia sola satis calefacta est, at hūida ⁊ soli

Diuisio morborum.]

Tria in nobis sunt.

da calefiunt quidem ipsa quoq[ue] at necdum calefacta nec enim parum differt calefieri et calefactum esse. Hoc enim fit potentia que cōmixtum semper et necdum entelechia habet vt fit. Hoc vero iamfactū est nec potētia comixtū est: estq[ue] actione. Alia vero qua humorum essentia calefacta est. At necdum calefacta est aerosa essentia neq[ue] solida adhuc calefiunt necdum calefacta sunt. Tertia et vltima qua iam calefacta sunt solida. Cetera vero calefiūt quidem at calefacta non possunt. Prima igitur differentia quotidianas. Secunda in putridis humoribus successiones habet. Tertia hecticas offendit febres. ¶ Certa tibi esse possunt que iam dicta: si progrediare ad ea q̄ euidentie causa nos quoq[ue] posuimus exempla vbi de febrium loquimur differentia nec minus presens exemplū posuimus quod ab hippocrate imprimis erudito inuentū est his que dudū memoramus peculiare. nāq[ue] nobis inspiciēdi causa balneum inspiciamusq[ue] quot differētes inter se inuicem habeat differentias ex quibus consistit et vt habet aut habere ad calefaciendum potest an non tres differentes sunt essentie: que balneum constituunt parietes: aqua et inclusus intus ac a parietibus comprehensus aer. Proportionem enim pre se ferunt parietes quidem solidis que sunt in nobis partibus: humoribus autē aqua: aer vero spiritib[us]. et calefieri primo a balneo aer a nullo alio dictorum: fieri enim id potest nō opinione tantum sed etiam re ipsa potest accidere calefacto autem aere desit primum que i balneo aqua ea enim essentie tenuiū partiū plus aliīs q̄q[ue] plus subicitur passionibus quāq[ue] paries idq[ue] prioris fit febrium differētie exēplum quo dicebamus quotidianas apparere febres. successa nāq[ue] ac inflamāte iam contra naturam caliditate aerosam essentiam nempe spiritum. humoribus autem ac particulis adhuc calefactis rursus calefiat primo que in balneo aqua an nō ea calefacta calefit statim etiā aer deinde ipsum comprehendens paries ac necdū interim.

Comparatio balnei et febr[ium] et est cōparatio similis aboali.

Vocat fe. quotidianas effimeras fe.

calefactus fit: sed adhuc calefiat. ac exemplum secunde sit febrium differentie quã dicebamus que putridis hu moribus febres succendentur calescẽtibus quidẽ humo ribus aliĩs adhuc calefactis rursus calefiat pmo paries balnei deinde aer ꝛ aqua illo pariter cõcalescat hinc ter tia ac vltima febriũ ymagine tibi suscitaẽ differẽtia per quã hectice febres calefactis iam solidis aliĩs vero ad buc calescentib' cõsistit. ¶ Hinc manifestũ esse potest vt tria sola q̃ in nobis l quibus contra naturam caliditas membra humores spiritus eadem ꝛ apud hippocratẽ co hibẽtia. cohibita ꝛ erũpẽtia. vocaẽ cohibẽtia quidẽ mẽ bra que etiã solida nuncupãtur: cohibita aũt humores: erũpẽtia vero spũs singula ex suaui congruã sibi nacta sunt appellationẽ cohibẽt enĩ ꝛ cõtinẽt solida. Cohiben tur vero atq̧ ab his cõprehendunẽ humida ꝛ fluitantia nẽpe humores. erũpũt porro qui in nobis spũs quod te nuissimaꝝ sint partiũ essentie atq̧ calidissimi ꝛ facillime pre cũctis corpis partib' cedẽtes. ¶ Manifesta igiẽ tria sola sũt febriũ gñã neq̧ plura neq̧ paucioꝛa nẽpe q̃tidi ane ꝛ in humorib' succẽse putridis. Itẽ q̃ hectice dicũ tur febres ꝛ hec ipa genera multas subeunt differẽtias preter magis ꝛ minus contra naturã caliditatis q̃ etiã essentialẽ febriũ dicimus esse differentiam qua longas ꝛ breues febres nominamus ꝛ preter modũ motus quo tarde ꝛ celeres dicũtur febres relinquentesq̧ ꝛ nõ. Ites preter concidentias cõtra naturã caliditatis ex quibus per signa cognitio elicitur qualiscũq̧ fuerit febris a me dicis deprehendi consueuit vnde dicere consueuimus fe briũ alias quidẽ rubentes: alias pallidas: alias liuidas ꝛ alias aliter. Verũ hec vbi de febrium differentiĩs dicẽ tur apertius dicanturq̧ nũc pauca quedam nõ ingrata licet a pposito egredi videamur. ¶ Ex eis que dict sunt manifestum quod facillime omniũ spũs succẽditur ꝛ ce lerrime dissoluiẽ. minusq̧ fuerit quotidiana absunt aũt humores. Item minus mẽbra id ppterea euenitẽte ppe

Nota q̃ apud hippocratem; q̃liter appel lat cohibẽtia mẽbra solida cohibita hũo res: ꝛ erũpen tia ṽo spũs.

Tria sunt fe. gñã neq̧ plu ra.

Febriũ alias rubẽtes alias pallidas ali as liuidas.

modum causa mala: & obscura quotidiana euadet & ade
rit facile insurgēte facillime distracto spū. q̄ vo in hūori-
bus succēse putridis a cā aliqua mala non fiunt febres.
Qō natura humorū sit solidior & magis resistēs q̄ spūs
aliusq̄ alio solidiorē: ac magis resistentē naturā habue-
rit vt deinceps poterit innotescere. at difficulter absunt
eisdē porro rōnibus etiā magis q̄cūq̄ insolidiore hūore
succēdūtur. hectice igit difficillime adueniūt & difficilli
me abeunt. Nec eni facile partes nature solidioris accē-
dunt neq̄ rursus calefacte facile calorem abiciūt. Nam
quod solidū difficulter subit impressiōes quā cū subierit
ac formā & qualitatē pariter custodit nisi in contrariam
qualitatē plus declinarit ita nimirū hectice vocitentur
febres quod sint habit⁹ & difficulter arceātur. ¶ Cogni-
tu quoq̄ necessariū qd cū sit in triū febriū genere vt di-
xim⁹ quotidiana subdiuidit porro iuxta causaꝝ differen
tiā. Nā spūs vndiq̄ similiū partiū est nec eiusdē est alte
ritatis vt nūc sic loquar cui⁹ & humor. At in humoribus
succēsa febris nō iuxta causaꝝ distribuit differentiam.
vna nāq̄ est cā connexa q̄ eiusmodi cōficiat febrē q̄ est in
humoribus mutatio ac putrefactio: sꝫ iuxta humoꝝ alte
ritatē ac differētiā differēs materia putredis efficit. at
hectica febris iuxta cās nō vnā subit differētiā. eadē nā
q̄ omifariā & febris ac ex differentib⁹ orit causis iuxta
mēbroꝝ humiditatē corruptā & assūptā & ab ei⁹ mora de
florescētem ac flaccescētē plures subit differētias sicut
vbi de hac loq̄mur. & perinde tres dñantissime sunt fe-
bres qb⁹ ex ea q̄ i nobis mafia q̄ ꝯtra naturā calor susci
taf. differētie neq̄ plures neq̄ pauciores. nunc de harū
singulis examinatius disseremus. si p̄us de causis i gñe
dixerim⁹ deinde ipsis vt p̄cedentis iubet ordo sermonis
¶ Cā itaq̄ a medicis q̄ p̄ma ē vñ sit quepiā in corpe hu
mano affectio aut affectionis mora. primū igit vt dictus
est quod sit causa suo antiquior effectu estq̄ aliqñ tēpo-
re, at natura semper omnino illo prior a quo aūt sit que

Hectice febr. difficillime adueniūt pariter abeunt.

Solidū difficulter subit impressionem.

dam in humano corpore affectio posita: insup et affectionis mora. Una quidem efficiens altera vero conseruās non vnius certe corporis sed plurium sanorum egrorūq; ac ventrorum ⁊ eorum porro simplicium ⁊ instanti quemadmodum ⁊ simpliciter eorum que semper ⁊ vt plurimū causa nāq; in eo quo ad aliquid. Ceterū quo nā pacto conseruans causa prima est nam prior custodiens sanitas q̄ eius conseruans causa: oportet nāq; sanitatē ante ire: deinde subsequi custodiam. Preterea hec ad se inuicem dicuntur nam custodia sanitatis custodite sanitatis custodia ⁊ contra. talia nempe simul natura nō ergo custodiens causa existens prima est. Sanitas quidē talis prior hanc custodiente causa. at sanitas fuerit custodiens posterior hac natura non vtiq; prior ac que ad se inuicem non omnino simul natura simul; nempe omnia natura sunt intellectu sine alterutro nāq; alterum nō dinoscitur. At rursus quomodo causa custodiens sanitatis aut egritudinis neq; enim materiosa. nam materia vrine par est: at custodiet non materia sed species potius illius cuius est species. at ad accidēs quomodo habebit filuosa causa quod ex quo. Nam in quo membrum est ⁊ nō custodiens causa. neq; efficiens: quoniam in cōtrarium diuisum est efficiēs a custodiente neq; speciale. Custodiēs siquidem causa de qua est medicis oratio aliena ⁊ extra id cuius est omnino custodiens at species ꝓpria ē cuius est species essentialis nimirum portio insuper ⁊ speciei species nō est: ita namq; in infinitum excidemus sed nō finitum absolutūq; neq; finis sanitatis aut morbi custodiens causa. potius igitur hec finis illius ⁊ ob hec illud custodiens ad efficiens fere reducitur ⁊ quodammodo specialis nature habet communicationem. Nam quod efficiens etiam custodiens esse potest ꝑ fluxu illo continuo existente susceptricio. Lumen em̄ facit quidem potētia colores: actu colores: at factos custodit: ⁊ humor mēbro alicui influens calefacit quidem illud aut refrigerat

Lumen facit potentia colores: actu colores at factos custodit.

sua qualitate. Calefactum autem aut refrigeratum eius modi custodit: nisi ab illo separet ac rursus alij influēs membro obstruit meatus illius & vias siue aperiens custodit locū suscipiendo ac non transcendens aut etiam distractus vel sponte: vel quapiam diligentia ad id autem fert queq; medicis est dicere consuetudo causas. morbo sas esse que morbum inducāt corpori eundēq; porro custodiunt admodum igitur verum de causa morbi effectrice quod nisi a lāguente discedat fiat ex effectrice etiā custodiens cuius omnino causaq; huius actionis cōtinuatio & contrarij pugno vnde specialis nature cōmunicās non est morbum custodiens vt illa species: cuius est species nō admodum verum id dicere de effectrice sanitas causa vt sanitatem corpori pretēdat at custodiens deinde transmigrarit: si enim huius actiōis fiat continuatio sanum iam effectum corpus in aduersam affectionem peruiuiscet statu deinde corrigetur causa vero effectrix causa sanitatis potius penetrabit morbum q̄ sanitas tantumq; ab alterutra parte sanitatis magis morbum penetrabit q̄ sanitas tantum ab alterutra parte sanitatis absistit: q̄tum ab alterutra eiusdem rursus sanitas quorum neutrum quisq; dixerit de custodiente sanitatis: efficiens igitur & custodiens sanitatis causa fuerit vt dicebamus & ob hoc ad illud redigetur efficiēs tā reducitur correctiora nāq; sortita sunt vt sint genere causarum conseruatoria veluti ille virtute insignis auctor de conseruatorijs pronunciauit. ¶Dubitatione autem dignum & quomodo apud medicos causa est effectrix solum & custodiens sanitatis & morbi. quedam certe materialis: quedam specialis: quedā finalis ex quibus specialis nobis ingenita est sanitatis et morbi: propriequidē hec materiosam non habent causam ex quo sunt accidentia quibus non est ex materia fieri. Materia nāq; est vnde oritur quicq; existentis portioq; est essentialis ex ipsa geniti. Preterea etiam proprie materia sola est coherētis

Nota dubitationem.

Materia sola proprie ē coherētis & compo-

rte eentie nō alicuius accidentium.

τ cōposite essentie nō alicuius accidentiū. Habet autē tū cām materiosam qō in quo quod est subiectū in quo sanitas τ morbus adherentius existēs τ lōgius. Adherētius quidē membrū. Lōgius vero ac remotius furorīteꝙ remotissimū elemētum ideo recte aiūt medici qui morbū aliquē fatētur ex materia fieri: queadmodum in humoribus putridis succēsa febris ex humore vt tertiana quidēz a principio. Quartana vero ex atra bile veluti ex materia ꝓprie fit: neꝙ eñi talium quicꝙ materiosum est humor: sed potius effectrix cā. Et ipsoꝙ talia gignūtur non vt inherentis: sed vt principiū motus habentis efficiēs aūt nō specie coincidere materiose cause ad naturales didicim⁹ τ perinde effectrices dūtaxat nō etiāz materiose sunt huiusmodi cause. talium vtiqꝫ fuerit quādoqꝫ cā sicubi a medicis morbus ex materia fieri dicat̃ dicit̃ abusiue. contraqꝫ dirimūt hoc dicentes ex humore genitum morbū nullam habendo causam aut habēdo q̄dem: sed distēperantiam aut malam effictionē quorum neutrū dicitur materia: nō quod humor materia ex qua existente gignitur febris: sꝫ quod res aliqua materiosa τ subiectū distantijs. Preter hec aūt caret rōne sanitatem τ morbum vt in subiecto humore eſſe existimare vbi humor adhuc manēs humor τ necdū mutās in membrū subiectū fuerit morbi τ sanitatis iuxta suā existentiā veluti membrū. cuius eñi nulla fuerit actio perfecta vel imperfecta. id quepiā fuerit sanitas aut morbus. Humorē vero nullius pricipē esse aīalis actiōis nemo est q̄ ambigat. potētia nimirū humor subiectū sanitatis et morbi. veluti potētia sunt τ ꝓportiones in quas nutrimentum cōmutat̃ facte illis per alterationē vel vt ex quo portiones effecte sunt tanꝙ ex secundo elemēto. Diceret̃ vtiqꝫ etiam morbus in humore τ sanitate tanꝙ in efficiente horum causa neꝙ vt susceptiua sicut consumentia in faciente τ statua in statuario τ cōplexiones τ effictiones τ potentie quidē medici sanitatis τ morbi speciales esse

causans aiunt abusiue illorum speciales cause dicũtur. Species namq́ꝫ speciei non est vt pauloante dicebam⁊. Cõplexiones nimirũ ⁊ effictiones species materiales quodãmodo sanitatis ⁊ morbi cause: neq́ꝫ em̃ est cõplexio: aut effictio sanitas aut morbus sed in illis bona cõplexio vel mala complexio. ⁊ moderantia vel imoderãtia proinde sanitas ⁊ morbus species speciebus adiiciunt que anime autem potestates post sanitatem ⁊ morbum in corpore vtiliter vel perniciose exercentes videnꝫ quodammodo illoꝝ cause speciales: aduenies nãq́ꝫ videtur ⁊ species illius cui aduenit priora igitur cõplexio ⁊ effictio media vero sanitas ⁊ morbus ⁊ tertia potestates oẽs species. sanitas nimirũ ⁊ morbus inter hec duo porum quidẽ speciales: vltimoꝝ vero quodãmodo materiales sunt vt dixim⁹ cause: ⁊ actiões esse nullus est q̃ ambigat sanitatis ⁊ morbi finales esse causas. nã ob imperfectã morb⁹ actionẽ veluti ob pfectã ⁊ bñ bñtẽ sanitas iterãdo igiꝫ ambiguitatẽ dicim⁹ qđ tametsi tales ⁊ materiales ⁊ speciales ⁊ pfecte sint sanitatis ⁊ morbi cause Oratio tñ de harum inspectiõe ⁊ demõstrato medico nõ est neq́ꝫ quatenus medicus ratiocinabitur assumit nãq́ꝫ eas indemonstrabiliter a naturali philosopho ⁊ tanq́ꝫ principia indemonstrabilia sue sibi subiicit artis. at de efficientibus ac custodientibus causis sanitatis ⁊ morbi plurima a medico habetur oratio: et per demonstrationẽ ex suis principiis inuestigat: de iisdẽq́ꝫ ratiocinaꝫ inuenit que qualescunq́ꝫ ⁊ quot sint. Preterea apud medicos causa efficiens est dũtaxat ⁊ custodiens sanitatis et morbi et neutrius affectionis causa. — *Species speciei non est.*

¶ Nos autem non lateat causam apud medicos trifariam distribui in effectricem: custodientem et perseuerantem et efficiens quidem tribus conuenit affectionibus nempe sanitati et morbo et neutri affectioni. custodiens autem id perseuerans soli neutri: sed differt quatenus hoc quidẽ paulatim erectiões facit prius q̃ subita — *Apud medicos triplex ẽ causa.*

rium occurat nocumētum. Altera etiam quodammodo occurrente fere nocumento nisi incōmobiliter. Custodientia enim futuri non sunt mali preseruantia ac morbi quod habeant vt sint in sua causa quam corpus fere digerit quemadmodum in neutris corporibus preseruantes cause facere consuerunt insensibiliter languētibus ⁊ insensibiliter offensis actione in quibus morbus ī causa existens corpus quodanimodo digerit. Alie custodiētes presentis sanitatis ⁊ sani corporis in quo nullus omnino morbus neqꝫ simpliciter neqꝫ de lāguore quicq̄. he igitur custodientes sanitatis ⁊ presentis constructiōis alie preseruantes futuri mali ⁊ languoris a medicis nominātur ex his omnibus manifesta fuit ⁊ que a medicis causa. prima est a qua fit quepiam in humano corpore affectio vel affectionis cōmoratio ex qua dicendū sit quot ⁊ quales ab ipsis rursus cause.

De causis.

Causarum igitur siue sanitatem pretendentes siue morbose: siue neutre. siue rursus efficientes siue custodientes siue preseruantes alie precipue que ⁊ principales quidem sunt que preter corporis essentiam sunt extrinsecus eueniētes et corpus alterantes vehementer etiam transmutantes quarum quedam necessario corpus alterant ⁊ transmutant quibus ipsi impossibile est non admoueri. Alie porro nō necessario. Necessarie igitur, he sex sunt gn̄e vnū quidē aer ⁊ omne quodcunqꝫ comprehendens. Alterum autē quies ⁊ motus totiusqꝫ corporis ⁊ ꝑ particulas. Tertiū somnus ⁊ vigilia. Quartum; alimenta ⁊ potus ac ꝓsus que ꝓferuntur. Quintum excrementa ⁊ retenta ⁊ simpliciter repletio ⁊ euacuatio. Sextum anime affectus vt furor. leticia. meror et͡ huiusmodi alia. Nam hec preter corporis essentiam quod etiā aliud aliquid anima a cor

pore

pore quedam non ex necessitate quecūq3 a fortuna ꝛ ca-
su ꝛ quecunq3 a ꝓposito vt ensis aut fera aut lapis aut
cicuta: aut precipiciu3 ꝛ id genus alia quibus incurrere
necesse nō sit: sed fortuna ꝛ casu ꝛ ꝓposito sepenumero
adueniant ꝛ non adueniant inevitabilia ꝛ ex necessita-
te ꝛ semper necessario aduenientia si modo corpori viuē
dū sit. oportet em̄ hominē si modo viuere ꝓcuret in aere
versari ꝛ moueri particulatim: ꝛ quiescere aut toto cor-
pore aut per partes ꝛ dormire similiter ꝛ vigilare ꝛ come
dere ꝛ bibere ꝛ impleri ꝛ euacuari ꝛ letari vel tristari et
irasci vel terreri ꝛ alia pati que anime sunt perturbatio
nes. Precipue igit cause sunt tales necessario aduenien
tes ꝛ nō ex necessitate dicte sunt. Precedentes autē ꝛ
coniugate que in eodem corpore: vt opilationes: humo-
res: ꝛ cōplexiones: ꝛ effictiōes: differunt inter se inuicē
quod alie quidem statim sine medio compleant affectiō
nem vt putredo febrem coiugate. Alie medio aliquo ve-
lut astrictio vel etiam opilatio febrem media putredine
Precedentes alie predominantes cause quandoq3 etiā
sine medio absoluūt quā perficiūt affectionem ꝛ si hoc
coniugatas causas comitatur quēadmodum therme cir
cunfusi aeris aut etiam excedēs motus aliquis est nul-
lo in medio assumpto eo per quod febrem ex se succēde-
runt ac profecerūt vt rarissime est videre in quibusdā he
cticis fieri febribus. Est vbi etiam cum medio vel sola in
medio assumpta cōiugata causa i q̄ ꝛ precedētis locū co
hibet vtplurimū in quotidianis est videre ꝛ paucis in
humoribus febribus aut etiam vtrisq3 precedente ꝛ con
iugata in medio assumptis vt i quibusdam quotidianis
et plurimū fit febribus piscis exemplum. In quotidia-
nis quide3 solis caliditas: aut motus aut aliud aliquid
talium in nobis sine medio spiritū succenderit. Hoc au
tem in medio assumpto quotidianam absoluet affectio-
nem at in humoribus febribus solis caliditas vel vehe-
mens motus aut nutrimentum malum taliaq3 humores

quidem alterabunt primo et corrumpẽt ꝛ simpliciter aut cõplexionẽ aut effictionem. hoꝛ vno in mediũ assumpto dein in humoꝛibus succendit ꝛ absoluit. exemplum secũdi in quotidianis quidem circũfusi aeris cuiuscunqꝫ frigiditas cutem quidem densefaciet perqꝫ eius densitatẽ spiritus conflagrabit: ac poꝛro per ipsius succensionem quotidianam absoluet affectionem. At in humoꝛibus febꝛibus peculiare etiam in quotidiana continue dictum per cutẽ densitas ꝛ humoꝛis succensiõis circũfusi aeris frigiditas talium quãpiam febꝛium absoluet: sed ꝓpꝛia etiam in quibus non vnam modo: sed etiam plures pꝛecedentium causarum capias in talibus nãqꝫ febꝛibus vt plurimum multe tales incidunt pꝛecedentes cause. sunt vero ex medicis qui dicant pꝛecellentem causam egritudinis per medias alias pꝛecedentes causam conficientẽ egritudinem. At per mediam coniugatam solam tam etsi extraria aliqua sit et extrinsecus coꝛpoꝛi incidit pꝛecedentem vocent: sed non pꝛecellentem esse causam dicunt sicut ꝛ que sine medio quãcũqꝫ perficientes egritudinẽ semper coniugatam: verum tamen differentes ab ea que pꝛopꝛie pꝛecedens ꝛ coniugata nominatur: hanc quidem in coꝛpoꝛe esse. hanc vero extrinsecus coꝛpoꝛi incidere. At recte ambas dixeris causarum ad se inuicem naturam Uerum earundem ad egritudinẽ: habitudinem: ꝛ distantiam inspicientes causas diuiserunt tantas nimirum ac tales causas pꝛecellentes existentes ꝛ pꝛecedentes ꝛ cõiugatas esse vt diximus. Noꝛis tu quoqꝫ quod eaꝝ rursus quedam per se: quedam per accidens sunt cause quorum sunt cause. per se quidem quecunqꝫ efficientem in se habentes potẽtiam aut potestate aut actu per illã sempꝫ per se eandem absoluunt affectionem in coꝛpoꝛe: vt si velis piper ꝛ opium hoc quidem semper calefaciens quatenus habet etiam potestatẽ caliditatẽ hoc autem refrigerãs quã pariter potestate ꝛ actu adipiscitur frigiditatem. Caliditatis nãqꝫ est calefacere sicut frigiditatis

semper per se refrigerare. At per accidens quecunque non per quam haber vim vt habeat: sed per aliud aliquid, quod actionibus adueniat affectiones exercent quemadmodum aqua frigida calefacit quidem corpus sed non per se. nec enim frigiditatis est per se calefacere sed per accidens. ideo autem per accidens quod meatus et vias corporis densas effecerunt: vt pro modo frigiditatis per quas difflat corpus et diffluit qui in nobis recumbens calor. Impediuit caloris ad exteriora volatum ac meatum. Hinc se calidius effecit corpus itidem vero calida aqua refrigerat quidem sed non per se quandoquidem caliditatis non est per se refrigerare: sed per accidens: at per accidens quod meatus ac vias rarefaciens corporis vt modus fert caliditatis ideo qui in nobis insitus distrahitur et difflatur calor facilem illius ad exteriora meatum effecit. Hinc que corpus caloris distractione frigidius effecit quam esse consueuit. At cognitu dignum quod non solum hee que dicte sunt cause. Languorum fiunt cause: sed etiam ipsi languores languorum aliorum sunt quod fiant cause. Ex quotidiana siquidem veluti aliqua causa est febris que fit et tabida sine medio et hectica et ex tabida rursus vt plurimum hectica si ex hectica e contrario possibile fieri aliquando tabida et quotidiana et ex tabida rursus quotidiana. Fortassis deinceps inspiciemus. Tanta fuere igitur in presentia que de causis diceremus in genere et in vniuersum. Deinceps de causis dicendum nobis est per quas gignuntur febres ignoratis namque causis ex quibus febres fiant vt examussim norit quispiam quonam fit quo ab oculis emersit febris: neque conferentia medicamina sciet efficientia sanitatem et corruptoria febris et causas ipsius: neque inuenire: neque vlla arte rimari disciplinaque inuestigare poterit que curandi est disciplie interio excellentissima ac honoratissima. ¶ Dicamus itaque quod febres omnes et quotidiane et in humoribus succense putridis insuper et hectice precellentibus causis consumantur et fiunt et si alie sine medio

alie cum medio magis[que] ac minus fiunt vt ostendet. quotidiane enim sine medio magis ab precellentibus fiunt vt plurimum quidem vt precedente sola causa continēte modum cum ex solari estu: aut motu: aut furore ant alia huiusmodi aliqua causa. Primo qui in nobis est succensum spiritū per cor medium continue omni corporis mēbro contra naturam illam distribuet caliditatē. Est nā[que] primo quidem solis ardor aut motus precedentem occupans locum. deinde succensus spiritus coniugata quotidiane causa. tertia[que] ipsa quotidiana febris causarum perfectio. est etiam quando inter precellentes causas et coniugatam precedens interuenit causa: cum aer circumfluens frigidam cutem densam fecerit: cutis autem densitas spiritum succenderit non tracta introrsum refrigerante et rigorē gignente naturalem calorem aeros: et essentia. diffl ant enim cuncte hore ac deducūt animalium corpora. vaporis et fumidis superfluitatibus foras effusis. At contra subeunte aerosa essentia et insitum calorē impellente densata comprehensionem refrigerabit alis[que] quecū[que] cutem densare consueuerunt spiritum qua diximus ratione succendi necesse est. Hinc[que] quotidianam gigni febrem. erit nā[que] ita pma causa aut aque aut aeris frigiditas que precellens causa nominatur. inde cutis densitas precedens causa tertia succensus spiritus coniugata quotidiane affectionis causa. et quarta ipsa quotidiana febris causarum absolutio. ne[que] refert si astrictione et densitate mala existente etiam facillime dissoluta. Quotidiana fiet sola et aberit febris nulla alia subeunte in corpore affectiōe siue etiā nō dissoluta aut primo aut etiam post spiritus qui in nobis succensi fuerint humores. aut etiam mēbra vel tabidas vel etiam becticas cōficient febres. Nihil enim hoc ad rationē q̄ quotidianā ex comprehendente facit. Est quando per mediam cutis astrictionem aut dēsitatem fieri dicitur: sed in humoribus succēse putridis fiunt et ipē a precellētibus causis semp

non vtiq; vt precedentiũ causarum aliquando precellentibus vt in quibusdam quotidianis :aut per aliquam aliquasue medias causas precedentes et coniugatas. Fiunt enim subcontinuatis ꝛ coniugatis causis semper humorum et in ipsis putredinibus:nunꝙ vero vt ab precedentibus precellentium. ꝛ eatenus differunt quotidiane ab eis que i humoribus febres ꝗtum in causis he quidem ex precellentibus causis vt precedentibus fiunt quotidiane.he autẽ ab eisdẽ ſp nunꝙ vt precedentib⁹: sed per medium alicuius aut aliquarum precedentium in humoribus febres. Astipulor equidem Hippocrati. et aliis peculiarem asserentibus cognitionem febrium in humoribus nec separabilem nullam precellentiũ causarum putantes talium febrium quod neutrarum aliorum generum id fit quod omnes quotidiane in precellentib⁹ causis cõsistant hecticas vero censent cum fine bis facte fuerint neq; a principio inijciantur vt nullius sint alterius non febris modo:sed nequidem vlla cuius egritudo incipiat absq; aliqua precellente:sed hec quidem fortassis examinati⁹ deinceps inspiciemus.nunc autẽ quoniam non de vna specie: sed de multis ac differentibus loquimur febribus equum fuerit ostendere primo de ipsarum differentia deinde eo modo de alijs per ordinẽ aliquem procedente argumento.

¶ Febriũ igit differẽtia vna quidem essentialis. Altera vero qualitatis eẽntialis ꝛ eẽntialis quidẽ q̃ ex ipsa fit febriũ essentia.qualitatis vero essentialis que ex ipsarũ accidentibus essentie perpetuo ac longe assumpta.essentia nãq; febrium contra naturam caliditas sicut dictum est. Harum siquidem essentia magis suscipit ꝛ minus. Est autem etiã in subiecto accidens quiddam existens que per se esse non potest vel etiam vt in efficiente eius causa insuper ꝛ modum habet motus natura⁹ in quo est ꝛ qualitate: siue subiectum siue causa fit. Item concidẽtia quedam efficiunt iure. he quidem differentie essen- Nota.

Alexãder aphrodiseꝰ de febribꝰ.

tiales sunt ac dicuntur. Hec iuxta magis ⁊ minus cõtra
naturam caliditatis assumentes per quas paruas ⁊ ma
gnas febres apellamus. non quidem ꝓprie in quali.re
qualitates nomen inferentes cum soleant tamen hoc fa
cere non in febribus solum: sed etiã in aliis particulis in
qualitatis quidem habentibus vt sint. nominatis vero
magnis ⁊ paruis: q̃ vero qualitate essentiales relique
omnes differentie que preter materiam et subiectum in
quo contra naturam caliditas ⁊ que contra motus mo
dum. Iterum vero ⁊ que preter concidentia caliditatis
que cõtra naturam est. Hec siquidem materia sunt cum
est ipsius motus modꝰ ⁊ cõcidẽtia euenerũt caliditati q̃
cõtra naturam ⁊ non per essentiam existit hoc modo. ob
hoc ⁊ ex his sumptas febrium differentias essentialis
qualitatis esse dicimus: ac non per essentiam. per essen
tiam existente prima differẽtia vel ꝑ magis ⁊ minus ca
liditatis que contra naturam est capitur ac dicitur per
quam magnas et paruas febres dicimus quemadmodũ
iam dictum est. Cunctas autem has febrium differẽtias
quidam ante nos examussim simulq; perspicue exposuit
inquiens. Hec Alexandri verba sequuntur de differen
tiis febrium Galeni doctissimi medici volumina.

¶ Alexander aphrodiseus medicus ca
rissimus de febribus feliciter explicit.

